

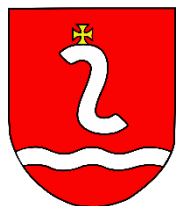
STRATEGIA ROZWOJU GMINY KWILCZ NA LATA 2024-2030

Opracowanie:

Urząd Gminy Kwilcz

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości. Strategię Rozwoju Gminy Kwilcz na lata 2024-2030 opracowano w oparciu o materiały źródłowe referatów Urzędu Gminy oraz gminnych jednostek organizacyjnych. Strategia Rozwoju Gminy Kwilcz na lata 2024-2030 zawiera dane według stanu na 31 grudnia 2022 roku, o ile nie zaznaczono inaczej.

 Wielkopolska Akademia
Nauki i Rozwoju

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY KWILCZ	8
1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej.....	9
2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej.....	13
3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej.....	17
4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych.....	22
4.1. Ocena sytuacji Gminy.....	23
4.2. Pożądane priorytety rozwojowe.....	26
5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej	28
CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY KWILCZ	31
1. Misja i wizja	32
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia.....	33
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Kwilcz. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie.	45
4. Spójność kierunków rozwoju gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.	48
5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych	54
6. Ramy finansowe i źródła finansowania.....	56
ZAŁĄCZNIKI	58
Załącznik nr 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Kwilcz	59
Załącznik nr 2: Wzór ankiety	117
Załącznik nr 3: Tabela ewaluacyjna	123
Spis tabel.....	133
Spis	134

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Kwilcz na lata 2024-2030 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju Gminy w perspektywie do 2030 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy Kwilcz na lata 2024-2030 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznymi obowiązujących w Gminie Kwilcz, a także spójnym z dokumentami wyższego rzędu – Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2030 oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania.

Ważnym elementem w pracach nad Strategią była partycypacja społeczna. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę ankiet wypełnionych przez mieszkańców. Ważnym źródłem informacji byli członkowie Zespołu Strategicznego, pracujący pod przewodnictwem zastępcy Wójta Gminy Kwilcz, w skład którego wchodziłi reprezentanci władz, jednostek organizacyjnych gminy i społeczności lokalnej:

- Daniel Kozubowski,
- Joanna Kolarska,
- Joanna Szeligowska,
- Jakub Melcer,
- Magdalena Jabłońska,
- Jacek Rosiak,
- Małgorzata Wrembel,
- Bogumiła Jasińska,
- Anna Frajtag,
- Martin Halasz,
- Mateusz Królak.

Dodatkowo Zespół Strategiczny wspierali eksperci z Wielkopolskiej Akademii Nauki i Rozwoju z Poznania:

- Irma Kuznetsova – Dyrektor Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- Iwona Nowacka – Z-ca Dyrektora Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- Klaudia Świrska – Starsza Specjalistka ds. strategii i rozwoju lokalnego,
- Nina Jędrusik – Starsza specjalistka ds. strategii i rozwoju lokalnego.

Prace nad Strategią rozpoczęto w sierpniu 2023 roku, kiedy to Wójt Gminy Kwilcz podjął decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Kolejnym krokiem było podjęcie uchwały nr LI/409/2023 Rady Gminy Kwilcz z dnia 16 sierpnia 2023 r. w sprawie

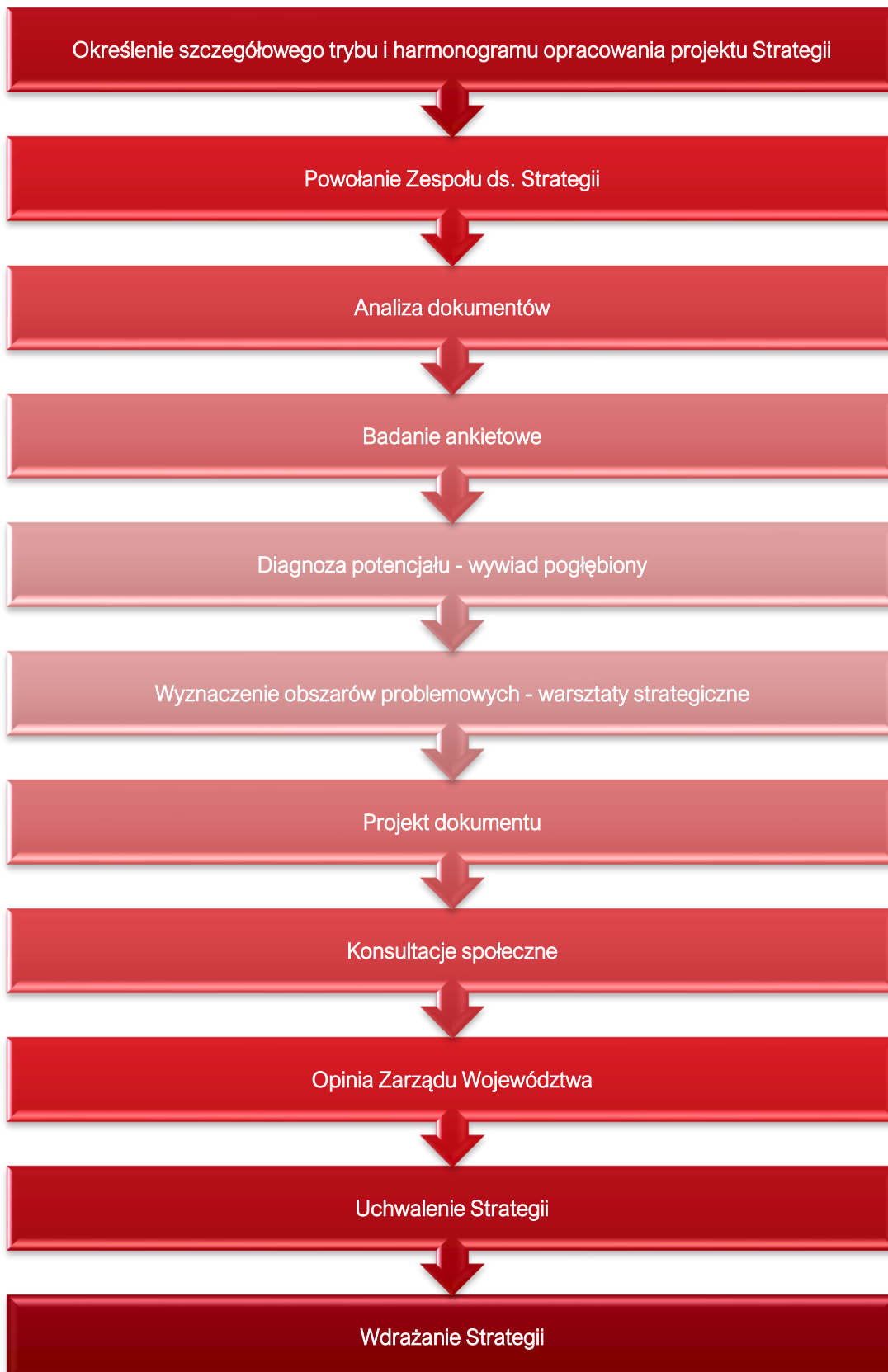
określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Kwilcz na lata 2024-2030.

Proces tworzenia Strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy, którą pogłębiono podczas spotkania z kierownictwem Urzędu, warsztatów strategicznych z pracownikami Urzędu i mieszkańcami Gminy oraz badania ankietowego. Podczas warsztatów uczestnicy pracowali w grupach nad misją i wizją Gminy Kwilcz oraz celami operacyjnymi i kierunkami działań w wyznaczonych obszarach problemowych. W lutym 2024 roku przygotowano projekt Strategii. Następnie projekt dokumentu strategicznego został wyłożony do publicznego wglądu, a w późniejszym etapie zaopiniowany przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego.

Dokument został opracowany na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Podstawowym dokumentem prawnym określającym zadania Gminy, na którym opierano się podczas przygotowywania Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Poniżej przedstawiono poszczególne etapy procesu prac na Strategią:

CZEŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY KWILCZ

1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

Informacje ogólne

Gmina Kwilcz jest gminą wiejską znajdującą się w województwie wielkopolskim, w powiecie międzychodzkim. Zgodnie z klasyfikacją funkcjonalną gmin Polski Śleszyńskiego i Komornickiego (2016), utworzoną na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego, Kwilcz należy do gmin o funkcji pozarolniczej. Według danych GUS Gmina Kwilcz w roku 2022 liczyła 6 121 mieszkańców, a gęstość zaludnienia wynosiła 43,2 os./km². Powierzchnia Gminy wynosi ok. 14 176 ha, z czego powierzchnia użytków rolnych stanowi 61%, zaś powierzchnia leśna ok. 30%. Pozostałe 9% powierzchni Gminy stanowią grunty zabudowane i zurbanizowane, wody i tereny inne (w tym nieużytki).

W skład Gminy wchodzi 17 sołectw: Augustowo, Chorzewo, Chudobczyce, Daleszynek, Kubowo, Kurnatowice, Kwilcz, Lubosz, Mechnacz, Miłostowo, Mościejewo, Niemierzewo, Orzeszkowo, Prusim, Rozbitek, Upartowo, Wituchowo.

Wnioski:

1. Gmina charakteryzuje się ekstensywnym zagospodarowaniem terenu o stricte wiejskim charakterze osiedla.

Transport i łączność

Przez teren Gminy Kwilcz przebiegają ważne szlaki komunikacyjne takie jak droga krajowa nr 24 (DK24) oraz droga wojewódzka nr 186 (DW186). Ponadto w odległości około 20 km na południe od Gminy przebiega autostrada A2 z najbliższym węzłem w Nowym Tomyślu.

Sieć komunikacyjną Gminy uzupełniają drogi gminne oraz powiatowe.

Od stolicy powiatu – Międzychodu, Kwilcz oddalony jest o około 15 km (dojazd samochodem zajmuje około 16 minut), a od stolicy województwa – Poznania o około 60 km (dojazd zajmuje około godziny). Podobną ilość czasu (około 1 godzina) zabiera dojazd do Gorzowa Wielkopolskiego (70 km), a do Zielonej Góry (90 km) podróż samochodem zajmie nieznacznie dłużej (1 godzina 20 minut).

Transport zbiorowy zapewniany jest przez liczne połączenia autobusowe, umożliwiające dojazd do innych większych (Poznań) i mniejszych miast pobliskich (Międzychód, Pniewy). Ponadto Gmina Kwilcz na terenie swoim i sąsiedniej gminy Pniewy, organizuje połączenia w ramach publicznego transportu zbiorowego.

Przez teren Gminy przebiegała linia kolejowa jednotorowa: 363 Rokietnica – Skwierzyna ze stacjami w Luboszu, Wituchowie, Kwilczu i Prusimiu. Jest ona jednak wyłączona obecnie z użytkowania.

Wnioski:

1. Drogi w części wymagają przeprowadzenia remontów lub modernizacji.
2. Istnieje potrzeba budowy systemu tras rowerowych oraz ciągów pieszo-rowerowych tworzących funkcjonalną sieć połączeń pomiędzy miejscowościami w Gminie.
3. Przeprowadzane działania modernizacyjne oraz rozbudowa siatki drogowej na terenie Gminy powinna uwzględniać działania zmierzające do poprawy bezpieczeństwa

uczestników ruchu drogowego, takie jak np. rozbudowa brakującego oświetlenia ulicznego, tworzenie aktywnych przejść dla pieszych.

4. W celu poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego, ograniczenia jego natężenia (zwłaszcza na krótkich odcinkach), zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza pochodzącego z tzw. emisji liniowej oraz poprawy komfortu korzystania z dróg przez wszystkich użytkowników należy zadbać o stworzenie systemu ścieżek rowerowych, połączonego z infrastrukturą rowerową na terenie całego kraju.
5. Podczas realizacji wszystkich inwestycji drogowych należy stosować zasadę zrównoważonego rozwoju i z ostrożnością podchodzić do konieczności usuwania drzew.

Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Nadrzędnym dokumentem planistycznym w Gminie Kwilcz jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które określa politykę przestrzenną gminy i kierunki zagospodarowania przestrzennego. 27 czerwca 2002 r. Uchwałą nr XXIX/265/2002 Rada Gminy Kwilcz uchwaliła Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Od tego czasu do chwili obecnej Rada Gminy dokonała kilkunastu zmian w studium. W 2022 roku Rada Gminy Kwilcz uchwałą nr XL/327/2022 Rady Gminy Kwilcz z dnia 15 września 2022 r. w sprawie zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kwilcz dokonała zmiany Studium dla działek: nr ewid. 159/3 obręb Kwilcz, nr ewid. 71/2 obręb Chudobczyce, nr ewid. 123/1 obręb Kubowo-Dąbrowa, oraz nr ewid. 326, 327, 328, 355 obręb Miłostowo.

Gospodarowanie przestrzenne na terenie Gminy jest prowadzone w oparciu o wydawane decyzje o warunkach zabudowy. Na terenie Gminy obowiązują 83 plany miejscowe, które pokrywają łącznie jedynie ok. 9,7% powierzchni Gminy. Przyjęta forma prowadzonej polityki przestrzennej determinuje brak spójnego i holistycznego gospodarowania przestrzenią, a także wydłużanie czasu oczekiwania na wydanie stosownej decyzji.

Wnioski:

1. Niski udział planów miejscowych w całkowitej powierzchni Gminy i tym samym coraz większe korzystanie z alternatywy w postaci decyzji o warunkach zabudowy, może w przyszłości utrudnić władzom samorządowym racjonalną politykę przestrzenną. Zwiększa się również niebezpieczeństwo chaotycznego rozproszenia lokalizacji inwestycji, niekoniecznie zgodnego z założeniami ładu przestrzennego w Gminie.
2. W związku z nowelizacją ustawy o zagospodarowaniu i planowaniu przestrzennym, w najbliższych latach, należy podjąć działania mające na celu uporządkowanie przestrzeni w Gminie oraz opracowanie planu ogólnego.

Walory przyrodnicze i kulturowe

Zgodnie z regionalizacją fizyczno-geograficzną J. Kondrackiego Gmina Kwilcz położona jest na obszarze mezoregionu Pojezierze Poznańskie, będącego częścią makroregionu Pojezierze Wielkopolskie i podprowincji Pojezierza Południowobałtyckiego.

Wśród form ochrony przyrody występujących na terenie Gminy wyróżnia się Sierakowski Park Krajobrazowy – występuje on w prawie całym fragmencie Gminy na północ od drogi krajowej 24, pokrywając 6447 ha jej powierzchni (przy całkowitej powierzchni 30 413 ha). Tereny te należą również do Obszaru Specjalnej Ochrony (OSO) ptaków „Puszcza Notecka” PLB300015. Ponadto w części Gminy występują fragmenty Specjalnych Obszarów Ochrony (SOO) siedlisk „Ostoja Międzychodzko-Sierakowska” PLH300032 i „Zamorze Pniewskie” PLH 300036.

Wyjątkowe w znaczeniu ochrony przyrody zespoły chroni leśny rezerwat przyrody w centralnej części Gminy: Bukowy Ostrów o powierzchni 79,33 ha z otuliną o dodatkowej powierzchni 63,28 ha.

Oprócz tego w Gminie wyróżnia się 25 obiektów ochrony indywidualnej (pomników przyrody) do których należą drzewa liściaste i iglaste z czego trzy są wieloobietkowe.

Na terenie Gminy Kwilcz znajduje się 14 jezior o powierzchni ponad jednego hektara każde oraz kilkanaście mniejszych zbiorników wodnych, strumieni i stawów.

Na obszarze Gminy wyróżnia się 4 piesze szlaki turystyczne:

- szlak żółty Stare Osieczno – Wierzbno o długości 68,6 km,
- szlak czerwony Sieraków – Mokrz o długości 65,1 km,
- szlak czarny 3 Kwilcz – Kłosowice o długości 16 km,
- szlak zielony Lubosz – Chrzypsko Wielkie o długości 16,6 km;

oraz 3 nieznakowane trasy piesze:

- Lubosz – Pólko o długości 9 km,
- Pólko – Kwilcz o długości 6 km,
- Mościejewo – Kwilcz o długości 8 km.

Ponadto przez teren Gminy przebiega fragment Wielkopolskiego Szlaku Rowerowego „Szlak Stu Jezior” (biegnie przez wieś Prusim). Jest to szlak czarny prowadzący z Poznania do Międzychodu.

Na terenie Gminy Kwilcz znajdują się 74 obiekty wpisane do rejestru zabytków architektury. Brak jest zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków. Są tu trzy kościoły, jedna kaplica, 10 dworów i pałaców, 9 parków. Do najważniejszych obiektów można zaliczyć:

- Pałac Kwileckich (dysponujący bazą noclegową w formie agroturystyki),
- Kościół parafialny pw. św. Michała Archanioła w Kwilczu,
- Pałac w Rozbitku, neogotycki budynek z lat 1856-1858.
- Dwór w Prusimiu,
- Dwór w Luboszu,
- Dwór Chudobczyce z 1907 r.,
- Pałac w Wituchowie,
- Dwór w Mościejewie.

Wnioski:

1. Na terenie Gminy zlokalizowanych jest wiele obiektów historycznych i zabytkowych świadczących o bogatej i różnorodnej historii miejsca, które mogą stanowić przyczynek do rozwijania funkcji związanych z turystyką poznawczą
2. Walory przyrodnicze Gminy Kwilcz mogą przyciągnąć turystów z różnych regionów. Aby rozwijać tę funkcję, należy odpowiednio zagospodarować przestrzeń i dostosować ofertę do potrzeb potencjalnych turystów. Możliwe działania to np. wytyczenie szlaków turystycznych, zaprojektowanie i budowa infrastruktury turystycznej (np. ścieżki rowerowe), organizacja wydarzeń kulturalnych oraz promowanie lokalnych produktów i potraw np.: stoły wielkanocne. Warto również pamiętać o ochronie i zachowaniu walorów przyrodniczych dla przyszłych pokoleń oraz rozwijaniu turystyki zrównoważonej, która szanuje środowisko i kulturę lokalną.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

Gospodarka lokalna i rynek pracy

W 2022 roku w Gminie Kwilcz było zarejestrowanych 624 podmiotów gospodarczych według rejestru REGON. Największa część z nich działa w handlu hurtowym i detalicznym oraz naprawie pojazdów samochodowych (108 podmiotów, stanowiących 17% wszystkich podmiotów), w budownictwie (92 podmioty, 15%), w obsłudze rynku nieruchomości (72 podmioty, 12%) oraz w przetwórstwie przemysłowym (67 podmiotów, 11%).

W 2022 roku Gmina Kwilcz stanowiła 15,3% wszystkich podmiotów gospodarczych w powiecie międzychodzkiem, a jej udział wzrósł o 0,2 punktu procentowego od 2018 roku. To umiejscowiło ją na przedostatnim miejscu pod względem wzrostu wśród wszystkich gmin powiatu. Przeliczenie wskaźników względem liczby ludności pokazało, że Gmina Kwilcz w 2022 roku miała 102 podmioty gospodarcze na 1000 mieszkańców, co było niższe od średniej w powiecie (114) i w województwie (141).

W Gminie Kwilcz od 2018 roku widoczny jest trend coraz większego bezrobocia zarejestrowanych osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie przez wszystkie analizowane lata poza rokiem 2021, kiedy doszło do nieznacznego spadku tego wskaźnika o 0,2 p.p. W 2018 roku stopa bezrobocia wynosiła 3,1%, a w następnym roku doszło do wzrostu o 0,1 p.p. W latach 2020 i 2022 wskaźnik ten wynosił już 4,4% i ma to najprawdopodobniej związek z sytuacją zaistniałą przez pandemię COVID-19.

Wnioski:

1. Podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy skupione są głównie w branżach: handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle, budownictwa, w obsłudze rynku nieruchomości oraz w przetwórstwie przemysłowym.
2. Gmina Kwilcz planuje skupiać się na kreowaniu lokalnej polityki przestrzennej, która ukierunkowana jest na pozyskiwanie nowych inwestorów.

Infrastruktura i środowisko – urządzenia sieciowe

Podmiotem odpowiedzialnym za zaopatrywanie (pobór, uzdatnianie, dystrybucję) mieszkańców Gminy w wodę oraz za odprowadzanie ścieków komunalnych z terenu Gminy jest Zakład Obsługi Mienia Samorządowego Sp. z o.o. z siedzibą w Kwilczu. Według danych szacunkowych Urzędu Gminy w 2022 roku udział mieszkańców Gminy mających dostęp do sieci wodociągowej wynosił 99,9% wszystkich mieszkańców. Z kolei udział mieszkańców posiadających dostęp do sieci kanalizacyjnej w Gminie Kwilcz w 2022 roku wynosił według danych Urzędu Gminy szacunkowo 69%.

Z sieci gazowej korzysta ok. 20% mieszkańców Gminy Kwilcz (wartość szacunkowa). Dostęp do sieci gazowej dotyczy wyłącznie miejscowości Kwilcz.

Wnioski:

1. Należy stale podnosić jakość infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej oraz gazowej na terenie Gminy Kwilcz.
2. Jednym z najważniejszych kierunków na przyszłe lata jest zwiększenie dostępu do sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy tam, gdzie jest to racjonalne ekonomicznie.

Gospodarka odpadami oraz działalność w zakresie ochrony środowiska

W Gminie Kwilcz podmiotem odpowiedzialnym za odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów komunalnych jest podmiot, który zostanie wyłoniony w postępowaniu przetargowym. W roku 2023 był to Zakład Obsługi Mienia Samorządowego Sp. z o.o. z siedzibą w Kwilczu.

Systemem gospodarki odpadami w 2022 r. objętych było 5 620 mieszkańców Gminy. Wskaźnik ilości odpadów przypadających na jednego mieszkańca corocznie zwiększył się z 0,33 Mg w 2018 roku do 0,35 Mg w 2022 roku.

W ramach systemu gospodarowania odpadami komunalnymi funkcjonuje Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych tzw. PSZOK się przy ul. 1 Maja 1B w Kwilczu, gdzie mieszkańcy Gminy mogą nieodpłatnie oddać odpady segregowane oraz inne odpady problemowe.

Gmina Kwilcz współpracuje z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu w sprawie programu Czyste Powietrze, którego podstawowym celem jest poprawa efektywności energetycznej oraz zmniejszenie emisji pyłów i innych zanieczyszczeń do atmosfery z istniejących jednorodzinnych budynków mieszkalnych. Program oferuje dofinansowania dla mieszkańców w zakresie termomodernizacji budynków, wymiany pieców oraz instalacji OZE.

Gmina realizuje Gminny Program zmiany źródeł ciepła w lokalach mieszkalnych i budynkach mieszkalnych jednorodzinnych na terenie Gminy Kwilcz poprzez dotacje celowe z budżetu Gminy Kwilcz na dofinansowanie zmiany źródeł ciepła w lokalach mieszkalnych i budynkach mieszkalnych jednorodzinnych na terenie Gminy Kwilcz.

Uchwałą nr XXV/216/2021 Rady Gminy Kwilcz przyjęta w dniu 22 kwietnia 2021 r. Regulamin udzielania dotacji celowych z budżetu Gminy Kwilcz na dofinansowanie zmiany źródeł ciepła w lokalach mieszkalnych i budynkach mieszkalnych jednorodzinnych na terenie Gminy Kwilcz.

Celem dotacji było ograniczenie na terenie Gminy Kwilcz emisji zanieczyszczeń, w szczególności pyłów drobnych emitowanych ze źródeł niskiej emisji oraz ograniczenie emisji innych substancji mogących stanowić o przekroczeniu standardów jakości powietrza, a także doprowadzenie do trwałej likwidacji urządzeń nie spełniających norm PN-EN 303-5:2012 na ogrzewanie proekologiczne, tj. ogrzewanie gazowe, elektryczne, olejowe oraz na paliwo stałe.

Wnioski:

1. Postępujące zanieczyszczanie środowiska oraz wynikające z niego zmiany klimatyczne, będące skutkiem nadmiernej ekspansji człowieka na środowisko zmuszają do podejmowania działań ograniczających jego degradację oraz służących poprawie jego

składowych. Działania te powinny być związane są w szczególności z ochroną powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb.

2. Działania w zakresie wymiany źródeł ciepła skierowane do mieszkańców gminy powinny koncentrować się wokół wspierania wymiany przestarzałych i wysokoemisyjnych pieców grzewczych na technologie nisko i zeroemisyjne (np. odnawialne źródła energii).
3. Gmina posiada wysoki potencjał do rozwoju odnawialnych źródeł energii, z wykorzystaniem energii wiatru i słońca.

Stan finansów samorządowych

Dochody budżetu Gminy Kwilcz na przestrzeni lat 2017-2022 ulegały znacznej tendencji wzrostowej – z 28,2 mln zł w 2017 roku do ponad 45,2 mln zł w 2022, a więc wzrosły o 17 mln zł w analizowanych latach.

Wśród dochodów budżetowych najwyższy udział stanowią dochody bieżące (średnio 94% w latach 2017-2022). Widoczny wpływ na ich kształtowanie ma stopniowe zwiększanie się kwot pochodzących z udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (z kwoty 3,4 mln zł w 2017 roku do 6,9 mln zł w 2022 roku), subwencji ogólnej (wzrost z kwoty 7,3 mln zł do 9 mln zł), dochodów z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące (wzrost dochodów z 9,6 mln zł do 14,7 mln zł). Dodatkowo widoczny jest bardzo duży wzrost dochodów majątkowych w latach 2017-2022 (z 0,8 mln zł do 3,8 mln zł), jednak ich udział w dochodach budżetowych jest niewielki (poniżej 9%).

Corocznie wzrastają również wydatki bieżące Gminy Kwilcz. W 2017 roku wydatki bieżące kształtowały się na poziomie 25 mln zł i do 2022 roku wzrosły o ponad 12 mln zł, osiągając kwotę 37 mln zł. Tendencja ta jest zjawiskiem naturalnym, jednak ważne jest, aby wzrost wydatków bieżących był współmierny do wzrostu uzyskiwanych dochodów bieżących.

W latach 2017-2022 największy udział w strukturze dochodów nieprzerwanie od 2017 roku posiadają dotacje (między 34% a 45%). Drugą grupą co do wielkości udziałów w budżecie Gminy w okresie do 2021 roku były subwencje, które zostały wyprzedzone przez dotychczas na trzecim miejscu będące dochody własne bez podatku PIT i CIT. Najmniejszy udział w strukturze dochodów Gminy posiadały udziały w podatkach centralnych (PIT i CIT), oscylujące na poziomie 12-15%. Dochody własne Gminy wraz z udziałem w podatkach centralnych stanowiły więc około 32-41% dochodów ogółem. Jest to zjawisko negatywne, ponieważ skutkiem może być mniejszy wpływ samej jednostki administracyjnej na kreowanie własnej struktury i wysokości dochodów.

Zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową (WPF) Gminy Kwilcz przyjętą przez Radę Gminy uchwałą Nr XLVIII/389/2023 Rady Gminy Kwilcz z dnia 12 maja 2023 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Kwilcz na lata 2023-2029 potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2024- 2030. Wynika z niego, że potencjał inwestycyjny w okresie prognozy wyniesie ponad 8,6 mln zł. Należy mieć na uwadze, że WPF najbardziej precyzyjnie odnosi się do roku bieżącego i przyszłego. Prognoza na kolejne lata wyznaczana jest na podstawie trendów makroekonomicznych, które podlegają zmianom, dlatego potencjał inwestycyjny przedstawia wartości szacunkowe.

Wnioski

1. Niekorzystną sytuacją jest niewielki udział dochodów własnych Gminy w strukturze dochodów ogółem, który uzależnia ją finansowo w znacznym stopniu od środków pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.
2. Sytuacja finansowa Gminy kształtuje się obecnie na stabilnym poziomie, który nie zagraża bezpieczeństwu jej funkcjonowania w najbliższej przyszłości. Fluktuacje rynkowe oraz utrzymujący się wysoki poziom inflacji może jednak wpłynąć znacząco na możliwości inwestycyjne Gminy w najbliższych latach. Wskaźnik zadłużenia na poziomie 9% świadczy o bezpiecznej i stabilnej wysokości zadłużenia, a zarazem stanowi dobry punkt wyjścia do inwestowania w kolejnych latach. Realizacja inwestycji przez Gminę stanowi podstawowe narzędzie jej rozwoju, który wyraża się przede wszystkim we wzroście jej konkurencyjności o zaspokajaniu potrzeb społeczności. Relacja wydatków inwestycyjnych do dochodów ogółem w 2018 roku wyniosła 8,59%, 2020 roku już blisko 16,5% a w 2023 roku ponad 26,5%

3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Demografia

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego Gmina Kwilcz w roku 2022 liczyła 6 121 mieszkańców, co w przeliczeniu na powierzchnię wynosiło 43 os./km². Mieszkańców w Gminie Kwilcz ubywa z każdym rokiem, co pokazują dane statystyczne z lat 2018-2022. Tylko w pięcioletnim okresie ubyło 283 osób. Wynika z tego, że Gmina Kwilcz się wyludnia i jest to sytuacja charakterystyczna w tym regionie (dynamika zmiany liczby ludności wynosi poniżej 100%, co oznacza zmniejszającą się liczbę ludności). Największy wpływ na zmniejszającą się liczbę mieszkańców Gminy Kwilcz ma ujemny przyrost naturalny.

Analizując dalsze wskaźniki demograficzne dla Gminy Kwilcz, powiatu międzychodzkiego oraz gmin

z grupy porównawczej zaobserwować można stopniowe starzenie się społeczeństwa, czyli wzrost udziału liczby osób starszych (seniorów) w stosunku do osób w wieku produkcyjnym. W Gminie Kwilcz jak i powiecie międzychodzkiem dynamika tej zmiany wynosi 122% i postępuje dość szybko w stosunku do innych jednostek, np. średnio w województwie jest to 114%. Zestawiając grupę porównawczą Gmina Kwilcz również plasuje się wysoko. Oznacza to, że liczba osób w wieku poprodukcyjnym zwiększa się szybciej w Gminie niż w porównywanych jednostkach. Należy mieć zatem na uwadze, iż zwiększająca się liczba osób starszych prowadzić może do różnego rodzaju wyzwań związanych, np. z obciążeniem systemu finansów publicznych poprzez wzrost kosztów opieki zdrowotnej i usług opiekuńczych wraz ze zwiększającym się zapotrzebowaniem na nie. Przy jednoczesnym spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym na terenie Gminy zmienić się może również zapotrzebowanie na inne usługi – coraz mniej pożądane będą te skierowane do dzieci i młodzieży (takie jak opieka żłobkowa, przedszkolna), a zwiększy się popyt na usługi dla osób starszych.

Obserwuje się wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym w całej strukturze demograficznej Gminy, wraz z jednoczesnym zmniejszaniem się liczby osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym na przestrzeni badanych pięciu lat zmniejszyła się o około 60 osób i w 2022 roku osiągnęła wartość 1 294 mieszkańców. Z kolei liczba osób w wieku produkcyjnym na przestrzeni badanych lat zmniejszyła się o 332 osób i w 2022 roku osiągnęła wartość 3 578 mieszkańców. Osób w wieku poprodukcyjnym przybyło o liczbę 109.

Aktualnie liczba osób w wieku przedprodukcyjnym jest większa od liczby osób w wieku poprodukcyjnym, jednak, analizując wykładnicze linie trendu, przy zachowaniu aktualnych tendencji różnica pomiędzy osobami w wieku przedprodukcyjnymi i poprodukcyjnymi i w przyszłości będzie się stale zwiększać i liczba osób w wieku poprodukcyjnym będzie przewyższać liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym.

Wnioski:

1. Spadek liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym może prowadzić do zmniejszenia się poziomu atrakcyjności inwestycyjnej Gminy Kwilcz ze względu na brak potencjalnych pracowników i prowadzić do wystąpienia negatywnych konsekwencji na rynku pracy (m.in. brak zastępowalności pokoleniowej).
2. Przewidywany proces starzenia się społeczeństwa będzie w przyszłości wiązać się z rosnącym zapotrzebowaniem na usługi specjalistyczne dedykowane seniorom, takie jak

opieka opiekunów lub programy wypoczynkowe. Będzie to również generować wyzwania związane z utrzymaniem istniejących szkół oraz znajdowaniem odpowiednich miejsc pracy dla nauczycieli. Ponadto, będzie obserwowana spadająca liczba osób posiadających wykształcenie wyższe.

3. W celu przeciwdziałania negatywnym skutkom opisywanych zjawisk demograficznych Gmina będzie rozwijać programy zachęcające do pozostania mieszkańców na terenie Gminy lub się w jej granicach nowych mieszkańców. W szczególności rozwijać należy usługi skierowane do rodzin z dziećmi oraz coraz liczniejszej, ale zróżnicowanej wewnętrznie grupy seniorów.

Kapitał społeczny – żłobki, przedszkola oraz oświata

Do form opieki nad dziećmi do lat 3 zalicza się żłobki oraz kluby dziecięce. Na terenie Gminy Kwilcz nie funkcjonują publiczne placówki tego typu.

Opiekę przedszkolną na terenie Gminy zapewniają: Przedszkole „Pod Topolą” w Kwilczu, 3 oddziały przedszkolne w Szkole Podstawowej w Luboszu oraz 1 oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej w Kwilczu. W największej placówce w Gminie, czyli w Przedszkolu „Pod Topolą” w Kwilczu, pod opieką jest 152 dzieci w 6 oddziałach, co daje nam średnią 25,33 dziecka w jednej grupie. Opieka sprawowana jest w godzinach 7-15.30.

Na terenie Gminy Kwilcz funkcjonują dwie szkoły podstawowe zlokalizowane w Kwilczu i Luboszu. Największą z placówek jest Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Kwilczu, do której w 2021 roku uczęszczało 375 uczniów, podzielonych na 18 oddziałów o średniej wielkości wynoszącej 21 uczniów. Szkoła Podstawowa im. Konstytucji 3 Maja w Luboszu jest szkołą mniejszą. Uczęszcza tam 177 uczniów w 11 oddziałach, co daje średnią 16 uczniów na oddział.

Zestawiając średnie wyniki z egzaminu ósmoklasisty uczniów z Gminy ze średnią z powiatu międzychodzkiego i województwa wielkopolskiego w roku 2023 wychodzi, że poziom kształcenia w Gminie jest niższy od średniej powiatu i województwa.

Wnioski:

1. Należy rozwinąć politykę żłobkową oraz przedszkolną w celu zapewnienia opieki wszystkim chętnym dzieciom, co za tym idzie – przyspieszać proces powrotu rodziców na rynek pracy. Mieszkańcy zauważają potrzebę stworzenia miejsca dla dzieci do lat 3.
2. Stałe podnoszenie poziomu edukacji w Gminie powinno odbywać się zarówno na drodze modernizacji infrastruktury szkolnej, doposażenia bazy dydaktycznej placówek oświatowych, zwiększania liczby oraz atrakcyjności oferowanych zajęć pozalekcyjnych, jak i poprawy jakości pracy kadry nauczycielskiej oraz systemowe wsparcie uczniów zdolnych i słabszych.
3. Dopelnienie systemowych działań w zakresie wsparcia rozwoju edukacji powinno także następować na drodze rozwoju współpracy z obecnymi w powiecie organizacjami pozarządowymi działającymi w sferze oświaty, nauki, kultury, sportu, itp.

Kultura i sport

Podmiotem realizującym zadania z zakresu upowszechnienia kultury i czytelnictwa w Gminie Kwilcz jest Kwileckie Centrum Kultury i Edukacji oraz Biblioteka Publiczna im. Fm. Mazurkiewicza w Kwilczu (CKiEBP).

Budynek instytucji kultury oprócz podstawowej funkcji jaką spełnia jako wypożyczalnia książek i czytelnia jest również miejscem spotkań i wydarzeń kulturalnych. Odbywają się tutaj warsztaty, wykłady, spotkania autorskie i wiele więcej. Dodatkowo zorganizowana jest biblioteka mobilna w Luboszu w każdą 1. i 3. środę miesiąca, pogotowie książkowe dla osób chorych, program Cykl Biblioteczny.

Obiektami służącymi zaspokajaniu potrzeb kultury fizycznej mieszkańców Gminy są ogólnodostępne boiska sportowe oraz sale sportowe (przy Szkole Podstawowej w Kwilczu oraz Luboszu), które udostępniane są mieszkańcom, w szczególności dzieciom oraz działającym na terenie Gminy klubom sportowym na preferencyjnych warunkach

Wnioski:

1. Podejmowane działania w zakresie rozwoju kultury muszą zostać wzmocnione przez ich odpowiednią promocję, tak aby informacja o nich miała możliwość dotarcia do jak najszerzej grupy odbiorców wewnątrz, ale także na zewnątrz Gminy.
2. Istniejąca w Gminie baza sportowa i rekreacyjna zapewnia jej mieszkańcom możliwość stałego dbania i rozwijania własnej kultury fizycznej, niemniej konieczne jest także podjęcie działań w zakresie budowy nowych obiektów ogólnodostępnej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej (np. skatepark czy pumtrack). Zmieniające się potrzeby mieszkańców (wynikające ze zmian demograficznych, postępu technologicznego, zmiany zainteresowań ludzi) powinny pociągać za sobą także rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej, dostosowanej do wymagań mieszkańców w każdej grupie wiekowej.

Bezpieczeństwo publiczne

Na terenie Gminy Kwilcz działa aktualnie 9 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych (jednostek operacyjno- taktycznych), realizujących swoje zadania statutowe:

- 3 działające w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym (KSRG): OSP Kwilcz, OSP Lubosz, OSP Kurnatowice;
- 6 działających poza KSRG: OSP Mechnacz, OSP Miłostowo, OSP Mościejewo, OSP Daleszynek, OSP Chorzewo, OSP Niemierzewo.

Na terenie Gminy działają również Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze w Kwilczu i Luboszu. MDP skupiają młodych ludzi w działaniach związanych z bezpieczeństwem pożarowym. Organizują szkolenia, konkursy, zawody, a także angażują się w służbę społeczną. Celem MDP jest edukacja pożarowa, rozwijanie umiejętności technicznych i przywódczych, a także wspieranie społeczności lokalnej.

Wnioski:

1. Należy stale zwiększać poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców poprzez podnoszenie kompetencji straży pożarnej, a także poprzez modernizację sprzętu i doposażenie w niego, w tym instalację sieci monitoringu.
2. Ochotnicze Straże Pożarne ściśle współpracują z różnymi podmiotami i instytucjami, aby zapewnić bezpieczeństwo mieszkańców na obszarze swojego działania. Dodatkowo, są gotowe wspierać sąsiednie obszary poprzez udział w odwodach operacyjnych lub udzielanie pomocy wzajemnej, gdy zachodzi taka potrzeba.

Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne Gminy

Na terenie Gminy Kwilcz działalność prowadzi szereg organizacji pozarządowych, z którymi Gmina współpracuje w zakresie realizacji zadań sfery publicznej, należących do zadań Gminy, a w szczególności w zakresie kultury fizycznej i sportu oraz kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury, dziedzictwa narodowego i edukacji społecznej.

Gmina Kwilcz należy do stowarzyszeń i związków międzygminnych takich jak:

- Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski – realizuje wsparcie gminy w bieżącej działalności;
- Związek Gmin Wiejskich – realizuje wsparcie gminy w bieżącej działalności;
- Stowarzyszenie LGD Puszcza Notecka – działa na rzecz promocji turystycznej i gospodarczej, a także promocji sportu i kultury;
- Wielkopolska Organizacja Turystyczna – działa na rzecz promocji turystycznej;
- Wielkopolski Ośrodek Kształcenia i Studiów Samorządowych – organizuje szkolenia oraz realizuje wsparcie gminy w bieżącej działalności.

Ponadto gmina jest zaprzyjaźniona z Gminą Ślemień (powiat żywiecki, województwo śląskie) oraz francuską Gminą Breteil.

Warto zaznaczyć, iż wszelkie związki gminne czy stowarzyszenia stanowią przede wszystkim fora do dialogu, które pozwalają wypracowywać różne rozwiązania i czerpać z doświadczeń innych jednostek samorządu terytorialnego. Jest to podstawa do świadomego i dojrzałego kształtowania postaw samorządowych, które następnie eskalują również na społeczność gminną rozwijając postawy aktywistyczne wśród mieszkańców.

Wnioski:

1. Ścisła współpraca pomiędzy władzami Gminy a poszczególnymi jednostkami samorządu terytorialnego powinna stanowić jeden z fundamentów jej dalszego rozwoju.
2. Stałe poszerzanie współpracy samorządu lokalnego z organizacjami pozarządowymi stanowi klucz do promowania i rozwijania zaangażowanego społeczeństwa obywatelskiego.

Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Opieka zdrowotna dla mieszkańców Gminy Kwilcz zapewniana jest przez Przychodnię Lekarską SIMED-Karpiewscy S.J. przy ul. Gumnej 4D w Kwilczu, oraz apteki MEDICA przy ul. Powstańców Wielkopolskich 15, Kwilcz i LAMBERTI przy ul. Gumnej 4D, Kwilcz. Najbliższa stacja pogotowia

znajduje się przy Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Międzychodzie przy ul. Szpitalnej 10.

Polityka społeczna i prorodzinna realizowana jest przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kwilczu.

W 2022 roku w zasobie mieszkaniowym Gminy znajdowało się 25 mieszkań komunalnych i 4 mieszkania socjalne.

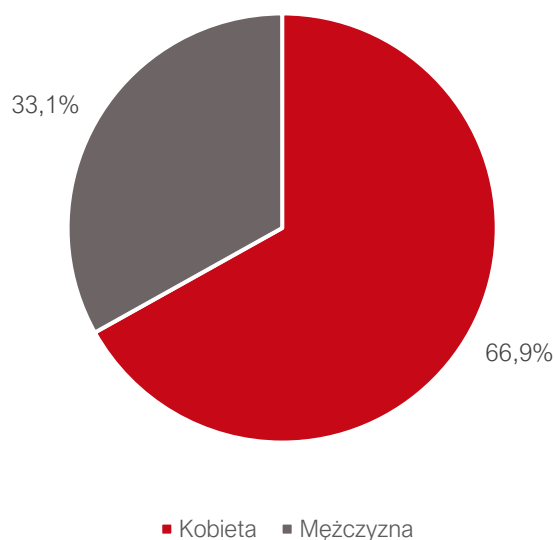
Wnioski:

1. W obliczu współczesnych zagrożeń cywilizacyjnych dla życia i zdrowia mieszkańców Gminy, ważne jest rozwijanie działań w zakresie profilaktyki zdrowotnej, które w przyszłości przełożą się na zmniejszenie liczby osób wymagających opieki w zakresie systemu ochrony zdrowia. Ponadto, mieszkańcy zwracają uwagę na ograniczony dostęp do służby zdrowia oraz wyrażają potrzebę większej dostępności specjalistów.
2. Na obszarze Gminy Kwilcz sukcesywnie spada liczba rodzin oraz osób korzystających z systemu pomocy społecznej.
3. W kontekście przewidywanych zmian demograficznych, istnieje potrzeba rozwoju specjalnych programów i usług dedykowanych seniorom. Te działania powinny obejmować nie tylko profilaktykę, opiekę zdrowotną, ale także wsparcie społeczne (np. w formie dziennego domu pobytu).

4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych

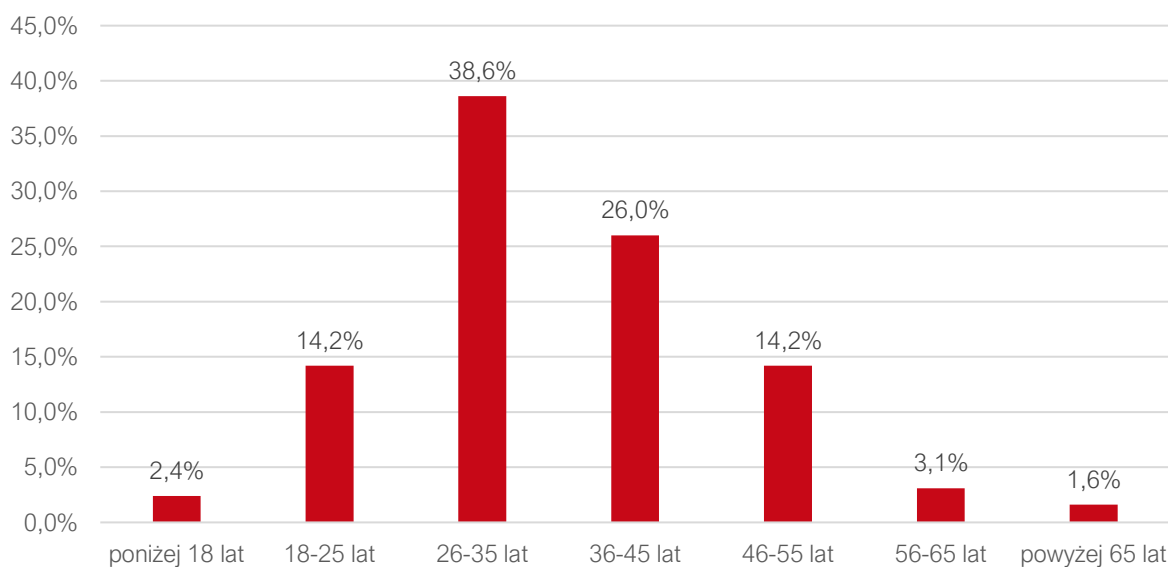
Na potrzeby diagnozy stanu społeczno-gospodarczego Gminy Kwilcz przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców w formie kwestionariusza on-line. Ich celem było poznanie opinii dotyczącej jakości życia w Gminie, potrzeb mieszkańców oraz określenia priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Badania prowadzone były od 07 listopada 2023 r. do 30 listopada 2023 r. Łącznie wpłynęło 127 ankiet.

Respondenci odpowiadali na 8 pytań z zakresu społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji, edukacji i kultury. W większości odpowiedzi udzielały kobiety, osoby w wieku 26-35 lat oraz osoby pracujące.

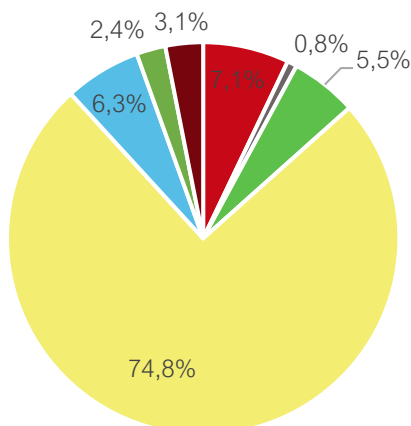
Ryc. 1. Podział respondentów ze względu na płeć

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Ryc. 2. Podział respondentów ze względu na wiek

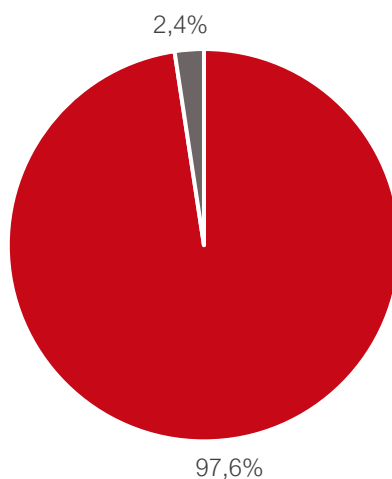
Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

■ uczeń/student ■ rolnik ■ przedsiębiorca ■ osoba pracująca ■ osoba bezrobotna ■ emeryt/rencista ■ inne

Ryc. 3. Podział respondentów ze względu na status

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

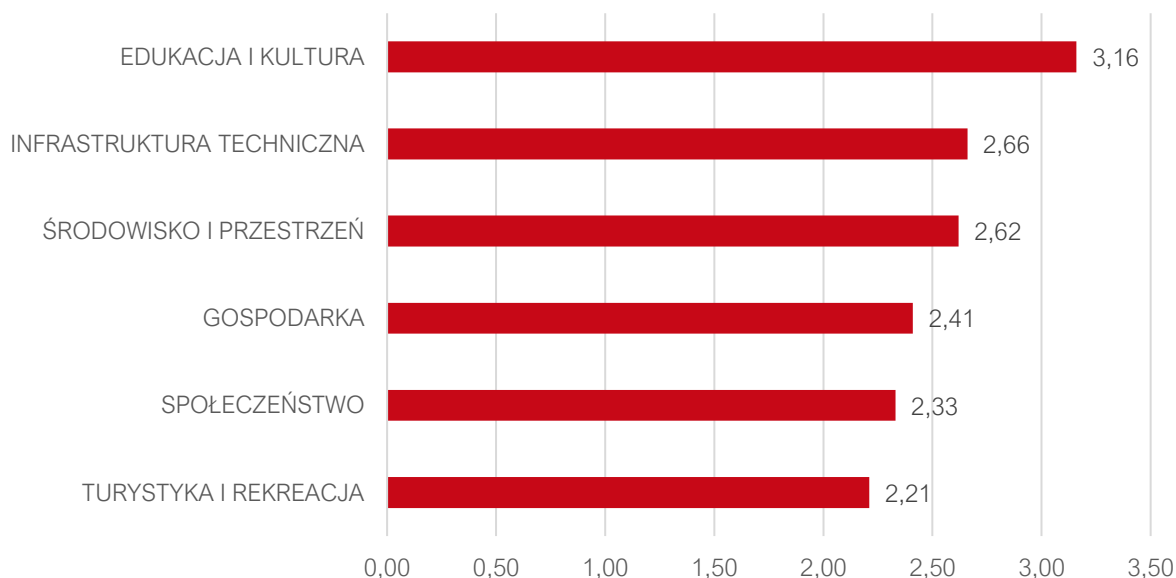
■ jestem mieszkańcem gminy ■ nie jestem mieszkańcem gminy

Ryc. 4. Podział respondentów ze względu na miejsce zamieszkania

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

4.1. Ocena sytuacji Gminy

W Gminie Kwilcz w skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena bardzo zła, a 5 to ocena bardzo dobra, mieszkańcy najlepiej oceniają działania w zakresie edukacji i kultury (średnia ocena wynosiła 3,16), z kolei najgorzej oceniono obszar turystyki i rekreacji (ocena wynosiła 2,21). Pozostałe obszary ocenione zostały w przedziale od 2,33 do 2,66. Średni wynik gminy dla wszystkich badanych kategorii wyniósł 2,57.

Ryc. 5. Ocena poszczególnych obszarów według ankietowanych w Gminie Kwilcz

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Tabela poniżej przedstawia średnie oceny poszczególnych elementów znajdujących się w danym obszarze.

Najniżej oceniony ze wszystkich obszarów został dostęp do żłobków/klubu malucha (1,39). Mieszkańcy wskazywali również na duży problem w zakresie dostępu do specjalistycznej opieki medycznej, działań promocyjnych Gminy, możliwości uzyskania zatrudnienia na terenie Gminy, Infrastruktury melioracji szczegółowej, systemu ścieżek rowerowych oraz oferty spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych i młodzież. Wszystkie z wyżej wymienionych aspektów otrzymały oceny poniżej 2,10, co oznacza, że mieszkańcy są niezadowoleni i zwracają uwagę, iż pewne elementy muszą ulec poprawie.

Tab. 1. Oceny poszczególnych podobszarów w Gminie Kwilcz

Społeczeństwo		Ocena
Funkcjonalność budynków administracji publicznej		2,83
Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy		2,81
Dostęp do podstawowej opieki medycznej		2,72
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy		2,70
Skuteczność działania pomocy społecznej		2,50
Aktywność mieszkańców na rzecz gminy		2,43
Wsparcie osób niesamodzielnych		2,28
Wsparcie osób starszych oferowane przez gminę (DPS, Kluby Seniora,)		2,04
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej		1,61
Dostęp do żłobków / klubów malucha		1,39
Gospodarka		Ocena
Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w Gminie		2,65
Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie gminy?		2,64
Dostępność usług na terenie Gminy		2,60

Atrakcyjność inwestycyjna obszaru gminy	2,55
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami	2,45
Konkurencyjność gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji	2,43
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie gminy	2,31
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym	2,22
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy	1,83
Środowisko i przestrzeń	Ocena
Walory środowiska przyrodniczego w gminie	3,49
Jakość powietrza w gminie	3,31
System odbioru odpadów na terenie gminy	3,09
Estetyka swojej gminy	2,75
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)	2,50
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających	2,44
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy	2,41
Oferta gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska	2,39
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)	2,27
Świadomość ekologiczna mieszkańców?	2,21
Infrastruktura melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.)	1,95
Infrastruktura techniczna	Ocena
Dostęp do Internetu w gminie	3,34
Jakość sieci gazowej	2,74
Jakość sieci kanalizacyjnej	2,68
Jakość sieci wodociągowej	2,52
Mała infrastruktura drogowa (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)	2,49
Stan dróg w gminie	2,48
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych	2,39
Turystyka i rekreacja	Ocena
Atrakcyjność turystyczna gminy	2,78
Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych	2,60
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie	2,52
Oferta spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci	2,36
Poziom bazy gastronomicznej	2,25
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej	2,25
Oferta spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów	2,09
Oferta spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych	2,04
Oferta spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży	1,98
System ścieżek rowerowych	1,85
Działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów	1,64
Edukacja i Kultura	Ocena
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	3,88
Organizacja dowozu dzieci do szkół	3,87
Działalność domu kultury i biblioteki	3,61

Jakość edukacji przedszkolnej w gminie	3,55
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)	3,35
Dodatkowa oferta (kółka zainteresowań, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie gminy	3,24
Dostęp do obiektów kulturalnych w gminie (godziny i dni otwarcia, itp.)	3,21
Dostęp do edukacji przedszkolnej	3,14
Jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie	3,03
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w gminie	2,89
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy	2,77
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie gminy	2,68
Działalność świetlic wiejskich	2,52
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie gminy	2,46

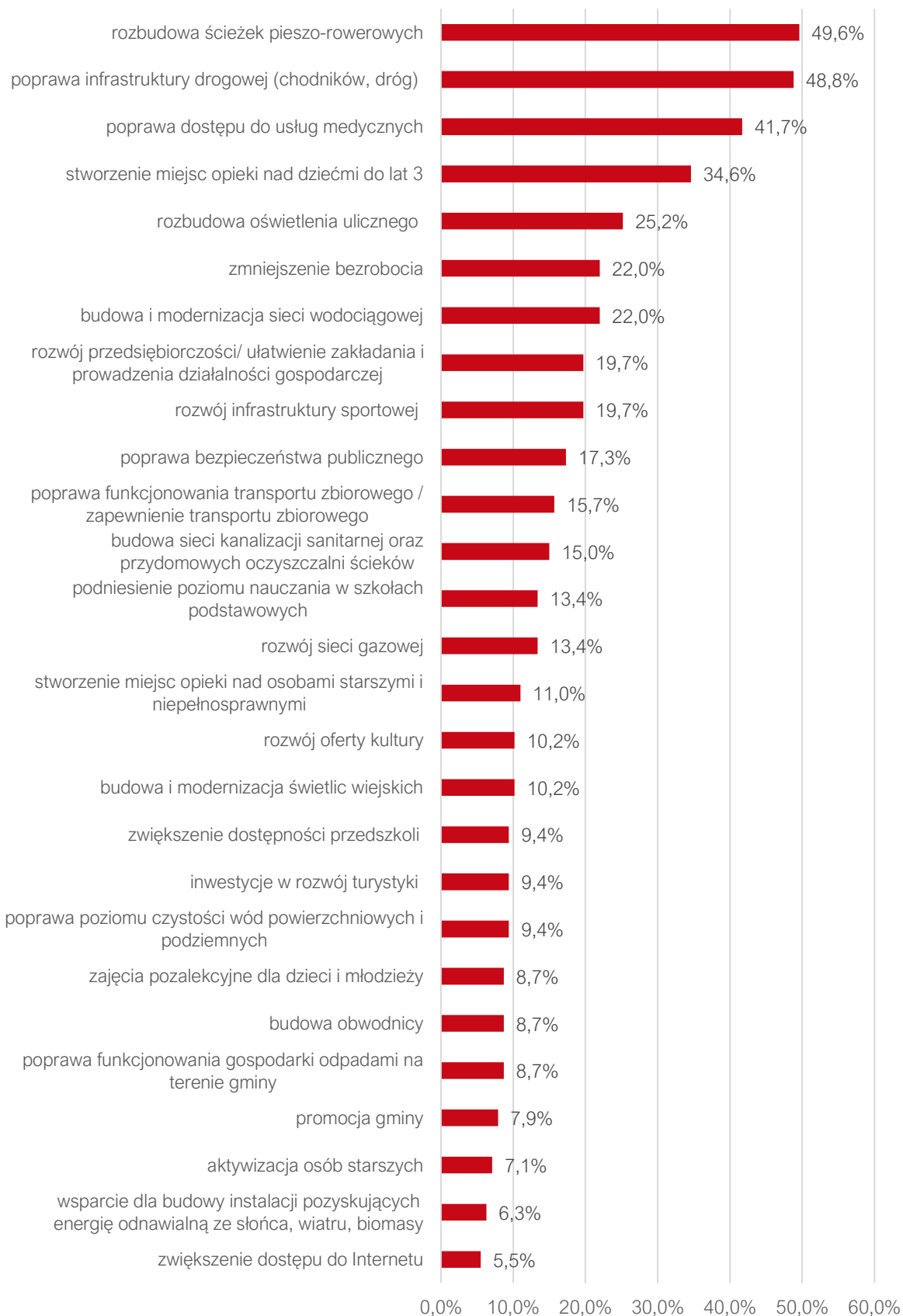
Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Wskazać należy, że żadna dziedzina funkcjonowania Gminy nie została wyróżniona oceną bardzo dobrą. Najwyższą ocenę wśród mieszkańców zdobył dostęp do edukacji w szkołach podstawowych, działalność domu biblioteki, jakość edukacji przedszkolnej w gminie oraz organizacja dowozu dzieci do szkół.

4.2. Pożądane priorytety rozwojowe

W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe Gminy Kwilcz. Wśród najczęściej wskazywanych znalazła się rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych, poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg), poprawa dostępu do usług medycznych, stworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, rozbudowa oświetlenia ulicznego oraz zmniejszenie bezrobocia.

Ostatnim pytaniem zadany w ankiecie było wskazanie elementu, który miałby zostać wizytówką Gminy. Wskazuje ono również na pożądane priorytety rozwoju według mieszkańców. Najczęściej mieszkańcy wskazywali na zadbaną i czystą Gminę, Kwileckie Centrum Kultury i Edukacji, Jezioro Kwilecki, Pałac Kwilecki oraz walory przyrodnicze i środowiskowe.

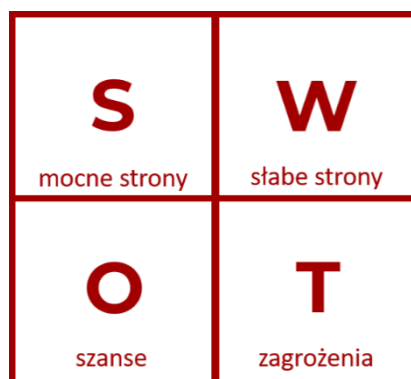
Ryc. 6. Główne priorytety rozwoju według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej jako narzędzie analizy strategicznej. Pozwala ono porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Podczas analizy danych, dokonano podziału zebranych informacji na cztery grupy:

- **S (ang. strengths)** – mocne strony: wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę, na które bezpośredni wpływ ma gmina;
- **W (ang. weaknesses)** – słabe strony: wszystko to, co stanowi słabość, barierę, wadę, na które bezpośredni wpływ ma gmina;
- **O (ang. opportunities)** – szanse: wszystko to, co stwarza szansę korzystnej zmiany, których występowanie jest uwarunkowane czynnikami leżącymi poza możliwościami bezpośredniego wpływu gminy
- **T (ang. threats)** – zagrożenia: wszystko to, co stwarza warunki dla niekorzystnej zmiany, których występowanie jest uwarunkowane czynnikami leżącymi poza możliwościami bezpośredniego wpływu gminy.

Informacje te pochodziły z:

- wniosków zawartych w Diagnozie sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Kwilcz,
- danych liczbowych, opisowych i przestrzennych pozyskanych z Urzędu Gminy Kwilcz, a także ze źródeł zewnętrznych,
- wyników badań ankietowych,
- wywiadu pogłębionego, który odbył się w dniu 15 grudnia 2023 roku.

Analizę SWOT dla Gminy Kwilcz przedstawia poniższe zestawienie:

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">• wysokie walory przyrodnicze i kulturowe dające szansę na rozwój usług czasu wolnego, rekreacji i turystyki,• drogi o znaczeniu krajowym i regionalnym przebiegające przez teren Gminy, zwiększające dostępność komunikacyjną i podnoszące atrakcyjność terenów inwestycyjnych,• dostosowany do potrzeb mieszkańców system transportu zbiorowego, zapewniający możliwość dojazdu do pracy oraz podstawowych usług wewnątrz Gminy,• PSZOK na terenie Gminy, tworzący możliwości nieodpłatnego pozbywania się nietypowych i problematycznych odpadów oraz zapewniający bezpieczeństwo środowiska (eliminacja „dzikich wysypisk” i nielegalnego spalania odpadów w gospodarstwach domowych),• wysoki stopień zwodociągowania Gminy,• funkcjonowanie Kwileckiego Centrum Kultury i Edukacji oraz Biblioteki Publicznej im. Fm. Mazurkiewicza w Kwilczu które organizuje wydarzenia kulturalne i zajęcia dla dzieci i młodzieży, dorosłych oraz seniorów,• bogata i różnorodna oferta sportowo-rekreacyjna skierowana do różnych grup wiekowych,• funkcjonujące na terenie Gminy jednostki OSP wpływające na poziom bezpieczeństwa mieszkańców, ale też integrację społeczeństwa oraz kształtowanie zaangażowanych postaw i wymianę doświadczeń pomiędzy pokoleniami,	<ul style="list-style-type: none">• malejący udział dochodów własnych w dochodach ogółem Gminy, przez co zmniejsza się samodzielność Gminy w kształtowaniu własnych dochodów,• niekorzystne trendy demograficzne i zmniejszająca się liczba mieszkańców Gminy (zmniejszający się udział mieszkańców w wieku kreatywnym, ujemny przyrost naturalny),• postępujący wzrost senioralnego obciążenia demograficznego skutkujący koniecznością dostosowania usług społecznych dla seniorów,• brak form opieki nad dziećmi do lat 3 wpływający na możliwość powrotu na rynek pracy rodzicom,• zmniejszanie się stopnia pokrycia wydatków na oświatę subwencją oświatową; rosnące koszty utrzymania oświaty mimo wysokich wyników nauczania,• niezadawalająca jakość dróg i infrastruktury towarzyszącej (chodniki, oświetlenie, itd.) i wynikające z tego obniżenie bezpieczeństwa drogowego,• działalność na terenie gminy niewielu placówek medycznych, które nie zapewniają wystarczającego dostępu do usług z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, brak specjalistów na terenie Gminy,

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się świadomość ekologiczna mieszkańców oraz i postawy przyjazne środowisku i rozwój alternatywnych źródeł energii wspierane ogólnopolskimi, w tym rządowymi, programami wsparcia działań proekologicznych, • pozytywne trendy społeczne w zakresie zwiększania się świadomości środowiskowej, głównie wśród najmłodszych grup społecznych, • stopniowa zmiana mentalnego nastawienia społeczności do współodpowiedzialności za lokalną wspólnotę, partycypowania i aktywności społecznej, • dofinansowania wewnętrzne i zewnętrzne wspierające rozwój OZE (m.in. program „Czyste powietrze”) i wymianę źródeł ciepła na ekologiczne; dofinansowanie inwestycji dotyczących małej retencji, • dalsza współpraca w ramach stowarzyszeń międzygminnych (rozwój gospodarczy, aktywizacja mieszkańców, promocja Gminy), • zmiana stylu życia społeczeństwa przejawiająca się w przeprowadzaniu się na obszary atrakcyjne przyrodniczo, poza większymi miastami, • rosnące trendy uprawiania turystyki krajowej i weekendowej, ze względu na kryzys gospodarczy. 	<ul style="list-style-type: none"> • spadek liczby mieszkańców (ujemny przyrost naturalny), • starzejące się społeczeństwo, • postępujące zmiany klimatu skutkujące m.in. anomaliami pogodowymi, suszą, powodzią, co silnie oddziałuje na branżę rolniczą, • wpływ czynników zewnętrznych o zasięgu globalnym na sytuację społeczno-gospodarczą regionu (np. epidemia, konflikty zbrojne), • utrzymywanie się wysokiej stopu bezrobocia oraz zjawiska ubóstwa ekonomicznego, spowodowane słabnącym tempem rozwoju gospodarczego kraju, • zmiany systemu prawnego dotyczącego funkcjonowania i finansowania jednostek samorządu terytorialnego w Polsce, • zwiększanie się bieżących kosztów funkcjonowania Gminy m.in. w związku z rosnącą inflacją, stałymi wzrostami kosztów energii elektrycznej i gazu oraz kosztów pracowniczych, • ograniczony wpływ na infrastrukturę drogową powiatową i wojewódzką – potencjalne trudności w skomunikowaniu i modernizacji dróg, • odpływ ludności młodych oraz pracowników do dużych ośrodków miejskich, ze względu na dostęp do uczelni wyższych oraz szerszej możliwości znalezienia zatrudnienia

CZEŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY KWILCZ

1. Misja i wizja

Strategia Rozwoju Gminy Kwilcz na lata 2024-2030 została opracowana na podstawie wniosków z przeprowadzonej diagnozy aktualnej sytuacji gminy, analizy SWOT i badań ankietowych oraz przeprowadzonego: wywiadu pogłębionego i warsztatów strategicznych. Podczas przeprowadzanych prac zwracano uwagę zarówno na potencjały Gminy (jej strony silne, pozwalające na wykorzystanie szans dla przyszłego rozwoju), jak również problemy (strony słabe, stanowiące zagrożenia dla jej dalszego rozwoju). W procesie strategicznym określono także MISJĘ oraz WIZJĘ Gminy Kwilcz, które na późniejszym etapie prac stanowiły drogowskaz dla wyznaczania celów strategicznych i operacyjnych.

MISJA jest to element Strategii, który wskazuje na najważniejsze kierunki rozwoju gminy. Skupione są w niej wszystkie podstawowe wartości, które przyświecają władzom Gminy Kwilcz i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje także na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Jest to ścieżka, jaką należy podjąć do osiągnięcia wizji. Zawiera w sobie odpowiedź na pytania: Kim jesteśmy? Czym się zajmujemy? Co jest naszym priorytetem?

Uwzględniając przyjęte założenia **misja Gminy Kwilcz** brzmi następująco:

Gmina Kwilcz, wiele dróg – wiele możliwości

W procesie powstawania dokumentu istotne było również stworzenie WIZJI, czyli obrazu Gminy, który będzie efektem realizacji przyjętej strategii rozwoju. WIZJA ukazuje Kwilcz w perspektywie strategicznej – zmienionej dzięki realizacji przyjętych działań i osiągnięciu zamierzonych przez władze celów.

Wizja Gminy:

- ❖ obrazuje stan docelowy Gminy w 2030 roku,
- ❖ ukazuje aspiracje władz i mieszkańców Gminy,
- ❖ jednoczy społeczność lokalną wokół określonej idei.

Wizja Gminy Kwilcz brzmi następująco:

W 2030 roku Gmina Kwilcz to gmina przyjazna, bezpieczna dla mieszkańców, przedsiębiorców i turystów dzięki walorom przyrodniczym, kulturowym i zmodernizowanej infrastrukturze

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Gminy Kwilcz, jej sytuacji gospodarczej, społecznej i przestrzennej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także dążąc do osiągnięcia stanu gminy opisanego w wizji rozwoju, określono cele strategiczne odnoszące się do głównych obszarów rozwojowych:

CEL I:	WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW BAZUJĄCA NA ROZWIŃIĘTEJ INFRASTRUKTURZE, CZYSTYM ŚRODOWISKU I PRZYJAZNEJ PRZESTRZENI
CEL II:	ZRÓWNOWAŻONA GOSPODARKA OPARTA NA LOKALNYCH ZASOBACH
CEL III:	AKTYWNE I ZINTEGROWANE SPOŁECZEŃSTWO W GMINIE KWILCZ

Powyższe postulaty stanowią odzwierciedlenie wizji Gminy Kwilcz, jaka ma zostać osiągnięta w 2030 roku. Cele strategiczne odzworowują obszary rozwojowe w trzech sferach: przestrzennej, gospodarczej i społecznej, które budują wizerunek jednostki terytorialnej. Sfery te cechuje wzajemne przenikanie się – podejmowane działania w sferze przestrzennej będą wpływały na gospodarkę lokalną, a ta z kolei na sytuację społeczną. Aktywne i świadome społeczeństwo lokalne w dobrej sytuacji materialnej będzie z kolei wpływało na jakość środowiska przyrodniczego. Dla osiągnięcia równowagi konieczne jest równoległe realizowanie zadań w każdej z wymienionych sfer. Aby urzeczywistnić realizację celów strategicznych, dla każdego z nich ustanowiono szereg celów operacyjnych, porządkujących poszczególne działania. Cele operacyjne przedstawiono w tabeli poniżej.

CELE STRATEGICZNE:					
CEL I: WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW BAZUJĄCA NA ROZWIŃIĘTEJ INFRASTRUKTURZE, CZYSTYM ŚRODOWISKU I PRZYJAZNEJ PRZESTRZENI		CEL II: ZRÓWNOWAŻONA GOSPODARKA OPARTA NA LOKALNYCH ZASOBACH		CEL III: AKTYWNE I ZINTEGROWANE SPOŁECZEŃSTWO W GMINIE KWILCZ	
CELE OPERACYJNE:					
1.1.	Rozwój infrastruktury komunikacyjnej	2.1.	Rozwój sfery gospodarczej Gminy	3.1.	Bogata oferta kulturalno-sportowa oraz rozwój społeczeństwa obywatelskiego
1.2.	Zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego	2.2.	Rozwój oferty wypoczynkowo-rekreacyjnej oraz promocja Gminy	3.2.	Poprawa funkcjonowania usług opieki zdrowotnej i pomocy społecznej
1.3.	Dostępna i racjonalnie zagospodarowana przestrzeń			3.3.	Wysoka jakość systemu oświaty i opieki nad dziećmi
1.4.	Bezpieczna i nowoczesna Gmina				

CEL STRATEGICZNY I: WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW BAZUJĄCA NA ROZWIĄTEJ INFRASTRUKTURZE, CZYSTYM ŚRODOWISKU I PRZYJAZNEJ PRZESTRZENI

Cele operacyjne:

- 1.1 Rozwój infrastruktury komunikacyjnej
- 1.2 Zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego
- 1.3 Dostępna i racjonalnie zagospodarowana przestrzeń
- 1.4 Bezpieczna i nowoczesna Gmina

Podstawą zapewnienia mieszkańcom wysokiej jakości życia jest stworzenie atrakcyjnej oraz bezpiecznej przestrzeni, która służy zarówno do życia, pracy, nauki, jak i wypoczynku. Wysoko rozwinięta infrastruktura techniczna odgrywa kluczową rolę w poprawie atrakcyjności danego obszaru oraz podniesieniu jakości życia mieszkańców. Jednym z głównych elementów rozwoju infrastruktury technicznej jest rozbudowa i modernizacja dróg, włącznie z odpowiednią infrastrukturą towarzyszącą, taką jak oświetlenie, chodniki, ścieżki rowerowe, bezpieczne przejścia dla pieszych. Te inwestycje przyczyniają się do zwiększenia dostępności przestrzennej, ułatwienia mobilności i podniesienia poziomu bezpieczeństwa dla wszystkich użytkowników dróg.

Jednakże, oprócz sieci drogowej, na jakość życia mieszkańców wpływa także stan infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej. Niezwykle istotnym zagadnieniem w ramach tego strategicznego obszaru jest ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatycznych. Polityka ochrony środowiska na poziomie Gminy opiera się na planowanych działaniach, które mają na celu poprawę jakości powietrza, wody oraz gleby. Przykłady takich działań to m.in. zastępowanie tradycyjnych źródeł ciepła bardziej przyjaznymi dla środowiska alternatywami, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków oraz promowanie odnawialnych źródeł energii. Działania te będą możliwe tylko przy odpowiednim nastawieniu społeczeństwa i jego świadomości, iż kroki podejmowane przez każdego z nas mają wpływ na jakość naszego życia, np. na stan powietrza, którym oddychamy. Dlatego konieczne jest podejmowanie działań edukacyjnych zmierzających do podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców oraz zmiany ich nawyków w codziennym życiu.

Zrównoważony rozwój Gminy musi być spójny z przemyślanym i systematycznym rozwojem przestrzennym. Powinien on wynikać z potrzeb mieszkańców i możliwości samorządu, przy uwzględnieniu dokumentów planistycznych wyższego rzędu. Polityka przestrzenna musi być nakierowana na zapewnienie terenów i wspieranie budownictwa mieszkaniowego, usługowego i przemysłowego, zagospodarowanie i rewitalizację wymagających tego części Gminy. Wszystkie określone w Strategii kierunki działań powinny być spójne z przemyślaną, zorganizowaną i odpowiadającą na potrzeby mieszkańców polityką przestrzenną.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

CEL STRATEGICZNY I: WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW BAZUJĄCA NA ROZWIĘTEJ INFRASTRUKTURZE, CZYSTYM ŚRODOWISKU I PRZYJAZNEJ PRZESTRZENI

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
<p>1.1. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa, rozbudowa i przebudowa oraz remonty gminnej infrastruktury drogowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą, • Budowa, rozbudowa i przebudowa tras rowerowych oraz ciągów pieszo-rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (m.in. wiaty rowerowe, tablice informacyjne itp.), • Współpraca z zarządcami dróg wyższych kategorii, które zlokalizowane są na terenie Gminy, • Utrzymanie połączeń komunikacji zbiorowej, • Budowa, rozbudowa i przebudowa oraz remonty oświetlenia ulicznego, budowa przejść dla pieszych, sygnalizacji świetlnej i poprawa stanu oznakowania drogowego, • Budowa, rozbudowa i przebudowa oraz remonty sieci wodociągowej wraz ze stacjami uzdatniania wody, • Budowa, rozbudowa i przebudowa oraz remonty sieci kanalizacji sanitarnej, • Budowa, rozbudowa i przebudowa oraz remonty sieci kanalizacji deszczowej, • Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Kwilczu, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozbudowana sieć drogowa na terenie Gminy, • poprawa stanu i jakości dróg już istniejących na terenie Gminy, • zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego, rowerowego oraz pieszego, • poprawa dostępności komunikacyjnej Gminy, • zwiększenie poziomu objęcia Gminy siecią kanalizacyjną w oparciu o oczyszczalnię ścieków, • poprawa stanu czystości wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb dzięki uporządkowanej gospodarce kanalizacyjnej lub przydomowych oczyszczalni ścieków, • zwiększenie liczby osób korzystających z sieci kanalizacyjnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • długość wybudowanych dróg (km), • długość wyremontowanych dróg (km), • długość wybudowanych ścieżek rowerowych (km), • długość wybudowanych chodników (km), • liczba nowych i zmodernizowanych punktów oświetlenia (szt.), • długość rozbudowanej sieci wodociągowej (km), • długość rozbudowanej sieci kanalizacyjnej (km), • liczba zmodernizowanych/wybudowanych stacji uzdatniania wody (szt.), • liczba osób korzystających z sieci kanalizacyjnej (szt.), • długość wybudowanych i przebudowanych rowów melioracyjnych (km).

	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa, rozbudowa i przebudowa oraz remonty sieci rowów melioracyjnych i innych urządzeń, • Dążenie do rozwoju sieci internetowej oraz telekomunikacyjnej poprzez współpracę z operatorami 		
<p>1.2. Zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Przeciwdziałanie występowaniu zjawisk ekstremalnych oraz adaptacja do zmian klimatu poprzez zachowywanie naturalnej zdolności retencyjnej gruntów, promowanie i wspieranie rozwiązań w zakresie zwiększania retencji oraz rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury, • Zachowanie obszarów chronionych oraz zapewnienie ochrony miejsc posiadających szczególne walory środowiskowe, • Ochrona istniejących walorów krajobrazowych Gminy, • Wsparcie mieszkańców w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków oraz promowanie tego rozwiązania w miejscach, gdzie nie ma możliwości doprowadzenia sieci kanalizacyjnej, • Podniesienie poziomu jakości powietrza poprzez termomodernizację budynków użyteczności publicznej, • Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy i ich promocja wśród mieszkańców, • Wdrażanie programów wspomagających wymianę źródeł ciepła na bardziej ekologiczne dla mieszkańców gminy oraz usuwanie azbestu, • Rozwój systemu segregacji odpadów, w tym likwidacja dzikich wysypisk odpadów, • Promocja, edukacja i wspieranie przedsięwzięć dotyczących upowszechniania wiedzy z 	<ul style="list-style-type: none"> • podniesienie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy, • zwiększenie stopnia samowystarczalności energetycznej Gminy i zwiększenie udziału energii pozyskiwanej z odnawialnych źródeł, • regulacja i utrzymanie odpowiednich stosunków wodnych, • zabezpieczenie obszaru Gminy przed wystąpieniem niepożądanych skutków zmian klimatycznych oraz występowaniu zjawisk ekstremalnych (susze, podtopienia, • zwiększenie liczby gospodarstw domowych ogrzewanych ekologicznymi źródłami ciepła • optymalizacja kosztów systemu gospodarki odpadami, • podniesienie poziomu segregacji odpadów komunalnych, 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przeprowadzonych akcji edukacyjnych (szt.), • liczba budynków użyteczności publicznej poddana termomodernizacji (szt.), • liczba przydomowych oczyszczalni ścieków powstałych przy wsparciu Gminy (szt.), • liczba wprowadzonych elementów błękitno-zielonej infrastruktury (szt.), • liczba usuniętych wysokoemisyjnych źródeł ciepła (szt.), • ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy (Mg), • udział odpadów zebranych selektywnie w odpadach ogółem (%), • wskaźniki recyklingu wybranych frakcji odpadów (%), • ilość zebranych odpadów w ciągu roku (Mg)

	dziedziny ekologii, w tym rozwiązań w zakresie błękitno-zielonej infrastruktury i postępowania z odpadami.		
1.3. Dostępna i racjonalnie zagospodarowana przestrzeń	<ul style="list-style-type: none"> • Wyznaczenie stref funkcjonalnych w dokumentach planistycznych na rzecz świadomego rozwoju przestrzennego, • Regulacja polityki przestrzennej poprzez opracowanie planu ogólnego, • Modernizacja i rozbudowa obiektów użyteczności publicznej z przystosowaniem dla osób ze szczególnymi potrzebami, • Ograniczenie rozpraszania zabudowy. 	<ul style="list-style-type: none"> • efektywne zagospodarowanie przestrzeni, zrównoważony rozwój oraz poprawa jakości życia mieszkańców, • zapobieganie chaosowi przestrzennemu i zaspokajanie potrzeb rozwojowych w ramach polityki przestrzennej, • podniesienie jakości życia mieszkańców na obszarach, które zostaną wyznaczone jako zdegradowane, • ukształtowana polityka przestrzenna poszczególnych obszarów, uwzględniająca r aspekty, takie jak strefy inwestycyjne, osiedleńcze i rekreacyjne 	<ul style="list-style-type: none"> • postępy prac nad Planem ogólnym (forma opisowa), • powierzchnia Gminy objęta dokumentami planistycznymi (ha lub %), • liczba zmodernizowanych obiektów użyteczności publicznej (szt.),

<p>1.4. Bezpieczna i nowoczesna Gmina</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa monitoringu gminnego, • Modernizacja i doposażanie jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP), • Zacieśnianie współpracy z policją oraz dążenie do zwiększenia częstotliwości patroli w miejscach szczególnie niebezpiecznych, • Zwiększenie dostępu do Internetu szerokopasmowego, • Rozwój e-usług oraz wdrażanie rozwiązań Smart City w zarządzaniu gminą. 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie bezpieczeństwa publicznego z zachowaniem zasad ochrony prywatności. • zwiększenie zdolności ratowniczo-gaśniczych OSP oraz poprawa bezpieczeństwa lokalnej społeczności i środowiska. 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba punktów monitoringu wizyjnego (szt.), • liczba doposażonych jednostek OSP (szt.), • długość wybudowanej sieci światłowodowej (km), • długość wybudowanej sieci szerokopasmowej (km), • średnia prędkość łącza (Gb/s).
--	---	--	--

CEL STRATEGICZNY II: ZRÓWNOWAŻONA GOSPODARKA OPARTA NA LOKALNYCH ZASOBACH

Cele operacyjne:

- 2.1 Rozwój sfery gospodarczej Gminy
- 2.2 Rozwój oferty wypoczynkowo-rekreacyjnej oraz promocja Gminy

Sektorem istotnym dla jakości życia mieszkańców Gminy jest gospodarka lokalna i regionalna. Dotyczy to zarówno stanu finansów samorządowych, który determinuje możliwości inwestycyjne jednostki oraz poziomu świadczonych przez samorząd usług społecznych, komunalnych, edukacyjnych, zdrowotnych, kulturalnych i innych, jak i poziomu przedsiębiorczości i rynku pracy. Dlatego też istnieje potrzeba stworzenia systemu wsparcia dla przedsiębiorców, co z kolei przyczyni się do wzrostu liczby firm, poprawy ich kondycji finansowej oraz tworzenia nowych miejsc pracy, co przyczyni się do redukcji bezrobocia.

Ważne jest również dążenie do zrównoważonego rozwoju gospodarczego poprzez wprowadzenie niskoemisyjnej i energooszczędnej gospodarki, co jest szczególnie istotne w kontekście zmian klimatycznych oraz obecnego kryzysu energetycznego. Rosnące ceny paliw konwencjonalnych, takich jak węgiel czy gaz, wymagają poszukiwania alternatywnych źródeł energii w celu zapewnienia stabilnych dostaw energii. Gospodarka niskoemisyjna wiąże się także ze zwiększonym wykorzystaniem źródeł odnawialnych. Gmina Kwilcz ma potencjał i chce rozwijać się w tym kierunku.

Ze względu na specyfikę Gminy istnieje potencjał rozwoju turystyki jednodniowej oraz możliwość rozbudowy oferty wypoczynkowej dla mieszkańców, opartej na lokalnych zabytkach oraz urokach przyrody i krajobrazu. Jednakże konieczny jest rozwój infrastruktury turystycznej oraz stałe poszerzanie bazy rekreacyjnej, wykorzystując istniejące walory środowiskowe i dziedzictwo kulturowe.

Oprócz promocji atrakcyjności inwestycyjnej Gminy, jej terenów inwestycyjnych oraz potencjału rozwoju turystyki, istotne jest również promowanie jej walorów przyrodniczych i kulturowych, a także możliwości spędzania wolnego czasu i relaksu w otoczeniu natury oraz organizowanych na jej terenie wydarzeń i imprez. Te działania mają na celu zwiększenie rozpoznawalności Gminy w regionie oraz przyciągnięcie do niej nie tylko inwestorów, ale także nowych mieszkańców i turystów.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli wraz z oczekiwanymi rezultatami ich przeprowadzenia oraz wskaźnikami informującymi o poziomie ich osiągnięcia.

CEL STRATEGICZNY II: ZRÓWNOWAŻONA GOSPODARKA OPARTA NA LOKALNYCH ZASOBACH

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
<p>2.1. Rozwój sfery gospodarczej Gminy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Inicjowanie i podejmowanie działań na rzecz wzrostu zainteresowania przez inwestorów strategicznych terenami inwestycyjnymi Gminy, • Wyznaczenie kolejnych stref inwestycyjnych, • Zorganizowanie Inkubatora przedsiębiorczości, • Ulgi podatkowe dla pracodawców tworzących nowe miejsca pracy, • Podjęcie działań mających na celu utworzenie podmiotu skupiającego przedsiębiorców z terenu Gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy, • zwiększenie liczby nowych inwestycji na terenie Gminy, • zwiększenie liczby przedsiębiorstw na terenie Gminy, • aktywizacja gospodarcza mieszkańców Gminy i powstawanie nowych działalności gospodarczych, • wzrost dochodów budżetu Gminy, • zmniejszenie bezrobocia, 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba nowych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy (szt.), • liczba przedsiębiorców korzystających z systemu ulg i zachęt (szt.), • liczba podmiotów działających w branży okołorolniczej (szt.), • udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym (%).
<p>2.2. Rozwój oferty wypoczynkowo-rekreacyjnej oraz promocja Gminy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie rozwoju prywatnych właścicieli zabytków, doradztwo w zakresie zdobywania środków zewnętrznych, • Zwiększenie świadomości, poczucia tożsamości lokalnej w obszarze dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, • Budowa produktu turystycznego opartego na agroturystyce jako część rozwoju usług turystycznych na terenie Gminy, • Stworzenie bazy noclegowej wraz z ofertą turystyczna, • Zagospodarowania budynków gminnych na potrzeby turystyczne i rekreacyjne, • Rozwój infrastruktury gastronomicznej nad jeziorami, • Wytoczenie oznakowanych szlaków turystycznych w oparciu o gminne zabytki oraz walory przyrodniczo-krajobrazowe Gminy, 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie zainteresowania Gminą i wzrost jej rozpoznawalności, a w konsekwencji napływ nowych mieszkańców, odwiedzających oraz przedsiębiorców, • zwiększenie świadomości dziedzictwa kulturowego, historycznego i ludowego oraz jego utrwalanie, • rozwój współpracy oraz wzajemnej promocji Gminy z organizacjami pozarządowymi, • wzrost rozpoznawalności Gminy dzięki wykorzystywaniu jej produktów lokalnych, 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zagospodarowanych / odrestaurowanych zabytków na terenie Gminy (szt.), • liczba powstałych obiektów turystycznych i rekreacyjnych (szt.), • liczba przeprowadzonych inicjatyw promujących Gminę (szt.), • liczba wykorzystywanych kanałów do promocji Gminy (szt.), • liczba stowarzyszeń i gmin partnerskich, które współpracują z gminą (szt.), • liczba wykreowanych produktów lokalnych (szt.).

- Prowadzenie kampanii promocyjnych gminy (CKiE),
- Stworzenie aplikacji z ofertą turystyczną,
- Organizowanie targów twórczości lokalne,
- Współpraca z NGO, gminami partnerskimi w celu zwiększenia możliwości promocyjnych oraz poszerzenia oferty kulturalnej.

- postrzeganie Gminy jako miejsca odpowiedniego do realizacji turystyki weekendowej.

CEL STRATEGICZNY III: AKTYWNE I ZINTEGROWANE SPOŁECZEŃSTWO W GMINIE KWILCZ

Cele operacyjne:

- 3.1 Bogata oferta kulturalno-sportowa oraz rozwój społeczeństwa obywatelskiego
- 3.2 Poprawa funkcjonowania usług opieki zdrowotnej i pomocy społecznej
- 3.3 Wysoka jakość systemu oświaty i opieki nad dziećmi

Najcenniejszym zasobem rozwojowym Gminy Kwilcz są jej mieszkańcy. Priorytetem dla władz samorządowych jest poprawa jakości życia w Gminie oraz zwiększenie jej atrakcyjności jako miejsca do życia zarówno dla obecnych, jak i przyszłych mieszkańców. Ten rozwój nie mógłby nastąpić bez inwestycji w wysoką jakość edukacji. Wysoki standard kształcenia ma kluczowe znaczenie dla przyszłości młodych ludzi, wpływając równocześnie na stan rynku pracy i poziom bezrobocia. Podniesienie jakości infrastruktury szkolnej oraz rozwój bazy dydaktycznej stanowią fundamentalne elementy tego procesu, przyczyniając się do poprawy jakości nauczania. Ważne jest również zapewnienie bogatej oferty atrakcyjnych zajęć pozalekcyjnych, dopasowanych do oczekiwań dzieci i młodzieży, oraz wsparcia dla uczniów szczególnie uzdolnionych, wspierającego rozwój poza programem nauczania, a także wsparcia dla uczniów mających trudności w nauce.

Kolejnym czynnikiem poprawiającym jakość życia mieszkańców jest rozwój usług społecznych. W Gminie Kwilcz, podobnie jak w całym kraju, obserwuje się tendencję starzenia się społeczeństwa. Corocznie wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym, co prowadzi do wzrostu zapotrzebowania na usługi społeczne, szczególnie opiekuńcze. Aby sprostać temu wyzwaniu, konieczne jest stworzenie wszechstronnej oferty usług społecznych, dostosowanej do potrzeb różnych grup społeczności gminnej, uwzględniającej aspekty zawodowe, wiekowe oraz różnice wynikające z płci, sytuacji rodzinnej czy materialnej. Ponadto, należy zadbać o osoby narażone na ryzyko wykluczenia społecznego. Wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym wiąże się także z większym zapotrzebowaniem na usługi zdrowotne, w tym specjalistyczną opiekę, np. rehabilitację. Dlatego istotne jest zapewnienie dostępu do takich placówek, ze szczególnym uwzględnieniem osób o ograniczonej mobilności oraz tych, którzy potrzebują opieki.

Poprawa jakości życia mieszkańców zależy również od rozwinięcia oferty społeczno-kulturalnej. Aby sprostać oczekiwaniom lokalnej społeczności, niezbędna jest wysokiej jakości infrastruktura oraz nowoczesne tereny rekreacyjne dostępne dla wszystkich grup wiekowych. Dodatkowo, wsparcie dla instytucji kulturalnych, organizacji pozarządowych i klubów sportowych jest kluczowym elementem kształtowania lokalnej tożsamości i atrakcyjności regionu. Promowanie kultury sportu i aktywności fizycznej jest istotne, ponieważ korzystnie wpływa na zdrowie mieszkańców.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

CEL STRATEGICZNY III: AKTYWNE I ZINTEGROWANE SPOŁECZEŃSTWO W GMINIE KWILCZ

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
<p>3.1. Bogata oferta kulturalno-sportowa oraz rozwój społeczeństwa obywatelskiego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa Biblioteki, • Zapewnienie wysokiej jakości infrastruktury kulturalnej poprzez m.in. modernizację i doposażanie obiektów, • Rozwój oferty kulturalnej odpowiadającej na potrzeby różnych grup wiekowych, • Poprawa dostępności oraz jakości infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, m.in. boiska, place zabaw, siłownie plenerowe, • Wsparcie działalności świetlic wiejskich, w tym opracowanie oferty kulturalnej w celu wykorzystania ich jako lokalne centra aktywności społecznej, • Promocja i wsparcie lokalnych klubów sportowych, • Wsparcie działalności lokalnych organizacji pozarządowych, 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost integracji społecznej i aktywności mieszkańców na rzecz rozwoju Gminy, • rozwój oferty kulturalno-sportowej, odpowiadającej potrzebom i zainteresowaniom mieszkańców z wykorzystaniem nowo powstałej lub zmodernizowanej infrastruktury kulturalnej i sportowej, • wzmocnienie więzi społecznych i tożsamości lokalnej, • minimalizacja ryzyka wykluczenia społecznego. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyremontowanych, rozbudowanych i wybudowanych obiektów infrastruktury kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej (szt.), • liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych w roku (szt.), • liczba inicjatyw wsparcia dla NGO (szkolenia, doradztwo) (szt.) • liczba przedsięwzięć realizowanych w świetlicach wiejskich (szt.),
<p>3.2. Poprawa funkcjonowania usług opieki zdrowotnej i pomocy społecznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie dostępu do opieki zdrowotnej, • Stworzenie oferty lokali do wynajęcia dedykowanych lekarzom specjalistom, • Wsparcie i realizacja zadań związanych z ochroną zdrowia - programy zdrowotne i profilaktyczne realizowane we współpracy i samodzielnie przez gminę, • Zwiększanie świadomości mieszkańców w zakresie walki z uzależnieniami i promocja zdrowia, w tym aktywnego z trybu życia, • Budowa mieszkań komunalnych i socjalnych, • Zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych wysokiej jakości dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym doszkalanie kadry opiekunów i asystentów rodzin, 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa dostępności do opieki medycznej, • poprawa dostępności do usług opiekuńczych; • wzrost skuteczności i atrakcyjności gminnej polityki senioralnej • poprawa jakości życia mieszkańców • zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców, • wykreowanie postaw prozdrowotnych wśród mieszkańców, • rozwój działalności instytucji pomocy społecznej, odpowiadających potrzebom i 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zrealizowanych programów profilaktyczno-zdrowotnych (szt.), • liczba osób objętych usługami opiekuńczymi (os.), • liczba kampanii przeprowadzonych w zakresie walki z uzależnieniami, • liczba podejmowanych inicjatyw w zakresie aktywizacji osób starszych (szt.), • liczba rodzin objętych opieką psychologiczną (szt.), • liczba osób korzystających z terapii uzależnień (szt.); • liczba seniorów korzystających z usług placówek senioralnych,

	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w zakresie opieki dziennej nad osobami starszymi i opieki wytchnieniowej, • Rozwój gminnej polityki senioralnej uwzględniającej potrzeby aktywnych osób starszych, • Rozwój systemu świadczenia usług prewencji i rozwiązywania problemów społecznych, w tym walki z ubóstwem, alkoholizmem, narkomanią, przemocą, • Dążenie do integracji społecznej i zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnościami i osób starszych, 	<p>problemom społecznym mieszkańców Gminy</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawa warunków funkcjonowania osób ze szczególnymi potrzebami, • wsparcie rodzin w opiece nad dziećmi, • przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz walka z uzależnieniami. 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba mieszkań komunalnych i socjalnych (szt.).
<p>3.3. Wysoka jakość systemu oświaty i opieki nad dziećmi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie wysokiej jakości infrastruktury żłobkowej, w tym zwiększenie dostępu do placówek opieki nad dziećmi do lat 3, • Zwiększenie dostępu do opieki przedszkolnej, • Dostosowanie placówek oświatowych wraz z infrastrukturą szkolną do potrzeb zwiększonej liczby dzieci, • Wsparcie rozwoju kompetencji nauczycieli, • Poprawa jakości i dostępu do szkolnych obiektów infrastruktury sportowej, • Zapewnienie szerokiej oferty zajęć pozalekcyjnych, • Modernizacja i doposażenie obiektów szkolnych i przedszkolnych, w tym bazy dydaktycznej i sportowej, dedykowanej dzieciom i młodzieży wspomagającej rozwój fizyczny i psychiczny od najmłodszych lat życia, • Organizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, pozwalających rozwiązać ich pasje i zainteresowania, 	<ul style="list-style-type: none"> • upowszechnienie opieki nad dziećmi do lat 3 i opieki przedszkolnej dostosowanej do potrzeb mieszkańców, • poprawa warunków nauczania w szkołach i przedszkolach, • aktywizacja kobiet na rynku pracy, • wielopłaszczyznowy rozwój dzieci, pod kątem edukacyjnym oraz psychologiczno-pedagogicznym. 	<ul style="list-style-type: none"> • poziom upowszechniania opieki nad dziećmi do lat 3 (%), • poziom upowszechnienia wychowania przedszkolnego (%), • liczba zmodernizowanych i rozbudowanych obiektów oświatowych (szt.), • liczba zajęć pozalekcyjnych organizowanych dla dzieci i młodzieży (szt.), • liczba przeprowadzonych kursów/szkoleń dla kadry oświatowej (szt.),

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Kwilcz. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie.

Gmina Kwilcz jest gminą o charakterze wiejskim, położoną w województwie wielkopolskim, w powiecie międzychodzkiem. Powierzchnia Gminy wynosi ponad 141 km², z czego powierzchnia użytków rolnych stanowi 61%, zaś powierzchnia leśna 30%. W skład Gminy wchodzi 17 sołectw: Augustowo, Chorzewo, Chudobczyce, Daleszynek, Kubowo, Kurnatowice, Kwilcz, Lubosz, Mechnacz, Miłostowo, Mościejewo, Niemierzewo, Orzeszkowo, Prusim, Rozbitek, Upartowo, Wituchowo. Gmina graniczy od strony północnej z Gminą Sieraków (powiat międzychodzki), od północnego-wschodu z Gminą Chrzypsko Wielkie (powiat międzychodzki), od wschodu z Gminą Pniewy (powiat szamotulski), od południa z Gminą Lwówek (powiat nowotomyski) oraz od zachodu z Gminą Międzychód (powiat międzychodzki).

Głównym ośrodkiem Gminy jest miejscowość Kwilcz, którą zamieszkuje ok. 40% mieszkańców Gminy i skupia najważniejsze funkcje Gminy: administracyjne, usługowe, społeczne i kulturalne. Poza Kwilczem, zabudowa mieszkaniowa skupia się w szczególności w miejscowościach: Lubosz, Mechnacz oraz Daleszynek.

Sieć dróg w obrębie Gminy Kwilcz tworzą drogi:

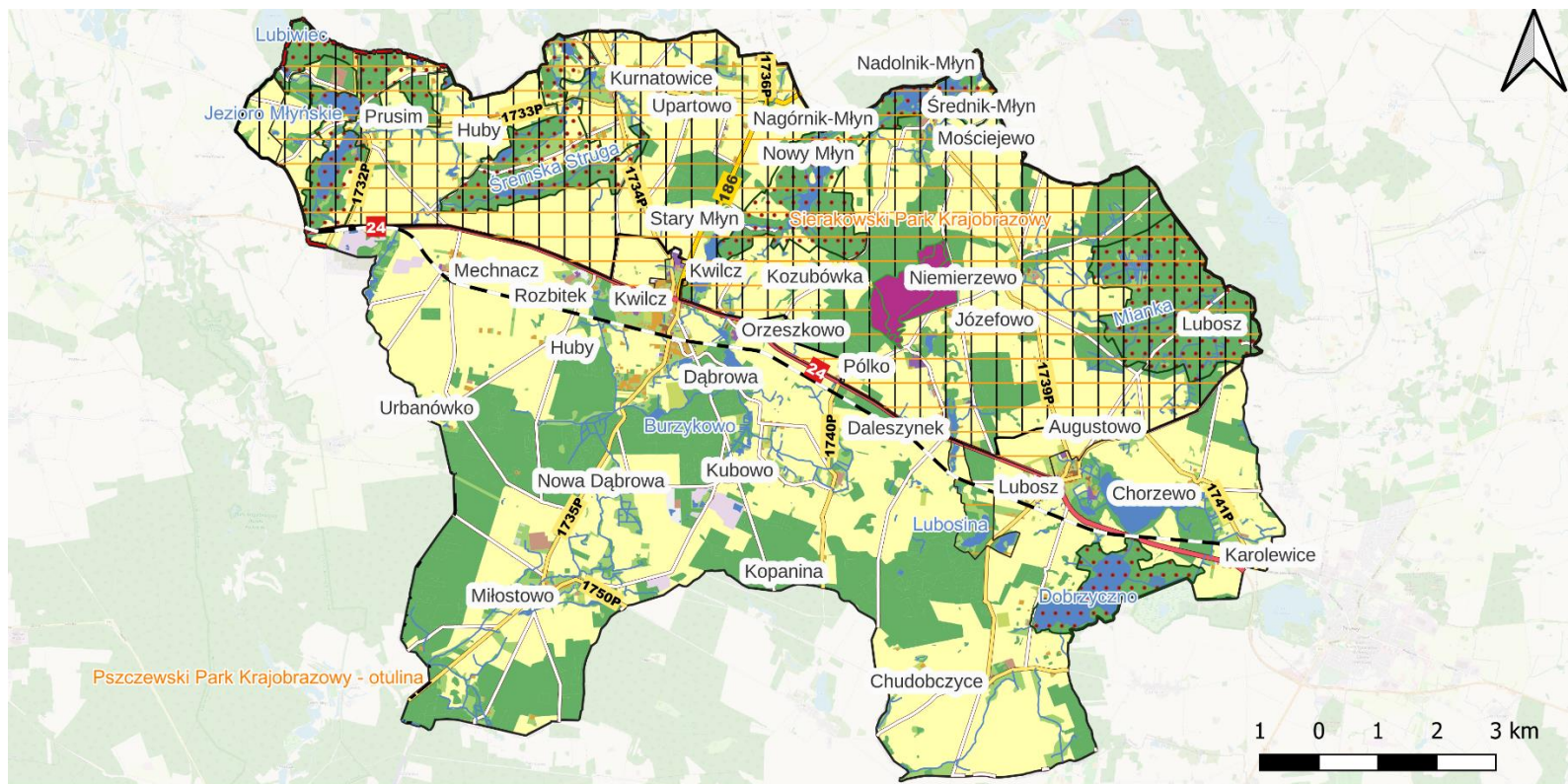
- krajowe
 - nr 24 o znaczeniu międzyregionalnym, relacji Pniewy – Skwierzyna,
- wojewódzkie o znaczeniu regionalnym
 - nr 186 relacji Kwilcz – Wierzchocin,
- powiatowe – 10 odcinków,
- gminne – o długości 106,26 km, łączących gminne miejscowości, z czego 75% to drogi nieutwardzone,
- inne.

Od stolicy powiatu – Międzychodu, Kwilcz oddalony jest o około 15 km (dojazd samochodem zajmuje około 16 minut), a od stolicy województwa – Poznania o około 60 km (dojazd zajmuje około godziny). Podobną ilość czasu (około 1 godzina) zabiera dojazd do Gorzowa Wielkopolskiego (70 km), a do Zielonej Góry (90 km) podróż samochodem zajmie nieznacznie dłużej (1 godzina 20 minut). Przez teren Gminy Kwilcz przebiegają ważne szlaki komunikacyjne takie jak np. droga krajowa nr 24 oraz droga wojewódzka nr 186. Ponadto w odległości około 20 km na południe od Gminy przebiega autostrada A2 z najbliższym węzłem w Nowym Tomyślu.

Na terenie Gminy Kwilcz znajduje się 14 jezior o powierzchni ponad jednego hektara każde oraz kilkanaście mniejszych zbiorników wodnych, strumieni i stawów. Niemal każda miejscowość posiada jezioro w swojej okolicy. Do najpopularniejszych należą: Jezioro Kwileckie (20 ha), Lubosz Wielki (95 ha), Luboszek (58 ha), Prusim Kuchenne, Młyńskie, Długie, Burzykowo, Obierznie.

Na terenie Gminy występują formy ochrony przyrody tj.

- Sierakowski Park Krajobrazowy,
- Obszar Specjalnej Ochrony (OSO) ptaków „Puszcza Notecka” PLB300015,
- Specjalny Obszar Ochrony (SOO) siedlisk „Ostoja Międzychodzko-Sierakowska” PLH300032 i „Zamorze Pniewskie” PLH 300036,
- rezerwat przyrody Bukowy Ostrów,
- 25 pomników przyrody.

Ryc. 7. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Kwilcz
 Źródło: Opracowanie własne na podstawie Corine Land Cover 2018

Gmina Kwilcz została ujęta w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, przyjętego uchwałą nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r. Zgodnie z zapisami planu Gmina znajduje się w obrębie wiejskiego obszaru funkcjonalnego. Za kluczowy cel polityki przestrzennej tego obszaru przyjęto kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej ukierunkowane na podnoszenie jakości życia mieszkańców, poprawę dostępności do usług oraz osiągnięcie wysokiego poziomu konkurencyjności i dostępności obszaru. W ramach realizacji plan wyznacza 6 celów polityki przestrzennej, jakimi są:

1. poprawa jakości przestrzeni osadniczej miast i wsi,
2. ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
3. ochrona dziedzictwa kulturowego,
4. wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego,
5. poprawa dostępności komunikacyjnej,
6. rozbudowa systemów infrastruktury technicznej.

Dla każdego z wymienionych celów, plan określa zasady zagospodarowania. Wśród najważniejszych należy wymienić przede wszystkim przeciwdziałanie rozlewaniu się zabudowy, zachowanie tradycyjnego krajobrazu wiejskiego, rewitalizację i ochronę obszarów o wysokich walorach historyczno-kulturowych oraz ich efektywne wykorzystanie (np. dla celów turystyki), ochronę najlepszych gleb i poprawę bilansu wodnego, modernizację sieci drogowej i kolejowej, rozwój transportu zbiorowego oraz poprawę dostępności sieci infrastruktury technicznej.

Ponadto Gmina Kwilcz została zaliczona do Północno-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego. Kluczowym celem rozwoju przestrzennego Północno-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego będzie wykorzystanie potencjału dla rozwoju funkcji gospodarczych, w tym turystycznych, przy jednoczesnej ochronie wyjątkowych cech ekosystemu, pełniących strategiczną rolę w kształtowaniu równowagi środowiska przyrodniczego w skali regionu i kraju.

Kształtowanie polityki przestrzennej Gminy powinno odbywać się w oparciu o zasady zagospodarowania ujęte w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa, jak i poniższe wytyczne:

- tworzenia warunków zmierzających do poprawy jakości życia wszystkich mieszkańców Gminy;
- harmonijnego i skoordynowanego rozwoju struktur osadniczych przy uwzględnieniu cech i walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz tradycji regionu;
- stałego dążenia do kształtowania i poprawy ładu przestrzennego stanowiącego wartość ogólnospołeczną;
- ochrony tradycji i kultury regionu;
- ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego, przy założeniu racjonalnego ich wykorzystania dla potrzeb lokalnych i ponadlokalnych skorelowanego z procesem rozwoju społeczno-gospodarczego;
- bezpieczeństwa publicznego, ochrony zdrowia i życia ludzi, ochrony mienia;
- rozwoju i modernizacji infrastruktury technicznej przy uwzględnieniu integralności wewnętrznej Gminy oraz powiązań ponadlokalnych, służących wzmocnieniu konkurencyjności i spójności regionu.

4. Spójność kierunków rozwoju gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.

Cele strategiczne oraz cele operacyjne ujęte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na obszarze Gminy Kwilcz, są również spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu o randze krajowej i wojewódzkiej. Wobec tego komplementarność celów wyznaczonych w Strategii z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji dokumentu.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku jest elementem systemu programowania przygotowywanego na różnych poziomach. Jej treść uwzględnia ustalenia dokumentów wyższego rzędu, w szczególności zapisy projektów dokumentów wspólnotowych dotyczących polityki spójności po 2020 roku, strategii krajowych, takich jak: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

W Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku wyznaczono następujące cele strategiczne:

1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców,
2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu,
3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski,
4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem.

Poniższa tabela przedstawia spójność celów strategicznych i operacyjnych zawierających się w Strategii rozwoju Gminy Kwilcz na lata 2024-2030 ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku.

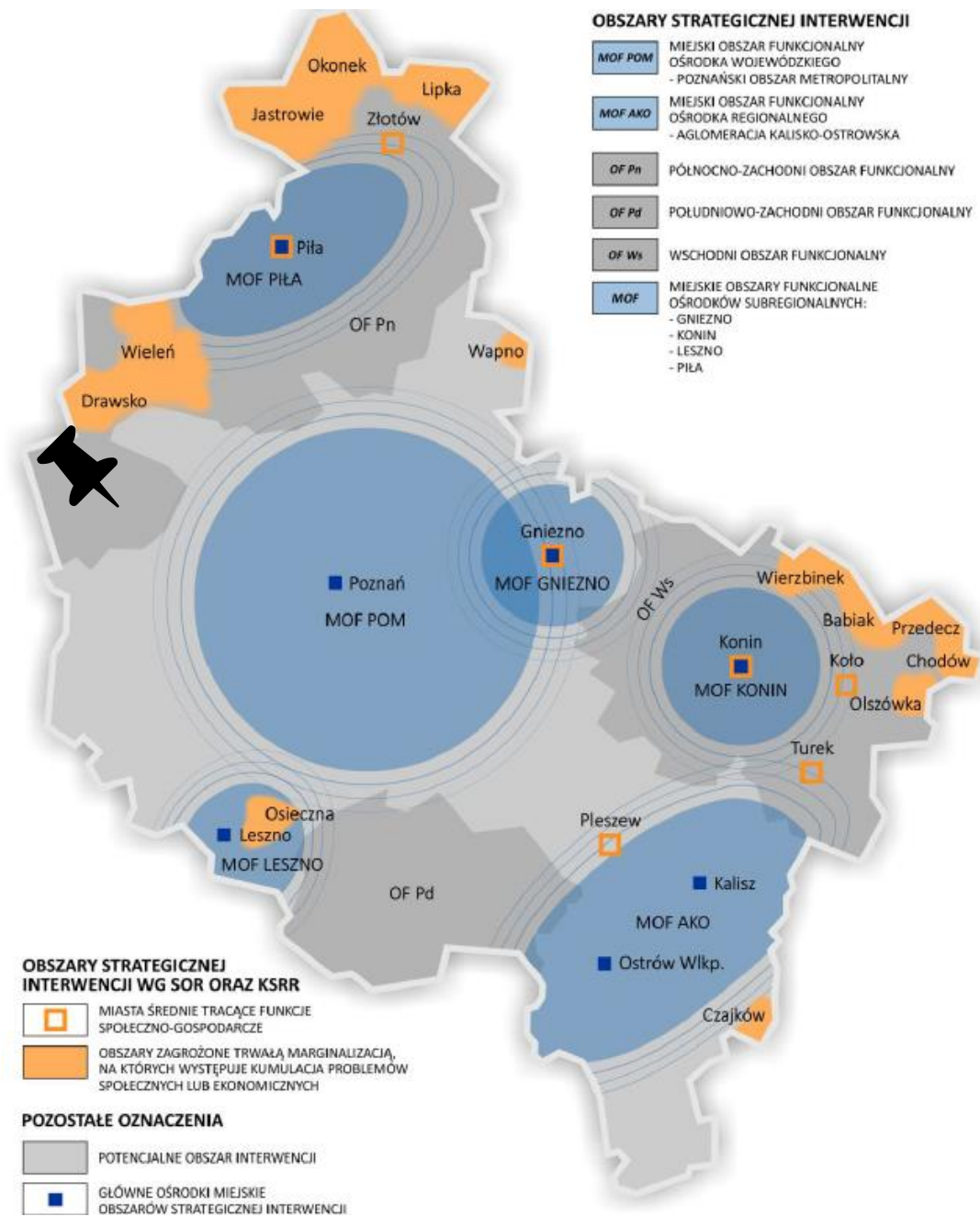
Tab. 2. Spójność celów strategicznych i operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Kwilcz z celami Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego.

Cele	
Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku	Strategia Rozwoju Gminy Kwilcz na lata 2024-2030
1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców	CEL II: ZRÓWNOWAŻONA GOSPODARKA OPARTA NA LOKALNYCH ZASOBACH
1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu	2.1. Rozwój sfery gospodarczej Gminy
1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia	CEL III: AKTYWNE I ZINTEGROWANE SPOŁECZEŃSTWO W GMINIE KWILCZ
1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy	3.3. Wysoka jakość systemu oświaty i opieki nad dziećmi
2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu	CEL III: AKTYWNE I ZINTEGROWANE SPOŁECZEŃSTWO W GMINIE KWILCZ

<p>2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie</p> <p>2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom</p> <p>2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu</p>	<p>3.1. Bogata oferta kulturalno-sportowa oraz rozwój społeczeństwa obywatelskiego</p> <p>3.2. Poprawa funkcjonowania usług opieki zdrowotnej i pomocy społecznej</p> <p>3.3. Wysoka jakość systemu oświaty i opieki nad dziećmi</p>
<p>3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski</p> <p>3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa</p> <p>3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski</p> <p>3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej</p>	<p>CEL I: WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW BAZUJĄCA NA ROZWINIĘTEJ INFRASTRUKTURZE, CZYSTYM ŚRODOWISKU I PRZYJAZNEJ PRZESTRZENI</p> <p>1.1. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej</p> <p>1.2. Zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego</p> <p>1.3. Dostępna i racjonalnie zagospodarowana przestrzeń</p> <p>1.4. Bezpieczna i nowoczesna Gmina</p>
<p>4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem</p> <p>4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług</p> <p>4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju</p>	<p>CEL I: WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW BAZUJĄCA NA ROZWINIĘTEJ INFRASTRUKTURZE, CZYSTYM ŚRODOWISKU I PRZYJAZNEJ PRZESTRZENI</p> <p>1.3. Dostępna i racjonalnie zagospodarowana przestrzeń</p> <p>1.4. Bezpieczna i nowoczesna Gmina</p>

Źródło. Opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego wskazuje również obszary strategicznej interwencji (OSI), które są podstawą terytorialnego ukierunkowania celów interwencji. Projektowanie interwencji przebiegać będzie zgodnie z zasadami wielopoziomowego zarządzania, subsydiarności, partycypacji społecznej, w dialogu z partnerami społeczno-gospodarczymi. Do obszarów strategicznej interwencji (OSI) należą zarówno miejskie ośrodki funkcjonalne, jak i obszary o skumulowanych problemach rozwojowych. Miejskie obszary funkcjonalne (MOF) to wyodrębnione obszary najintensywniej oddziałujące na otoczenie, charakteryzujące się silnymi powiązaniem funkcjonalno-przestrzennymi. Na terenie województwa wielkopolskiego wyodrębniono 6 takich obszarów, które obejmują najważniejsze ośrodki miejskie wraz z ich otoczeniem – ośrodek wojewódzki (Poznań), regionalny (Kalisz z Ostrowem Wielkopolskim) oraz 4 ośrodki subregionalne (Gniezno, Konin, Leszno i Piła). Obszary te przedstawia poniższa mapa.

Ryc. 8. Obszary strategicznej interwencji w Wielkopolsce o indykatywnym zasięgu

Źródło: Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku klasyfikuje Gminę Kwilcz do Północno-zachodniego Obszaru Funkcjonalnego. Obszar ten wyróżnia wysoki udział terenów cennych przyrodniczo na tle województwa. W granicach obszaru PnZOF wyodrębnia się rejony o dużych zwartych kompleksach leśnych. Zasoby i walory środowiska PnZOF odgrywają istotną rolę w kształtowaniu równowagi ekosystemu przyrodniczego nie tylko Wielkopolski, ale i całego kraju. Ze względu na duże walory przyrodnicze i środowiskowe zaleca się, aby rolnictwo na terenie PnZOF miało charakter ekologiczny.

W poniższej tabeli zestawiono cele i kierunki działań zaplanowane w niniejszej Strategii z kluczowymi kierunkami działań dla Północno-zachodniego Obszaru Funkcjonalnego.

Północno-zachodni Obszar Funkcjonalny		
<p>Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców</p>	<ul style="list-style-type: none"> • budowanie wizerunku i marki PnZOF jako terenu atrakcyjnego inwestycyjnie, pozyskiwanie nowych inwestorów • rozwój rolnictwa i przemysłu rolno-spożywczego, rozwój specjalizacji rolniczych w szczególności rolnictwa ekologicznego i certyfikowanego, nowoczesnego sadownictwa • stymulowanie rozwoju gospodarczego opartego na koncepcji „zielonego wzrostu”, w tym ekoinnowacyjności • rozwój MŚP i zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw • aktywizowanie osób bezrobotnych, zagrożonych i wykluczonych społecznie • podniesienie jakości kształcenia i dopasowanie oferty edukacyjnej szkół do lokalnego rynku pracy, wsparcie rozwoju infrastruktury edukacyjnej wysokiej jakości, upowszechnienie kształcenia ustawicznego i możliwości przekwalifikowania • przygotowanie terenów inwestycyjnych wokół ośrodków miejskich jako wsparcie rozwoju przemysłu i przedsiębiorczości na terenie PnZOF 	<p>CEL I: WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW BAZUJĄCA NA ROZWIĄTEJ INFRASTRUKTURZE, CZYSTYM ŚRODOWISKU I PRZYJAZNEJ PRZESTRZENI</p> <p>1.1. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej</p> <p>CEL II: ZRÓWNOWAŻONA GOSPODARKA OPARTA NA LOKALNYCH ZASOBACH</p> <p>2.1. Rozwój sfery gospodarczej Gminy</p> <p>2.2. Rozwój oferty wypoczynkowo-rekreacyjnej oraz promocja Gminy</p> <p>CEL III: AKTYWNE I ZINTEGROWANE SPOŁECZEŃSTWO W GMINIE KWILCZ</p> <p>3.1. Bogata oferta kulturalno-sportowa oraz rozwój społeczeństwa obywatelskiego</p> <p>3.2. Poprawa funkcjonowania usług opieki zdrowotnej i pomocy społecznej</p> <p>3.3. Wysoka jakość systemu oświaty i opieki nad dziećmi</p>
<p>Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa dostępu do specjalistycznej opieki medycznej, usług przeciwdziałających negatywnym skutkom procesów demograficznych (m.in. rozwój usług opiekuńczych, w tym opieki nad dziećmi) • rozwój usług zwiększających atrakcyjność osiedleńczą • rozwój kapitału społecznego przez wsparcie działalności kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej • wsparcie potencjału turystycznego obszaru, ze szczególnym uwzględnieniem Wielkiej Pętli Wielkopolski, modernizacji infrastruktury turystycznej szlaku wodnego Doliny Noteci • projektowanie nowych szlaków turystycznych, tworzenie sieci tras turystyki krajoznawczej i kwalifikowanej oraz zaplecza obsługi ruchu turystycznego z uwzględnieniem walorów zabytkowych zespołów urbanistycznych i ruralistycznych PnZOF, wspieranie rozwoju bazy 	<p>CEL I: WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW BAZUJĄCA NA ROZWIĄTEJ INFRASTRUKTURZE, CZYSTYM ŚRODOWISKU I PRZYJAZNEJ PRZESTRZENI</p> <p>1.1. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej</p> <p>CEL II: ZRÓWNOWAŻONA GOSPODARKA OPARTA NA LOKALNYCH ZASOBACH</p> <p>2.1. Rozwój sfery gospodarczej Gminy</p> <p>2.2. Rozwój oferty wypoczynkowo-rekreacyjnej oraz promocja Gminy</p> <p>CEL III: AKTYWNE I ZINTEGROWANE SPOŁECZEŃSTWO W GMINIE KWILCZ</p> <p>3.1. Bogata oferta kulturalno-sportowa oraz rozwój społeczeństwa obywatelskiego</p> <p>3.2. Poprawa funkcjonowania usług opieki zdrowotnej i pomocy społecznej</p> <p>3.3. Wysoka jakość systemu oświaty i opieki nad dziećmi</p>

	<p>wypoczynkowej na terenach wiejskich, w szczególności agroturystyki</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykorzystanie walorów przyrodniczych dla poprawy jakości życia, rozwoju usług prozdrowotnych, leczniczych i rehabilitacyjnych • wspieranie aktywności mieszkańców i rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego m.in. przez tworzenie odpowiednich warunków do powstawania nowych podmiotów ekonomii społecznej, w tym NGO oraz wykorzystanie już istniejących 	
<p>Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa dostępności komunikacyjnej PnZOF i zwiększenie dostępu do stolicy regionu, m.in. poprzez budowę dróg S10 i S11 oraz rozbudowę i modernizację pozostałych dróg krajowych i wojewódzkich • wzmocnianie wewnętrznej spójności komunikacyjnej PnZOF przez rozwój lokalnej infrastruktury drogowej, transportu niskoemisyjnego, tworzenie sieci ścieżek rowerowych, rozwój sieci komunikacji autobusowej, integrację systemów transportu zbiorowego i budowę węzłów przesiadkowych • rozwój infrastruktury kolejowej (budowa linii kolejowej nr 236 i 390 na trasie Wągrowiec-Rogoźno–Czarnków oraz odtworzenie linii kolejowej w kierunku Międzychodu) • wykorzystanie potencjału lotniska w Pile dla wzrostu gospodarczego przez wzmocnienie jego funkcji CARGO i wykorzystanie do użytku cywilnego, w tym turystyki biznesowej (budowa terminala do obsługi małego ruchu lotniczego) • ochrona różnorodności i krajobrazu, zapewnienie trwałości i ciągłości systemów leśnych, upowszechnienie edukacji ekologicznej wśród dzieci i młodzieży • zapobieganie skażeniom wód gruntowych będących efektem działalności rolniczej • kompleksowe wykorzystanie istniejących potencjałów umożliwiających zwiększenie dywersyfikacji źródeł energii, zastosowanie innowacyjnych technologii w energetyce • zmniejszenie emisji substancji szkodliwych do atmosfery • poprawa efektywności energetycznej, ze szczególnym uwzględnieniem budynków użyteczności publicznej 	<p>CEL I: WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW BAZUJĄCA NA ROZWINIĘTEJ INFRASTRUKTURZE, CZYSTYM ŚRODOWISKU I PRZYJAZNEJ PRZESTRZENI</p> <p>1.1. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej</p> <p>1.2. Zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego</p>

Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji sprawności zarządzania regionem

- rewitalizacja obszarów zdegradowanych, nadanie nowych funkcji obszarom zmarginalizowanym położonym przy granicy województwa (skuteczne wykorzystanie krajowego instrumentu OSI)
- prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej, zapobieganie zmianie sposobu użytkowania gruntów o wysokich walorach rolniczych za pomocą instrumentów programowych i skutecznego systemu ich wdrażania
- rozwój współpracy samorządów lokalnych, partnerów samorządowych i społecznych podnoszącej efektywność i zasadność realizowanych inwestycji, doskonalenie i upowszechnienie metod partycypacji społecznej we współzarządzaniu (wykorzystanie w tym celu aktywnych lokalnych organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej)

CEL I: WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW BAZUJĄCA NA ROZWINIĘTEJ INFRASTRUKTURZE, CZYSTYM ŚRODOWISKU I PRZYJAZNEJ PRZESTRZENI

1.3. Dostępna i racjonalnie zagospodarowana przestrzeń

1.4. Bezpieczna i nowoczesna Gmina

CEL III: AKTYWNE I ZINTEGROWANE SPOŁECZEŃSTWO W GMINIE KWILCZ

3.1. Bogata oferta kulturalno-sportowa oraz rozwój społeczeństwa obywatelskiego

3.2. Poprawa funkcjonowania usług opieki zdrowotnej i pomocy społecznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku.

Poza wymienionymi obszarami funkcjonalnymi, Gmina Kwilcz należy również do innych obszarów terytorializacji polityki rozwoju ujętych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego:

- Wiejski Obszar Funkcjonalny,
- Wiejskie obszary wymagające wsparcia procesów rozwojowych,
- Obszary cenne przyrodniczo,
- Obszary ochrony krajobrazów kulturowych,
- Obszary ochrony i kształtowania zasobów wodnych,
- Obszary o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich,
- Obszary o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe.

5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Kwilcz na lata 2024-2030 będzie kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, ewaluację i w razie konieczności – aktualizację.

Wdrażanie Strategii

Strategia realizowana będzie w latach na jakie przyjęty został dokument, a więc w latach 2024-2030. Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka lub pracownik będą odpowiedzialni. Podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji Strategii będzie sektor publiczny (władze samorządowe, jednostki organizacyjne gminy, inne jednostki samorządu terytorialnego), sektor prywatny (partnerzy prywatni i biznesowi, przedsiębiorcy, inwestorzy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze) oraz sektor społeczny (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, osoby publiczne). Z kolei za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii odpowiedzialny będzie Wójt Gminy Kwilcz, Rada Gminy Kwilcz oraz odpowiednie komórki Urzędu, jednostki organizacyjne i partnerzy Gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Kwilcz na lata 2024-2030 jest dokumentem określającym kierunki rozwoju w poszczególnych obszarach funkcjonowania samorządu. W celu zachowania nadrzędności oraz spójności Strategii wobec innych planów, programów i dokumentów o charakterze strategicznym, opracowywanych w Gminie na potrzeby realizacji zadań, rekomenduje się ich aktualizację zgodnie z celami strategicznymi. Zagwarantowanie spójnego podejścia do polityki rozwoju wymagać zatem będzie uwzględnienia zapisów Strategii w zakresie konkretnych obszarów zarówno w dokumentach wieloletnich, jak i programach przyjmowanych

corocznie. Pozwoli to wzmocnić efekt podejmowanych działań i jednocześnie uszczegółowić zapisy Strategii.

Wdrażając Strategię, Gmina Kwilcz będzie dbała o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo Gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez okoliczne podmioty z jej otoczenia (w szczególności z terenu powiatu międzychodzkiego).

W celu zaangażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych sołectwach.

Monitoring i ewaluacja Strategii

W celu sprawdzenia efektywności prowadzonych działań zakłada się przeprowadzenie analizy stopnia realizacji zakładanych celów. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raplocie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Monitoring będzie odbywał się przy pomocy tabeli ewaluacyjnej, stanowiącej załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. Tabela będzie zawierała przykładowe wskaźniki stopnia realizacji poszczególnych zadań. Odpowiednie uzupełnienie tabeli pozwoli na sprawdzenie tego czy i w jakim stopniu zaplanowane działanie zostało zrealizowane. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części wykonano założony cel operacyjny, a dalej strategiczny. Monitoring przeprowadzany będzie co 2 lata od roku przyjęcia Strategii i tym samym rozpoczęcia wdrażania jej założeń.

Aktualizacja Strategii

Bieżące monitorowanie i ocena skuteczności działań Strategii Rozwoju Gminy Kwilcz na lata 2024-2030 będzie przesłanką do zareagowania, a tym samym wprowadzenia zmian w dokumencie w przypadkach uzasadnionych. W momencie, gdy Wójt zidentyfikuje konieczność modyfikacji Strategii Rozwoju Gminy, występuje do Rady Gminy z wnioskiem o jego zmianę.

Ewentualna aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Kwilcz będzie następować w trybie przewidzianym w art. 10f ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym, który stanowi, iż strategia rozwoju gminy podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju ponadlokalnego lub strategią rozwoju województwa. Do aktualizacji strategii rozwoju gminy stosuje się wtedy zapisy z art. 10f ust. 1–4 ustawy o samorządzie gminnym

6. Ramy finansowe i źródła finansowania

Gmina Kwilcz na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, m.in. w ramach **Funduszy Europejskich dla Wielkopolski 2021-2027**, w tym także z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji;
- Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (**PS WPR 2023-2027**);
- ogólnopolskie programy operacyjne;
- programy rządowe, w tym m.in. Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Aktywny Maluch, Senior+, Dostępność Plus, Program Inwestycji Strategicznych Polski Ład oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Wielkopolskiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przed podmioty publiczne i prywatne.

Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 będzie głównym dokumentem określającym kierunki wsparcia finansowanego ze środków Unii Europejskiej w województwie wielkopolskim w okresie budżetowym 2021-2027.

W ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 samorząd będzie miał możliwość korzystania z nowej puli dofinansowań. Polityka spójności na lata 2021-2027 docelowo obejmie fundusze takie jak:

- **EFRR** – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- **FS** – Fundusz Spójności,
- **EFS+** – Europejski Fundusz Społeczny+.

Do programów krajowych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 należą m.in.:

- **FEnIKS** – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko,
- **FENG** – Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,
- **FERS** – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- **FERC** – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy, 7
- **PTFE** – Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich,
- **FEPŻ** – Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa,
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Gminy Kwilcz na lata 2024-2030. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych komórek Urzędu Gminy Kwilcz oraz jednostek organizacyjnych Gminy Kwilcz.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem międzychodzkiem oraz województwem wielkopolskim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawę do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiającą spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczone będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określane będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa odzwierciedlać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczone będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań gminy.

Zgodnie z uchwałą Nr XLVIII/389/2023 Rady Gminy Kwilcz z dnia 12 maja 2023 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Kwilcz na lata 2023-2029, potencjał inwestycyjny gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów), w latach 2024-2029 wyniesie około 8,67 mln zł.

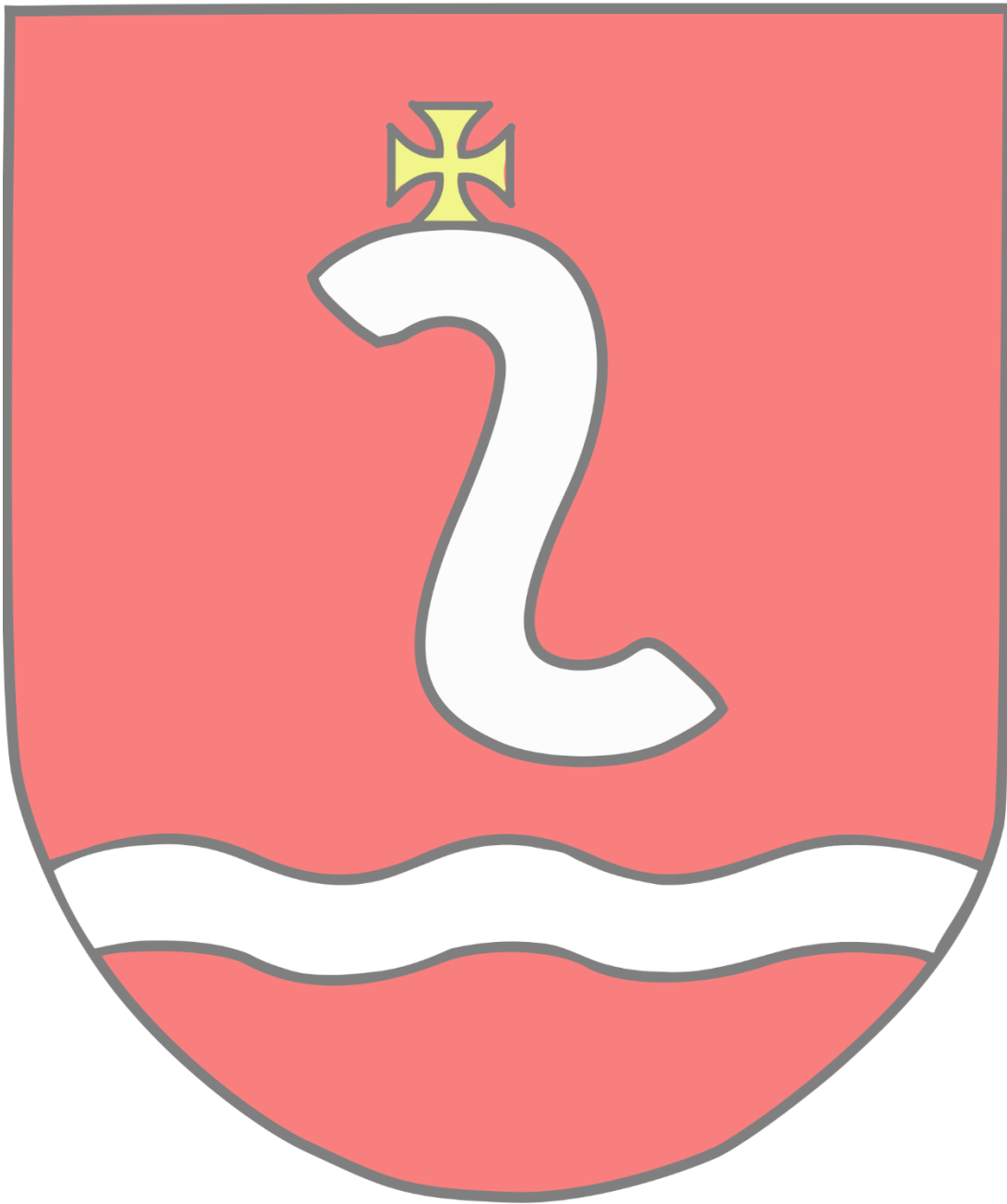
ZAŁĄCZNIKI

DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ, GOSPODARCZEJ I SPOŁECZNEJ GMINY KWILCZ

SPIS TREŚCI

METODOLOGIA OPRACOWANIA	62
CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY	63
1.1 Informacje ogólne.....	63
1.2 Transport i łączność	64
<i>Infrastruktura drogowa</i>	65
<i>Transport zbiorowy</i>	67
1.3 Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.....	68
1.4 Walory przyrodnicze	72
1.5 Walory kulturowe.....	74
CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY	76
2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy	76
2.2. Infrastruktura i środowisko	82
<i>Urządzenia sieciowe</i>	82
<i>Gospodarka odpadami</i>	82
<i>Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska</i>	84
2.3. Stan finansów samorządowych.....	86
<i>Wykonanie budżetu</i>	86
<i>Struktura dochodów i wydatków</i>	88
<i>Potencjał inwestycyjny</i>	93
CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY	95
3.1. Demografia	95
3.2. Kapitał społeczny	100
<i>Przedszkola</i>	100
<i>Szkoły</i>	102
<i>Kultura i sport</i>	108
<i>Bezpieczeństwo publiczne</i>	110
<i>Otoczenie zewnętrzne i wewnętrzne Gminy</i>	112
3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	114

Metodologia opracowania

Punktem wyjścia do opracowania Strategii Rozwoju dla Gminy Kwilcz jest niniejsza Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy. Dokument wskazuje na główne wyzwania społeczno-gospodarcze Gminy Kwilcz, jakie powinny znaleźć rozwiązanie w wyniku realizacji Strategii. W tym celu przeprowadzona została ocena stanu istniejącego Gminy w ujęciu systemowym oraz dynamicznym. Ujęcie systemowe oznacza rozpoznanie związków pomiędzy środowiskiem przyrodniczym, społecznym i gospodarczym Gminy oraz jego relacje z zewnętrznym otoczeniem, mającymi podstawowe znaczenie dla efektywnego funkcjonowania systemu, jako całości. Ujęcie dynamiczne oznacza z kolei porównanie sytuacji jednostki w danym przedziale czasowym. Na potrzeby tego opracowania analizowano lata 2018-2022 (o ile nie zaznaczono inaczej).

Dokument powstał w oparciu o dane Urzędu Gminy Kwilcz, gminne plany, programy oraz dokumenty strategiczne, a także dane z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Ponadto przeanalizowane zostały dokumenty wyższego szczebla pod względem ujęcia w nich Gminy Kwilcz.

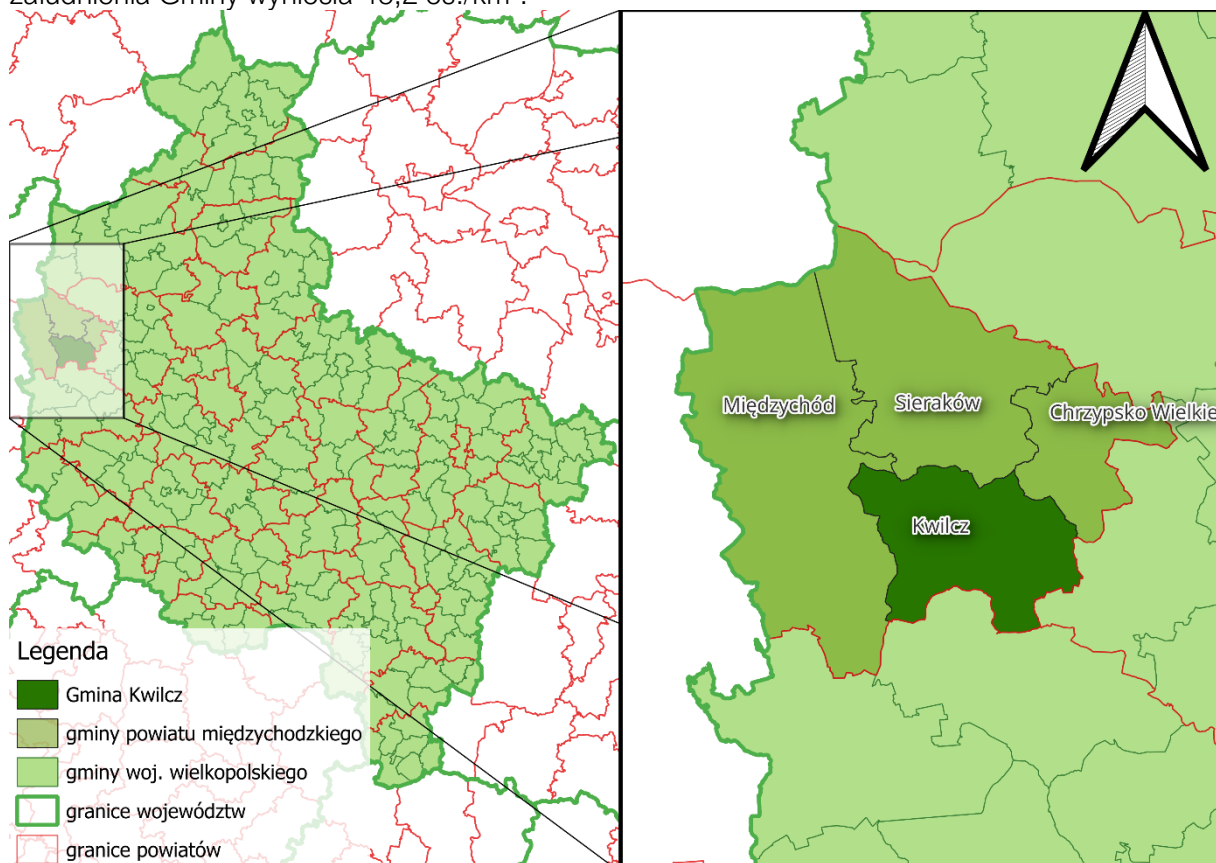
W celu oceny stanu istniejącego, zastosowano metodę analizy porównawczej, w której Gmina Kwilcz zestawiona została z wybranymi gminami, spełniającymi określone kryterium – gminy wiejskie położone w województwie wielkopolskim o zbliżonej liczbie mieszkańców (mieszczonej się w zakresie 5-7 tys. dla roku 2018) i podobnej powierzchni całkowitej oraz dominującej funkcji gminy (intensywna funkcja rolnicza). W ten sposób powstała grupa porównawcza, do której oprócz Gminy Pniewy zaliczają się gminy: Kobyła Góra, Ostrowite, Zaniemyśl. Do analizy wskaźnikowej wykorzystano również średnie wartości wskaźników dla powiatu międzychodzkiego oraz województwa wielkopolskiego.

Do przygotowania Diagnozy wykorzystane zostały najaktualniejsze dla Gminy dane dostępne w momencie opracowywania dokumentu. Przedstawione informacje prezentują zatem stan na rok 2023, chyba że zaznaczono inaczej.

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY

1.1 Informacje ogólne

Gmina Kwilcz jest gminą wiejską położoną w zachodniej części województwa wielkopolskiego. Stanowi jedną z 4 gmin powiatu międzychodzkiego (3 co do wielkości). Siedzibą Gminy jest Kwilcz, który jest jej ośrodkiem wielofunkcyjnym. W 2022 roku zamieszkiwało Gminę 6 121 osób, co stanowiło 17% wszystkich mieszkańców powiatu międzychodzkiego. Tego samego roku gęstość zaludnienia Gminy wyniosła 43,2 os./km².

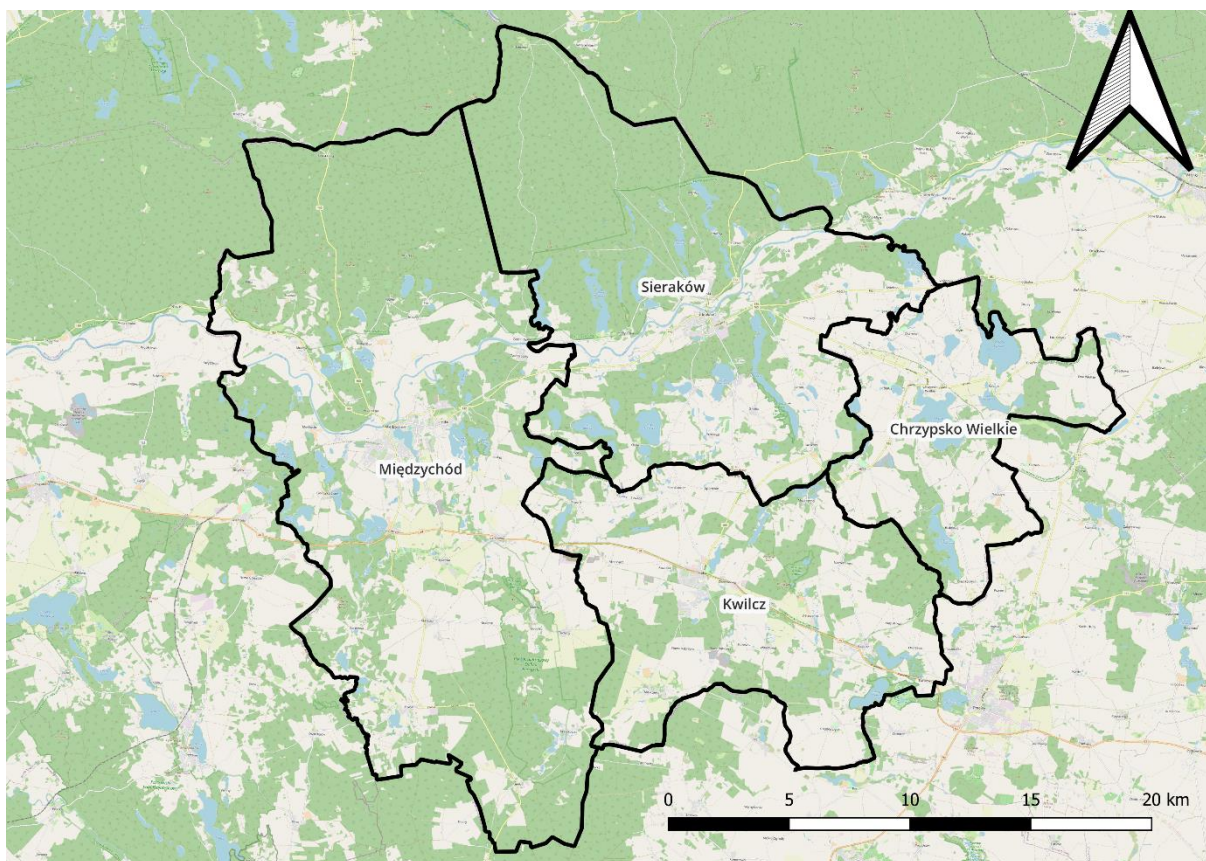

Ryc. 9. Położenie Gminy Kwilcz na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Gmina Kwilcz graniczy z 5 innymi gminami:

- od północy z Gminą Sieraków (powiat międzychodzki),
- od północnego-wschodu z Gminą Chrzypsko Wielkie (powiat międzychodzki),
- od wschodu z Gminą Pniewy (powiat szamotulski),
- od południa z Gminą Lwówek (powiat nowotomyski),
- od zachodu z Gminą Międzychód (powiat międzychodzki).

Ryc. 10. Gminy powiatu międzychodzkiego

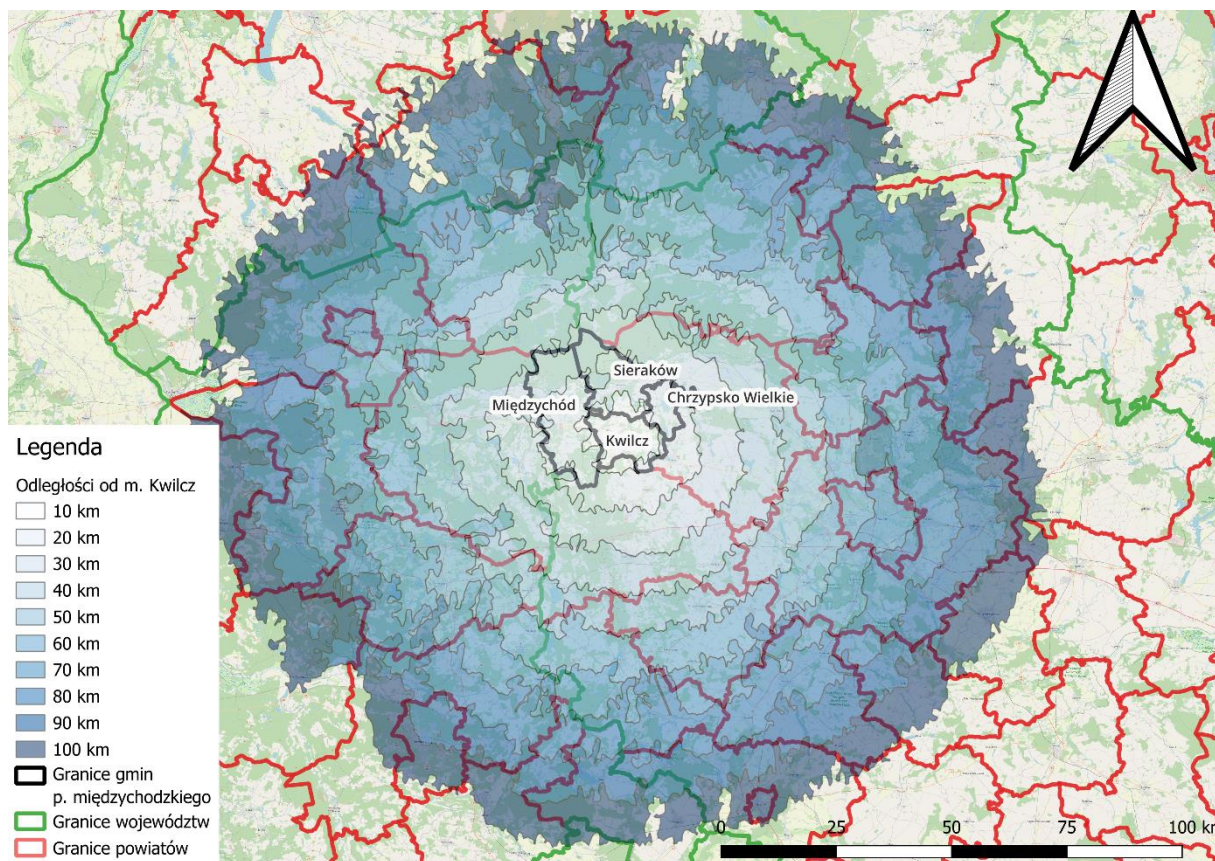
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Gmina podzielona jest na 17 sołectw: Augustowo, Chorzewo, Chudobczyce, Daleszynek, Kubowo, Kurnatowice, Kwilcz, Lubosz, Mechnacz, Miłostowo, Mościejewo, Niemierzewo, Orzeszkowo, Prusim, Rozbitek, Upartowo, Wituchowo.

Całkowita powierzchnia Gminy Kwilcz wynosi ponad 14 176 ha, co stanowi prawie 1/5 powierzchni powiatu i niecałe 0,5% powierzchni województwa. Według „Klasyfikacji funkcjonalnej gmin Polski na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego” Przemysława Śleszyńskiego i Tomasza Komornickiego z Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. Stanisława Leszczyckiego Gmina Kwilcz zawiera się w kategorii gmin o innych rozwiniętych funkcjach pozarolniczych (turystyka oraz funkcje wielkopowierzchniowe, w tym przemysł wydobywczy). Użytki rolne stanowią 61% jej powierzchni. Z kolei lesistość Gminy jest wysoka i wynosi około 30%. Pozostałe 9% powierzchni Gminy stanowią grunty zabudowane i zurbanizowane, wody i tereny inne (w tym nieużytki).

1.2 Transport i łączność

Od stolicy powiatu – Międzychodu, Kwilcz oddalony jest o około 15 km (dojazd samochodem zajmuje około 16 minut), a od stolicy województwa – Poznania o około 60 km (dojazd zajmuje około godziny). Podobną ilość czasu (około 1 godzina) zabiera dojazd do Gorzowa Wielkopolskiego (70 km), a do Zielonej Góry (90 km) podróż samochodem zajmie nieznacznie dłużej (1 godzina 20 minut). Przez teren Gminy Kwilcz przebiegają ważne szlaki komunikacyjne takie jak np. droga krajowa nr 24 oraz droga wojewódzka nr 186. Ponadto w odległości około 20 km na południe od Gminy przebiega autostrada A2 z najbliższym węzłem w Nowym Tomyszu. Położenie to sprawia, iż Gmina charakteryzuje się dość dobrą dostępnością komunikacyjną.

Ryc. 11. Odległości od centralnego punktu m. Kwilcz pokonywane samochodem osobowym
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Transport zbiorowy zapewniany jest przez liczne połączenia autobusowe, umożliwiające dojazd do innych większych (Poznań) i mniejszych miast pobliskich (Międzychód, Pniewy). Przystanki PKS zlokalizowane są w Kwilczu, Prusimiu, Mechnaczu, Rozbitku, Miłostowie, Upartowie, Wituchowie, Orzeszkowie, Pólku, Daleszyncu, Luboszu, Karolewiczach, Mościejewie, Niemierzewie, Augustowie, Chorzewie, Chudobczycach, Józefowie oraz Kurnatowicach. Ponadto Gmina Kwilcz na terenie swoim i sąsiedniej gminy Pniewy, organizuje połączenia w ramach publicznego transportu zbiorowego.

Przez teren Gminy przebiegała linia kolejowa jednotorowa: 363 Rokietnica – Skwierzyna ze stacjami w Luboszu, Wituchowie, Kwilczu i Prusimiu. Jest ona jednak wyłączona obecnie z użytkowania.

Infrastruktura drogowa

Sieć dróg w obrębie Gminy Kwilcz tworzą drogi:

- **krajowe**
 - nr 24 o znaczeniu międzyregionalnym, relacji Pniewy – Skwierzyna,
- **wojewódzkie** o znaczeniu regionalnym
 - nr 186 relacji Kwilcz – Wierzchocin,
- **powiatowe** – 10 odcinków,
- **gminne** – o długości 106,26 km, łączących gminne miejscowości, z czego 75% to drogi nieutwardzone,
- **inne.**

Skala nakładów na utrzymanie oraz inwestycje drogowe w poszczególnych latach była różna i zależała od aktualnych możliwości finansowych Gminy. W latach 2022-2023 podjęto następujące zadania w zakresie poprawy jakości nawierzchni dróg:

- wzmocnienie nawierzchni:
 - profilowanie i miejscowe dogruzowywanie (150.000 m², ok. 30 km);
- modernizacja dróg:
 - utwardzenie kostką betonową fragmentu ul. Różanej w Kwilczu,
 - utwardzenie kostką betonową ul. Konwaliowej w Kwilczu,
 - modernizacja nawierzchni drogi Kwilcz – Stara Dąbrowa (wykonanie nawierzchni),
 - ułożenie płyt betonowych na fragmencie drogi 238607P w Chudobczycach,
 - utwardzenie ul. Garażowej w Kwilczu,
 - budowa drogi ul. Międzychodzka w Kwilczu,
 - budowa drogi ul. Wąska w Luboszu,
 - budowa drogi ul. Liliowa w Kwilczu,
 - remont ul. Usługowej w Luboszu,
 - remont odcinka ul. Dworcowej w Kwilczu,
 - przebudowa drogi w Rozbitku.

Realizując przepisy z zakresu numeracji porządkowej budynków w roku 2022 na wniosek inwestorów nadano na terenie Gminy Kwilcz 44 nowe numery adresowe.

W 2022 r. utworzono na terenie Gminy 3 nowe ulice:

- ul. Garażowa (uchwała nr XLII/340/2022 Rady Gminy Kwilcz z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie nadania nazwy ulicy we wsi Kwilcz, gm. Kwilcz);
- ul. Pogodna (uchwała nr XXXIX/321/2022 Rady Gminy Kwilcz z dnia 29 czerwca 2022 r. w sprawie nadania nazwy ulicy we wsi Kwilcz, gm. Kwilcz);
- ul. Leśnik (uchwała nr XXXVII/302/2022 Rady Gminy Kwilcz z dnia 28 kwietnia 2022 r. w sprawie nadania nazwy ulicy we wsi Kwilcz, gm. Kwilcz).

W corocznych wydatkach budżetowych przewidywano środki na opłaty bieżące, związane z poborem energii elektrycznej dla oświetlenia ulic gminnych, powiatowych, wojewódzkich i krajowych na terenie Gminy oraz na konserwację i eksploatację oświetlenia ulicznego, a także na budowę nowych odcinków oświetlenia ulicznego i montaż dodatkowych punktów świetlnych.

Zwrócić należy, jednakże uwagę, że w okresie zimowo-wiosennych roztopów oraz po obfitych opadach deszczu drogi w Gminie są w złym stanie, co utrudnia mieszkańcom jak i przyjezdnym poruszanie się po nich. Powyższe dotyczy zwłaszcza dróg gruntowych.

Do najważniejszych i najpilniejszych inwestycji z zakresie dróg i infrastruktury okołodrogowej na następne lata należy wymienić:

- rozbudowa sieci dróg utwardzonych (droga w Rozbitku, droga w Upartowie i ul. Czeresniowa w Luboszu - w technologii płyt YDPD),
- poprawa nawierzchni dróg istniejących (ul. Gumna w Kwilczu),
- budowa nowych dróg (ul. Dworcowa w Kwilczu).

Na terenie Gminy Kwilcz nie istnieją, żadne drogi rowerowe. Natomiast istnieje 7 szlaków rowerowych. Planowana jest droga od skrzyżowania drogi wojewódzkiej 186 na wysokości Upartowa do Grobii w gminie Sieraków, która by łączyła się z już istniejącą w tamtej gminie drogą z Sierakowa do Grobii.

Transport zbiorowy

Gmina Kwilcz jest organizatorem publicznego transportu zbiorowego w zakresie gminnych przewozów pasażerskich na liniach komunikacyjnych o charakterze użyteczności publicznej. Celem publicznego transportu zbiorowego organizowanego przez jednostki samorządu terytorialnego jest ograniczenie negatywnych skutków wykluczenia komunikacyjnego. Zadaniem organizatorów publicznego transportu zbiorowego jest planowanie rozwoju transportu, organizowanie transportu zbiorowego oraz zarządzanie publicznym transportem zbiorowym na swoim obszarze. Przy zamawianiu usług o charakterze użyteczności publicznej organizator publicznego transportu zbiorowego powinien się kierować przede wszystkim potrzebą zaspokojenia oczekiwań komunikacyjnych swoich mieszkańców.

Na 2022 roku Gmina Kwilcz zawarła umowę z przewoźnikiem na realizację zadań w ramach publicznego transportu zbiorowego. Od dnia 1 marca 2022 r. uruchomione zostały nowe linie komunikacyjne.

Finansowanie ww. zadań możliwe jest dzięki dopłatom z Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej oraz ze środków własnych organizatora, czyli Gminy Kwilcz. Bilet całodzienny kosztuje 5 zł (jeden bilet na wszystkie kursy).

W okresie szkolnym, czyli wrzesień–czerwiec wszystkie miejscowości w Gminie mają zapewniony dostęp do transportu publicznego. W innym okresie częstotliwość kursów jest ograniczona; większość miejscowości ma dostęp do transportu publicznego.

Połączenia autobusowe na terenie Gminy obsługują następujący przewoźnicy:

- P.K.S. Sp. z o.o. w Gorzowie Wielkopolskim,
- P.K.S. S.A. w Poznaniu,
- P.K.S. w Myśliborzu Sp. z o.o.,
- LKM Stanisław Baran,
- PPHU Michał Mielniczek- usługi transportowe.

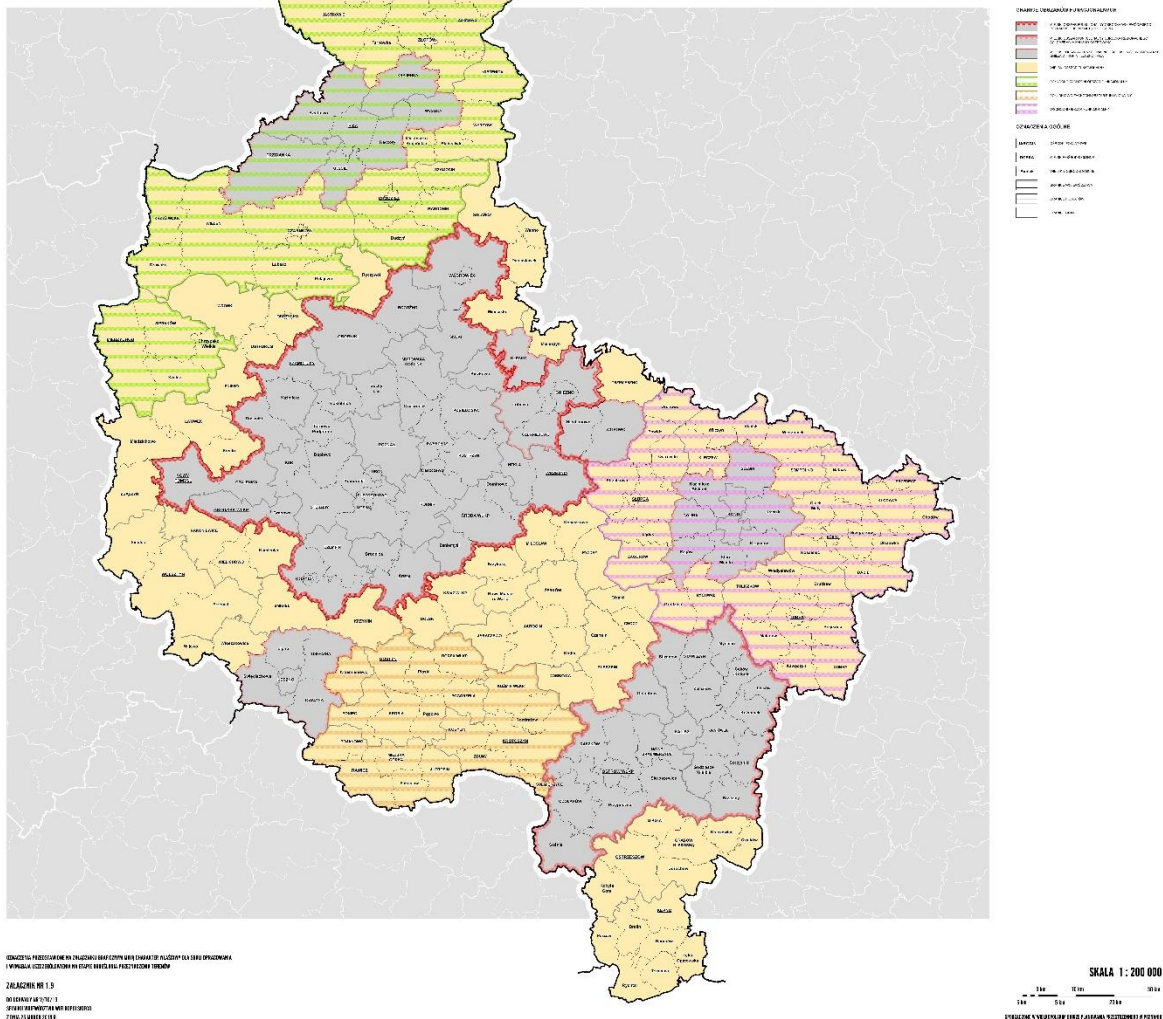
W 1995 roku zawieszono kursowanie pociągów pasażerskich na trasie Międzychód – Skwierzyna, a w październiku 1999 roku na odcinku Rokietnica – Międzychód. W 2002 roku zamknięto dla ruchu towarowego trasę Rokietnica – Międzychód, która jest obecnie nieprzejezdna i w 2006 roku została usunięta z ewidencji PKP PLK. 9 listopada 2021 podpisano porozumienie w sprawie projektu rewitalizacji linii nr 363 Poznań – Gorzów w ramach Programu Uzupelniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej – Kolej+ do 2028 roku. Kontynuowano działania, zmierzające do zabezpieczenia nieczynnej linii kolejowej nr 363 Międzychód-Pniewy-Rokietnica przed dalszą degradacją i fizyczną likwidacją, mając na uwadze jej przyszłościową rewitalizację. Na początku roku na spotkaniu w Pniewach, gdzie w obecności przedstawicieli samorządu, prezesa S.K.P.L. oraz ekspertów kolejowych dyskutowano o możliwości przywrócenia połączeń kolejowych na przedmiotowej linii na odcinku Pniewy- Rokietnica. Takie przedsięwzięcie miałoby stanowić I etap rewitalizacji tego ciągu komunikacyjnego. Województwo wielkopolskie wpisało linię 363 do swojego Planu Transportowego, a więc dokumentu określającego docelowe sposoby komunikacji poszczególnych części regionu. Znajdziemy tam zamierzenia rewitalizacji linii 363 i wznowienia na niej regularnych połączeń pasażerskich. Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, przygotowując się do programu Kolej Plus, rozpatrywał możliwość zgłoszenia także linii 363. Ciąg tej linii (z wyjątkiem kilku działek w Pniewach) pozostaje w niezmienionej formie – PKP Polskie Linie Kolejowe zgłosiły je jako rezerwę terenową pod ewentualną odbudowę zgodnie z obowiązującymi normami. Tym samym działki zostały ponownie wpisane do wykazu terenów zamkniętych.

1.3 Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, przyjętego uchwałą nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r. w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania wyróżnione zostały obszary funkcjonalne.

Gmina Kwilcz została zakwalifikowana do Wiejskiego Obszaru Funkcjonalnego. Obejmuje on wszystkie gminy, które położone są poza miejskimi obszarami funkcjonalnymi w związku z czym znajdują się poza bezpośrednim wpływem oddziaływania potencjału rozwojowego biegunów wzrostu. Wymagają zatem wsparcia procesów rozwojowych w oparciu o ich potencjał endogeniczny, wzmacniany o czynniki aktywizujące. Wsparcie skutkować ma zwiększeniem spójności regionu i wyeliminowaniem dysproporcji w poziomie rozwoju regionu, co podniesie atrakcyjność całego województwa.

Ponadto Gmina Kwilcz została zaliczona do Północno-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego. Kluczowym celem rozwoju przestrzennego Północno-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego będzie wykorzystanie potencjału dla rozwoju funkcji gospodarczych, w tym turystycznych, przy jednoczesnej ochronie wyjątkowych cech ekosystemu, pełniących strategiczną rolę w kształtowaniu równowagi środowiska przyrodniczego w skali regionu i kraju.

Ryc. 12. Granice miejskich obszarów funkcjonalnych w województwie wielkopolskim

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego.

Oprócz tego Gmina wlicza się do 6 pozostałych obszarów interwencji:

- XI. Wiejskie obszary wymagające wsparcia procesów rozwojowych,
- XIV. Obszary cenne przyrodniczo,
- XV. Obszary ochrony krajobrazów kulturowych,
- XVI. Obszary ochrony i kształtowania zasobów wodnych,
- XIX. Obszary o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich,
- XX. Obszary o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe.

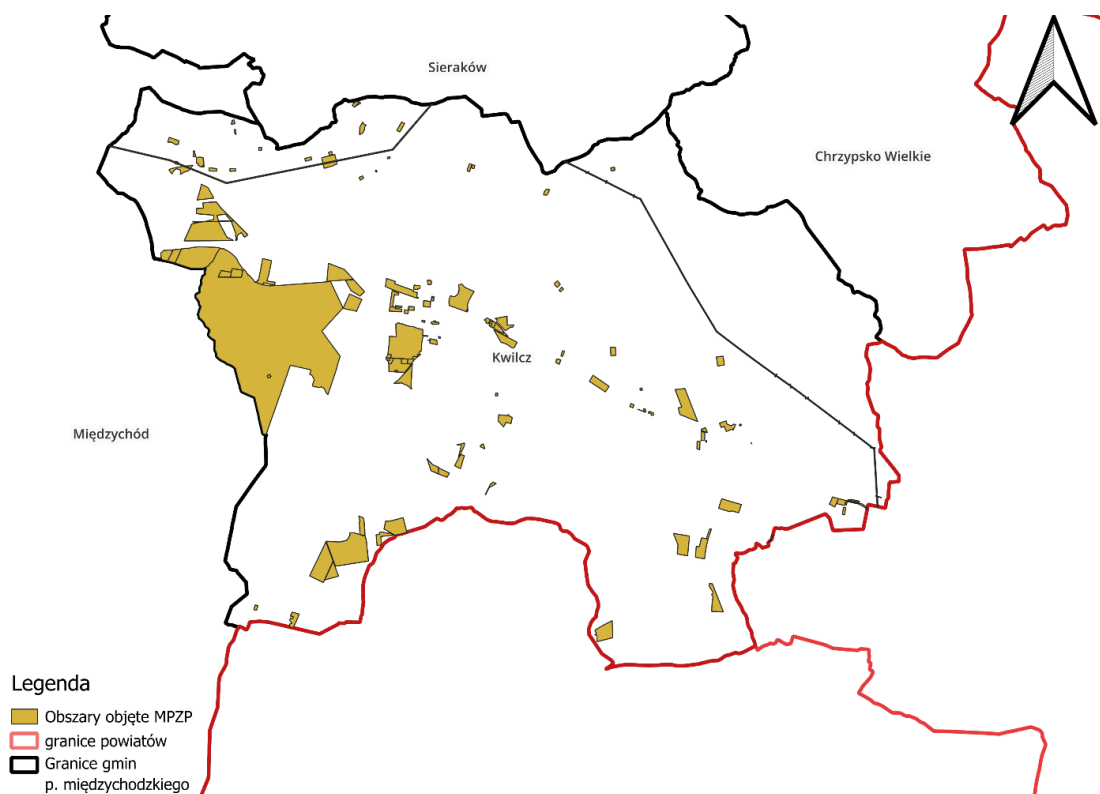
Główne elementy zagospodarowania przestrzennego pogarszające ład przestrzenny i estetykę Gminy to m.in.:

- elektrownie wiatrowe i farmy fotowoltaiczne,
- stare budynki – nie remontowane,
- budynki zabytkowe – nie remontowane.

Najważniejszym dokumentem planistycznym w Gminie, którego obowiązek posiadania nakłada ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. 27 czerwca 2002 r. Uchwałą nr XXIX/265/2002 Rada Gminy Kwilcz uchwaliła Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Od tego czasu do chwili obecnej Rada Gminy dokonała kilkunastu zmian w studium. W 2022 roku Rada Gminy Kwilcz uchwałą nr XL/327/2022 Rady Gminy Kwilcz z dnia 15 września 2022 r. w sprawie zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kwilcz dokonała zmiany Studium dla działek: nr ewid. 159/3 obręb Kwilcz, nr ewid. 71/2 obręb Chudobczyce, nr ewid. 123/1 obręb Kubowo-Dąbrowa, oraz nr ewid. 326, 327, 328, 355 obręb Miłostowo.

W dniu 26 kwietnia 2017 r. Rada Gminy Kwilcz podjęła Uchwałę nr XXXII/222/2017 w sprawie aktualności Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz planów zagospodarowania przestrzennego Gminy Kwilcz. W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono, że zachodzi konieczność opracowania nowego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W treści wskazano, iż „powodem uzasadniającym konieczność podjęcia prac nad zmianą studium jest konieczność uwzględnienia aktualnych przepisów odnoszących się do planowania przestrzennego a zwłaszcza aktualnie obowiązującej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. oraz Rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie wymaganego zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z 28 kwietnia 2004 r. Nowe akty prawne wprowadziły wiele nieobowiązujących do tej pory wymogów, z których najważniejsze dotyczą ochrony środowiska, ochrony dóbr kultury, bezpieczeństwa, obszarów rozmieszczenia wielkopowierzchniowych obiektów handlowych, terenów zamkniętych.”

Aktami prawa miejscowego w zakresie planowania przestrzennego są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Teren Gminy Kwilcz w ok. 9,7% pokryty jest miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Od 1995 roku do chwili obecnej Rada Gminy Kwilcz uchwaliła 83 plany miejscowe o łącznej powierzchni około 1377 ha. Zabudowa mieszkaniowa stanowi 12,8%, zabudowa usługowa 10,2%, użytki rolnicze 67,1%, zabudowa techniczno-produkcyjna 6%, zieleń i wody 1,4%, komunikacja 0,1%, infrastruktura techniczna 2,4%.

Ryc. 13. Zasięg miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w obrębie Gminy Kwilcz
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://kwilcz.e-mapa.net/>

Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 21 lipca 2015 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie kostrzyńsko-słubickiej specjalnej strefy ekonomicznej (Dz.U. z 2015 r., poz. 1031 z dnia 24 lipca 2015 r.) dodano jako obszar Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej podstrefę Kwilcz obejmującą działki 62/90 i 62/3, położone w Kwilczu. Powyższe jest konsekwencją Uchwały Nr XLV/349/2014 Rady Gminy Kwilcz z dnia 12 sierpnia 2014 r. w sprawie wyrażenia zgody na objęcie Kostrzyńsko-Słubicką Specjalną Strefą Ekonomiczną gruntów położonych na terenie Gminy Kwilcz.

Na terenach nie objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wydawane są decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W tabeli poniżej przedstawiono liczbę wydanych decyzji o warunkach zabudowy w latach 2017-2021 w Gminie Kwilcz. Zauważyć można, że średnio 1/5 decyzji wydawanych w powiecie szamotulskim na przestrzeni analizowanych lat dotyczy obszarów na terenie Gminy. Liczba decyzji o warunkach zabudowy w Gminie utrzymuje się na poziomie od 53 do 94 na rok. Porównując wskaźnik decyzji o warunkach zabudowy w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców dla Gminy Kwilcz i powiatu międzychodzkiego, zauważyć można, iż w Gminie wydawanych jest więcej decyzji niż średnio w powiecie. Jest to sytuacja niekorzystna. Wydawanie decyzji o warunkach zabudowy jako alternatywy do braku miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego może utrudniać władzom samorządowym racjonalną politykę przestrzenną, co z kolei rodzi niebezpieczeństwo chaotycznego rozproszenia lokalizacji inwestycji i nowej zabudowy.

Tab. 3. Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2017-2021

		2017	2018	2019	2020	2021
Decyzje o warunkach zabudowy ogółem	Kwilcz	53	94	72	78	72
	powiat	259	268	257	292	354
Decyzje o warunkach zabudowy w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców	Kwilcz	8,28	14,98	9,58	12,39	10,95
	powiat	7,00	7,29	7,12	8,13	9,90
Pozwolenia na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym dla nowych budynków mieszkalnych	Kwilcz	-	28	32	31	27
	powiat	123	154	154	155	181

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

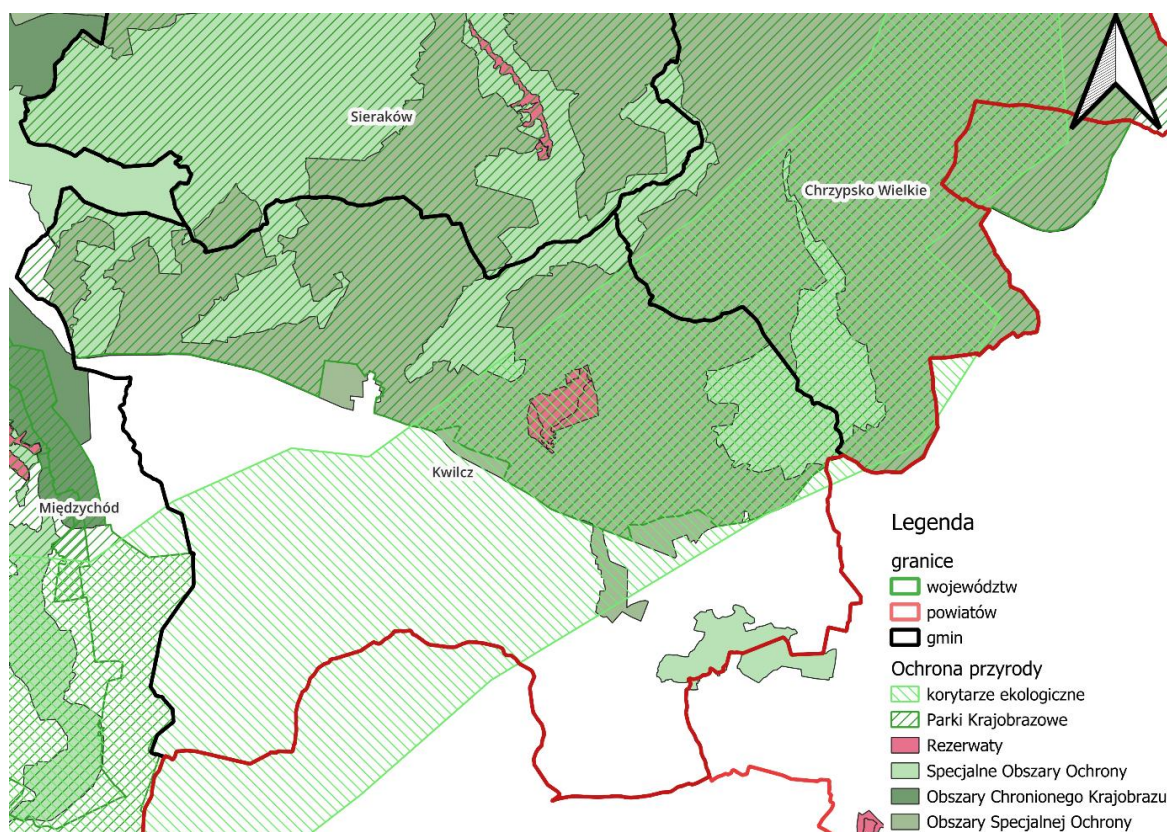
1.4 Walory przyrodnicze

Zgodnie z regionalizacją fizyczno-geograficzną J. Kondrackiego Gmina Kwilcz położona jest na obszarze mezoregionu Pojezierze Poznańskie, będącego częścią makroregionu Pojezierze Wielkopolskie i podprovincji Pojezierza Południowobałtyckiego. Ukształtowanie powierzchni obszaru, na którym Gmina jest położona jest dość zróżnicowane (wpływ na to miało zlodowacenie bałtyckie). W efekcie zachodzących zmian w krajobrazie Gminy wyróżnia się zarówno obszary pagórkowate, jak i płaskie. Najbardziej zróżnicowanym terenem pod względem wysokości jest północny obszar Gminy. Obszar, na którym położona jest Gmina Kwilcz wyróżnia się znaczną jeziornością, a przez jej teren przepływają rzeki: Potok Kwilecki, Śremska Struga i Mianka.

Ochrona przyrody na terenie Gminy realizowana jest w oparciu o ustawę o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. W rozumieniu ustawy ochrona przyrody oznacza zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów przyrody i jej składników, a odbywa się to poprzez wprowadzanie różnych form ochrony przyrody.

Wśród form ochrony przyrody występujących na terenie Gminy wyróżnia się Sierakowski Park Krajobrazowy – występuje on w prawie całym fragmencie Gminy na północ od drogi krajowej 24, pokrywając 6447 ha jej powierzchni (przy całkowitej powierzchni 30 413 ha). Tereny te należą również do Obszaru Specjalnej Ochrony (OSO) ptaków „Puszcza Notecka” PLB300015. Ponadto w części Gminy występują fragmenty Specjalnych Obszarów Ochrony (SOO) siedlisk „Ostoja Międzychodzko-Sierakowska” PLH300032 i „Zamorze Pniewskie” PLH 300036.

Wyjątkowe w znaczeniu ochrony przyrody zespoły chroni leśny rezerwat przyrody w centralnej części Gminy: Bukowy Ostrów o powierzchni 79,33 ha z otuliną o dodatkowej powierzchni 63,28 ha, utworzony w celu ochrony buczyny z krajobrazem bagiennym, pagórkowatym wraz ze stanowiskiem aldrowandy pęcherzykowatej.

Ryc. 14. Formy ochrony przyrody występujące na terenie Gminy Kwilcz

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Oprócz tego w Gminie wyróżnia się 25 obiektów ochrony indywidualnej (pomników przyrody) do których należą drzewa liściaste i iglaste z czego trzy są wieloobietkowe.

Na terenie Gminy Kwilcz znajduje się 14 jezior o powierzchni ponad jednego hektara każde oraz kilkanaście mniejszych zbiorników wodnych, strumieni i stawów. Niemal każda miejscowość posiada jezioro w swojej okolicy. Do najpopularniejszych należą: Jezioro Kwileckie (20 ha), Lubosz Wielki (95 ha), Luboszek (58 ha), Prusim Kuchenne, Młyńskie, Długie, Burzykowo, Obierznie.

Nad jeziorami Kwileckim i Młyńskim w 2023 roku funkcjonowały kąpieliska strzeżone w:

- Prusimiu – nad Jeziorem Młyńskim,
- Prusimiu – nad jeziorem Kuchennym.

Dodatkowo przy Ośrodku Wypoczynkowym w Chudobczycach znajduje się kąpielisko niestrzeżone z małym pomostem.

Część jezior jest w użytkowaniu spółek rybackich, a część Polskiego Związku Wędkarskiego oraz Państwowego Gospodarstwa Wodnego „Wody Polskie”. Co roku odbywają się Zawody Wędkarskie, w których uczestniczą mieszkańcy Gminy oraz przyjezdni z terenu całej Polski. W Dolinie Strugi Kwileckiej znajduje się pasmo hodowlanych stawów rybnych - Mościejewo, Orzeszkowo i inne.

Na obszarze Gminy wyróżnia się 3 piesze szlaki turystyczne:

- szlak żółty Stare Osieczno – Wierzbno o długości 68,6 km,
- szlak czerwony Sieraków – Mokrz o długości 65,1 km,

- szlak czarny 3 Kwilcz – Kłosowice o długości 16 km,
- szlak zielony Lubosz – Chrzypsko Wielkie o długości 16,6 km;

oraz 3 nieznakowane trasy piesze:

- Lubosz – Pólko o długości 9 km,
- Pólko – Kwilcz o długości 6 km,
- Mościejewo – Kwilcz o długości 8 km.

Ponadto przez teren Gminy przebiega fragment Wielkopolskiego Szlaku Rowerowego „Szlak Stu Jezior” (biegnie przez wieś Prusim). Jest to szlak czarny prowadzący z Poznania do Międzychodu.

Na atrakcyjność turystyczną duży wpływ ma obecność odpowiedniej infrastruktury oraz bazy noclegowo-gastronomicznej. W Gminie Kwilcz obiekty te występują głównie w miejscowościach Kurnatowice, Prusim i Kwilcz, a także wzdłuż drogi krajowej numer 24. Prężnie działają gospodarstwa agroturystyczne, m.in.: Dolina Stawów w Kurnatowicach, wyróżniona w konkursie Najlepszy obiekt turystyczny w Wielkopolsce, obok której znajduje się lądowisko dla motolotni i samolotów ultralekkich oraz gospodarstwo rybackie Wielkopolskiego Rolnika Roku w Mościejewie. Miłośnicy lokalnych specjałów, w „Przylesiu” w Urbanówku, skosztować mogą rumpucia kwileckiego i pyrobakkę – Perłę Festiwalu Dobrego Smaku.

1.5 Walory kulturowe

Po raz pierwszy wymieniono Kwilcz w 1388 r. jako własność Dobiesława z Kwilcza. W XIV w. Kwilcz należał do rodu Bylinów Szreniawitów, którzy w XV w. przyjęli nazwisko Kwileckich. Kwileccy byli właścicielami majątku do 1939 r. W ciągu wieków dobra Kwileckich znacznie się powiększyły, obejmując m.in. Wróblewo w pobliżu Wronek i Dobrojewo koło Szamotuł.

W Miłostowie lokowanym w 1257 r. na prawie średzkim, w 1791 roku Krzysztof Unrug sprzedał mieszkańcom zabudowania wraz ziemią na prawie olenderskim. Był to jeden z nielicznych przypadków w Wielkopolsce w XVIII w., zastąpienia ustroju pańszczyźnianego – olenderskim. W Prusimiu znajduje się skansen olenderski z szerokim wyborem win. Orzeszkowo natomiast było znaczącym w Wielkopolsce ośrodkiem kalwinów. We wsi pozostał zbór i cmentarz kalwiński z okazałym obeliskiem J.W. Kassyusza.

Na terenie Gminy Kwilcz znajdują się 74 obiekty wpisane do rejestru zabytków architektury. Brak jest zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków. Są tu trzy kościoły, jedna kaplica, 10 dworów i pałaców, 9 parków. Do najważniejszych obiektów można zaliczyć:

- Pałac Kwileckich (dysponujący bazą noclegową w formie agroturystyki), późnoklasycystyczna rezydencja powstała ok. roku 1828. Posiadłość prywatna, dostępna dla zwiedzających po wcześniejszym kontakcie i rezerwacji u właścicieli, spadkobierców przedwojennych właścicieli.
- Kościół parafialny pw. św. Michała Archanioła w Kwilczu, późnobarokowy kościół wiejski z drugiej połowy XVIII wieku. Wyposażenie kościoła z 1781 roku, rokokowe, w stylu Ludwika XVI, 3 stiukowe ołtarze architektoniczne, osiemnastowieczne rzeźby i obrazy, a także bogato zdobiona ambona.
- Pałac w Rozbitku, neogotycki budynek z lat 1856-1858. Miał tu siedzibę Rozbitek Institute powiązany z Transatlantyk Festival, założony przez kompozytora i laureata Oscara Jana A.P. Kaczmarka. Zabytek niedostępny; własność prywatna.
- Dwór w Prusimiu, o skromnych cechach klasycystycznych powstały w drugiej połowie XVIII wieku, zlokalizowany nad Jeziorem Kuchennym. Obecnie znajduje się tam hotel

czterogwiazdkowy Olandia. Wokół istnieje Skansen Olandia zawierający cały zespół folwarczny oraz 3 drewniane wiatraki: paltrak, Koźlak i Holender.

- Dwór w Luboszu, nad Jeziorem Luboszek, modernistyczna rezydencja z 1915 r.; teren prywatny, zamknięty.
- Dwór Chudobczyce z 1907 r., budynek neobarokowy w parku, zaplecze gospodarstwa ekologicznego należące do fundacji BARKA.
- Pałac w Wituchowie, neogotycki z połowy XIX wieku; zamknięty dla odwiedzających.
- Dwór w Mościejewie – klasycystyczny z 1906 r.; znajduje się przy nim gospodarstwo pszczelarskie „Stara Pasieka”.

Na terenie Gminy znajduje się pięć cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków. Znajdują się one w Kwilczu, Miłostowie, Luboszu, Orzeszkowie i Rozbitku. Ostatni jest cmentarzem rodowym von Reiche wraz z kaplicą grobową. Pozostałe 10 cmentarzy figuruje w ewidencji wojewódzkiej.

Jednym z kluczowych elementów kształtujących tożsamość Gminy jest obchodzone corocznie Narodowego Dnia Pamięci „Żołnierzy Wyklętych” i rocznicy Męczeńskiej Śmierci płk. Łukasza Cieplińskiego. To dzień, w którym mieszkańcy Kwilcza jednoczą się, by oddać hołd żołnierzom antykomunistycznego i niepodległościowego podziemia. Obchody tego święta stają się ważnym momentem integrującym społeczność oraz przypominającym o wartościach patriotycznych.

Patriotyzm mieszkańców Gminy Kwilcz przejawia się również w obchodach święta 3 Maja, podczas którego społeczność zbiera się, by celebrować niepodległość i jedność narodu polskiego, kierując się poczuciem patriotyzmu. Uroczystości rozpoczynają się od mszy świętej w intencji Ojczyzny oraz mieszkańców Gminy Kwilcz. Następnie mieszkańcy Gminy udają się na Skwer Płk. Ł. Cieplińskiego do wspólnego śpiewania hymnu narodowego.

CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY

2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy

O poziomie przedsiębiorczości danej jednostki samorządu terytorialnego świadczy między innymi liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na jej terenie. W tabeli poniżej przedstawiono kształtowanie się liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na obszarze powiatu międzychodzkiego w latach 2018-2022. Największą zmianę na terenie powiatu obserwuje się w Gminie Międzychód i Sieraków, które już w 2018 roku charakteryzowały się największą liczbą podmiotów. Gmina Kwilcz plasuje się na 3. miejscu z przyrostem 77 podmiotów. Przedsiębiorstwa w tej Gminie (624 podmioty) stanowiły 15% wszystkich przedsiębiorstw powiatu i też to lokuje Gminę na 3. miejscu pod tym względem w powiecie.

Tab. 4. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w powiecie międzychodzkiem w latach 2018-2022

JST	2018		2022		zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2018-2022
	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	
powiat międzychodzki	3 617	100,0%	4 072	100,0%	455
Chrzypsko Wielkie	234	6,5%	302	7,4%	68
Kwilcz	547	15,1%	624	15,3%	77
Międzychód	2 086	57,7%	2 283	56,1%	197
Sieraków	750	20,7%	863	21,2%	113

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Średnie dynamiki zmian liczby podmiotów gospodarczych dla Gminy Kwilcz i grupy porównawczej są pozytywne i zawierają się w podobnym przedziale (przyrosty między 3,4% a 5,8%). Gmina Kwilcz znajduje się w dolnej granicy tego przedziału, co może świadczyć o mniej pozytywnej, aczkolwiek nadal dobrej, sytuacji w porównaniu z gminami o podobnym charakterze w województwie wielkopolskim.

Tab. 5. Podmioty gospodarcze w REGON dla grupy porównawczej w latach 2018-2022

JST	2018	2019	2020	2021	2022	średnia dynamika
Kwilcz	547	566	591	615	624	103,4%
Kobyła Góra	617	641	650	681	706	103,4%
Ostrowite	345	359	390	413	432	105,8%
Zaniemyśl	680	731	752	784	822	104,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród wszystkich podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Kwilcz, największa część z nich działa w handlu hurtowym i detalicznym oraz naprawie pojazdów samochodowych (108 podmiotów, stanowiących 17% wszystkich podmiotów), w budownictwie (92 podmioty, 15%), w obsłudze rynku nieruchomości (72 podmioty, 12%) oraz w przetwórstwie przemysłowym (67 podmiotów, 11%).

Tab. 6. Podmioty działające na terenie Gminy Kwilcz w 2022 r. według sekcji PKD

SEKCJE PKD 2007	Liczba podmiotów	Udział
SEKCJA G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	108	17%
SEKCJA F Budownictwo	92	15%
SEKCJA L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	72	12%
SEKCJA C Przetwórstwo przemysłowe	67	11%
SEKCJA H Transport i gospodarka magazynowa	63	10%
SEKCJA S i T Pozostała działalność usługowa	54	9%
SEKCJA M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	31	5%
SEKCJA N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	27	4%
SEKCJA A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	25	4%
SEKCJA I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	13	2%
SEKCJA Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	13	2%
SEKCJA J Informacja i komunikacja	12	2%
SEKCJA O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	12	2%
SEKCJA R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	11	2%
SEKCJA P Edukacja	10	2%
SEKCJA K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5	1%
SEKCJA E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3	0%
SEKCJA D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2	0%
SEKCJA B Górnictwo i wydobywanie	0	0%
SEKCJA U Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

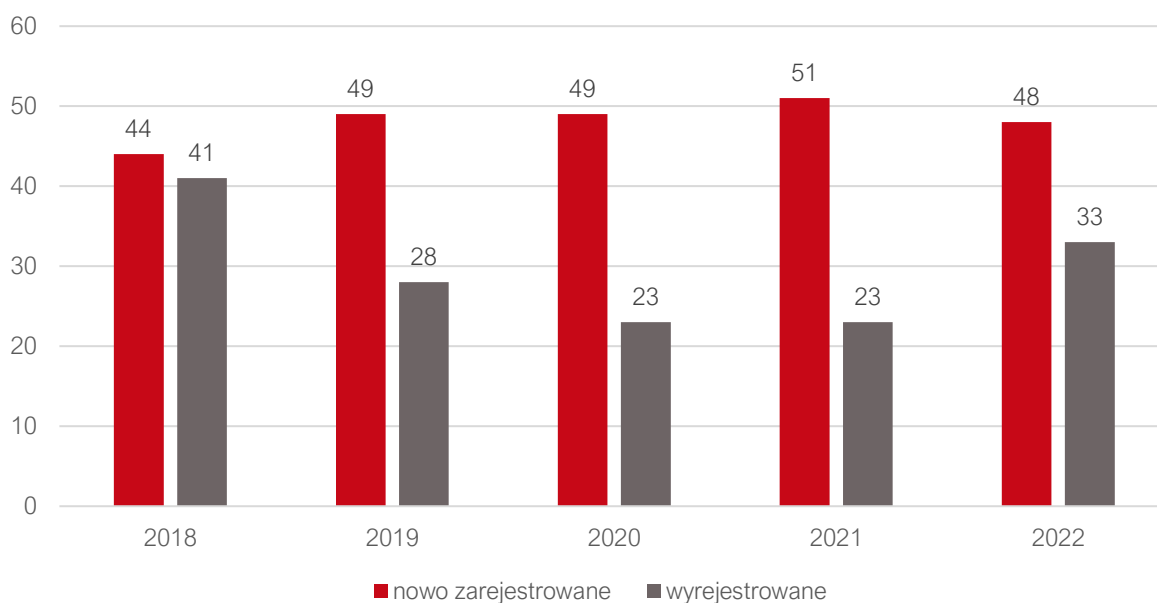
Wśród największych podmiotów gospodarczych działających na terenie Gminy Kwilcz wyróżnia się m.in.:

- Scilio Sp. z o.o. – budowa obiektów przemysłowych,
- Usbud Sp. z o.o. – usługi budowlane, wykończeniowe, budowa dróg;
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Budowlane "Zetbeer" Sp. z o.o. – przemysł drzewny i budowlany,
- Elistorcar Transport i Spedycja,
- Tech-Exim Sp. z o.o. – producent kontenerów stalowych,
- J&J Tuczpól – hodowla zwierząt,
- RTM Sp. z o.o. – hotele i podobne obiekty zakwaterowania,
- Transport Ciężarowy i Spedycja „Dakaz Trans” Sp. z o.o. - transport;

- Termik Instalacje Woźniak Boczek Spółka Jawna – instalacje elektrotechniczne i automatyka,
- Hurtownia Elektrotechniczna Termik Woźniak Spółka Jawna – handel hurtowy,
- Ekolandia Sp. z o.o. – edukacja ekologiczna,
- Kęsy Logistic Sp. z o.o. – transport, spedycja, logistyka.

Większość przedsiębiorstw jest zlokalizowane wzdłuż drogi krajowej numer 24, jednak nie występuje jedna strefa przemysłowa. Na terenie Gminy zlokalizowane są także tereny kopalń odkrywkowych kruszyw naturalnych w Mechnaczu, Miłostowie i Starej Dąbrowie. W północnej części gminy ze względu na Park Krajobrazowy nie są lokalizowane przedsiębiorstwa przemysłowe.

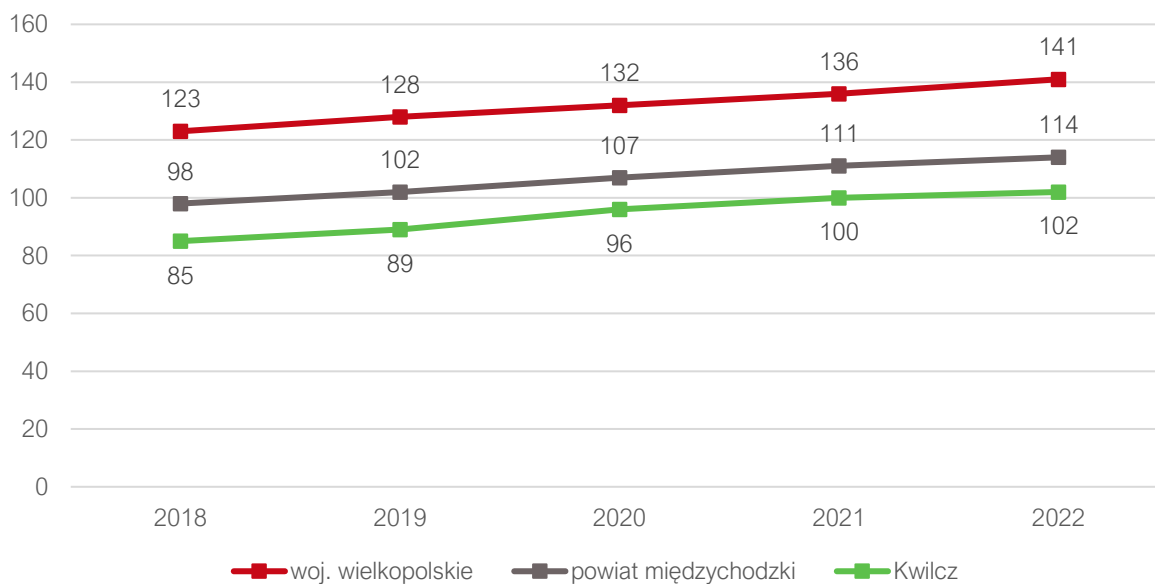
Na poniższym wykresie przedstawiono porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON działających na terenie Gminy Kwilcz. Analiza dotyczy zmian na przestrzeni lat 2018-2022. Corocznie liczba nowo zarejestrowanych podmiotów przewyższała liczbę podmiotów wyrejestrowanych. Jest to pozytywne zjawisko, ponieważ świadczyć może o sprzyjających warunkach do prowadzenia działalności gospodarczej w Gminie. Warto jednak zwrócić uwagę na gwałtowny przyrost wyrejestrowanych podmiotów w 2022 roku i dalej obserwować ten trend.

Ryc. 15. Porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2018-2022 działających na terenie Gminy Kwilcz

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

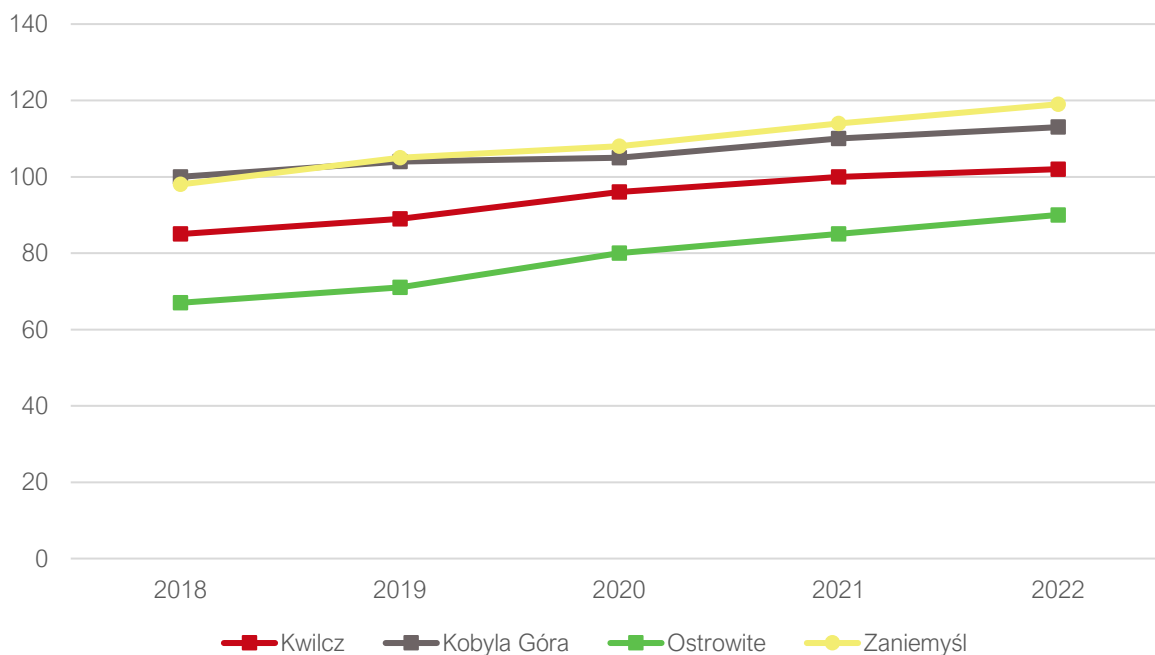
Na poniższej rycinie przedstawione zostało kształtowanie się liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Kwilcz na tle powiatu i województwa. W latach 2018-2022 wartość wskaźnika dla Gminy była niekorzystna i corocznie kształtowała się na poziomie poniżej średnich dla powiatu i województwa. Dla wszystkich jednostek obserwuje się systematyczny wzrost wskaźnika na przestrzeni analizowanych lat.

Ryc. 16. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Kwilcz na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

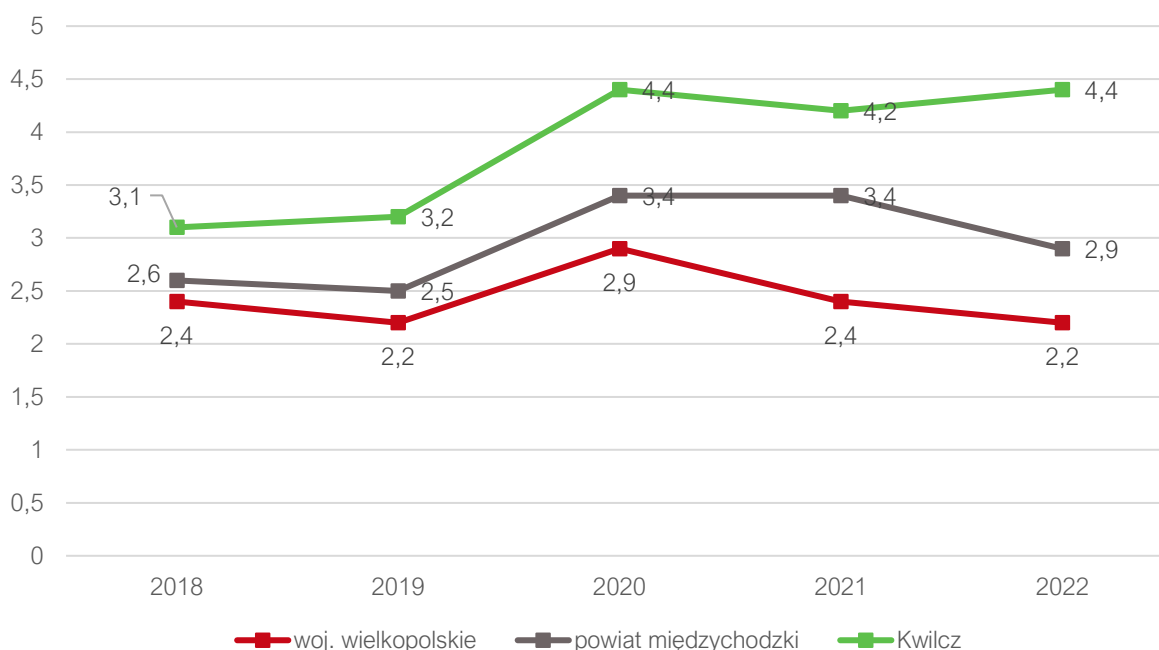
Z kolei zestawiając ten wskaźnik dla Gminy Kwilcz z innymi gminami z grupy porównawczej zauważyć można, iż Gmina Kwilcz osiąga średnie wartości wskaźnika (wyższy wskaźnik osiągnęły Kobyla Góra i Zaniemyśl). Wartości wskaźnika dla Gminy Kwilcz z roku 2021 dorównały wartościom dla Kobyłej Góry i Zaniemyśla z roku 2018, co oznacza, że Gmina Kwilcz jest opóźniona, względem gmin z górnej granicy przedziałów, o mniej więcej trzy lata. Niepokojącym jest także niższe tempo przyrostu w Gminie Kwilcz w roku 2022 w porównaniu z innymi badanymi gminami.

Ryc. 17. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w grupie porównawczej w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

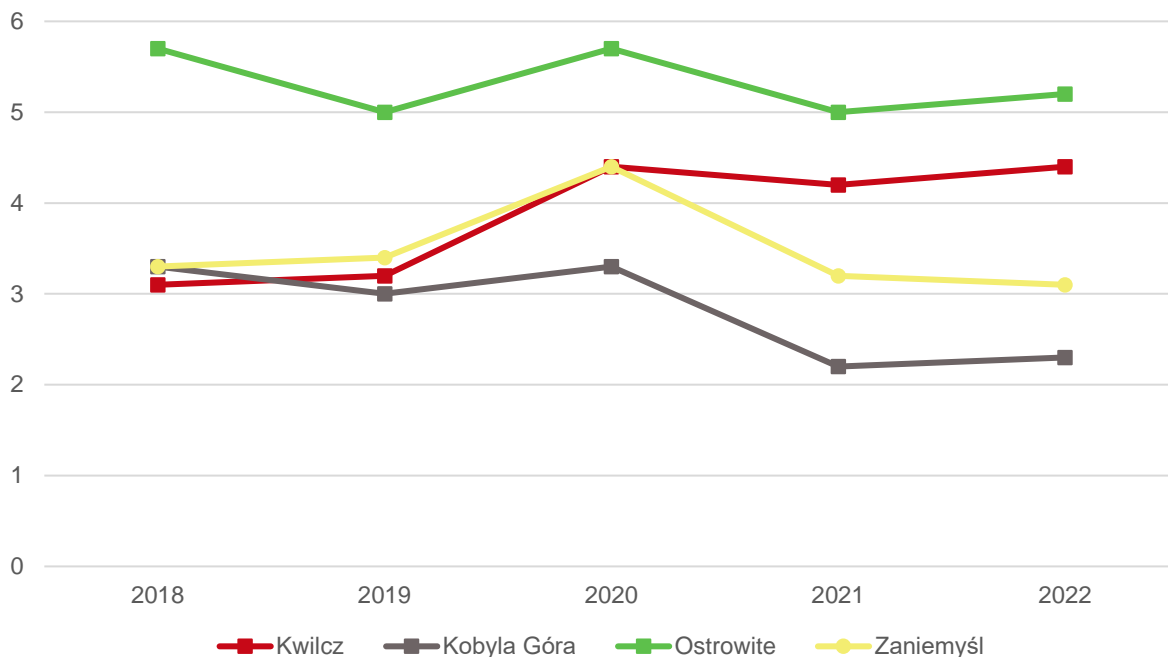
Sytuacja gospodarcza Gminy oraz poziom przedsiębiorczości i działające podmioty gospodarcze kształtują również poziom bezrobocia. Na poniższej rycinie przedstawiono liczbę zarejestrowanych osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym zamieszkujących Gminę Kwilcz. Dane te zostały zestawione ze średnimi wartościami dla powiatu i województwa w latach 2018-2022. Widoczny jest trend coraz większego bezrobocia w Gminie przez wszystkie analizowane lata poza rokiem 2021, kiedy doszło do nieznacznego spadku tego wskaźnika o 0,2 p.p. W 2018 roku stopa bezrobocia wynosiła 3,1%, a w następnym roku doszło do wzrostu o 0,1p.p. W latach 2020 i 2022 wskaźnik ten wynosił już 4,4% i ma to najprawdopodobniej związek z sytuacją zaistniałą przez pandemię COVID-19. Najbardziej wyróżniającym się na wykresie rokiem jest 2022, ponieważ krzywa dla Gminy Kwilcz podniosła się, natomiast dla powiatu jak i województwa opadła.

Ryc. 18. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Kwilcz na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W zestawieniu z grupą porównawczą najbardziej zwraca uwagę nikły spadek bezrobocia w Gminie Kwilcz w 2021 roku. W pozostałych latach dynamika zmian wskaźnika dla Gminy Kwilcz jest porównywalna z resztą grupy. Bardzo możliwe, że bez publicznego wsparcia nie uda się Gminie wrócić do poziomu bezrobocia z lat 2018-2019, w odróżnieniu do innych gmin, dla których wskaźnik ten spadł do poziomów przed pandemicznych. Z drugiej strony bezrobocie na poziomie 4,5% nadal jest niskie i wpisuje się w ogólnokrajowy wynik, będąc jednym z najniższych w całej Unii Europejskiej.

Ryc. 19. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w grupie porównawczej w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zgodnie z „Prognozą zapotrzebowania na pracowników w powiecie międzychodzkiem na rok 2024” przeprowadzoną w ramach ogólnopolskiego badania Barometr Zawodów maksymalny deficyt zawodów stwierdzono w następujących grupach:

- Kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych,
- Nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących,
- Nauczyciele przedszkoli,
- Magazynierzy.

Na koniec stycznia 2023 roku w Gminie Kwilcz zarejestrowanych było 160 bezrobotnych, z czego 92 były to kobiety. Więcej bezrobotnych stanowiły osoby w wieku do 30 roku życia (50 osób), niż w wieku powyżej 50 roku życia (32 osoby). Długotrwale bezrobotni stanowili około 1/3 ogółu i przeważały w nich kobiety (około 80%). Z prawem do zasiłku zarejestrowanych było jedynie 31 osób.

Tab. 7. Struktura bezrobotnych w Gminie Kwilcz na koniec stycznia 2023 roku

	Ogółem	w tym kobiety
bezrobotni zarejestrowani ogółem	160	92
zamieszkali na wsi	160	92
do 30 roku życia	50	31
długotrwale bezrobotni	58	49
powyżej 50 roku życia	32	13
z prawem do zasiłku	31	21

Źródło: Sprawozdanie o Rynku Pracy MRiPS-01, Powiatowy Urząd Pracy w Międzychodzie

Według danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego w powiecie międzychodzkiem w roku 2022 przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wynosiło 5 620,61 złotych, co wynosiło z kolei 83,8% w relacji do średniej krajowej (Polska=100%)

2.2. Infrastruktura i środowisko

Urządzenia sieciowe

W Gminie Kwilcz podmiotem odpowiedzialnym za odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów komunalnych jest podmiot, który zostanie wyłoniony w postępowaniu przetargowym. W roku 2023 był to Zakład Obsługi Mienia Samorządowego Sp. z o.o. z siedzibą w Kwilczu. Według danych szacunkowych Urzędu Gminy w 2022 roku udział mieszkańców Gminy mających dostęp do sieci wodociągowej wynosił 99,9% wszystkich mieszkańców. Wśród najważniejszych działań w zakresie rozwoju sieci wodociągowej na terenie Gminy należy wymienić:

- wymiana średnic na odcinkach sieci wodociągowej,
- wymiana sieci ze względu na odcinki rur azbestowych,
- budowa infrastruktury do działek wyznaczonych jako tereny budowlalne.

Z kolei udział mieszkańców posiadających dostęp do sieci kanalizacyjnej w Gminie Kwilcz w 2022 roku wynosił według danych Urzędu Gminy szacunkowo 69%. Długość sieci kanalizacyjnej (wg stanu na koniec 2022 roku) wynosił 32,3 km, a liczba przyłączy kanalizacyjnych – 678 szt. W sieć kanalizacji sanitarnej włączone są następujące miejscowości: Kwilcz, Rozbitek, Mechnacz, Orzeszkowo (do oczyszczalni w Kwilczu) oraz Lubosz i Daleszynek (do oczyszczalni w Luboszu). W 2022 roku do oczyszczalni w Kwilczu dostarczono 142,6 tys. m³ ścieków (w tym 123,8 tys. m³ za pośrednictwem sieci kanalizacyjnej oraz 18,8 tys. m³ ścieków dowożonych), natomiast do oczyszczalni w Luboszu 52,8 tys. m³ (w tym 41,2 tys. m³ za pośrednictwem sieci kanalizacyjnej oraz 11,6 tys. m³ ścieków dowożonych). Parametry techniczne oczyszczalni na terenie Gminy przedstawiają się następująco:

- Oczyszczalnia w Kwilczu - przepustowość 500 m³/doba - poziom oczyszczania ścieków 95% (bz);
- Oczyszczalnia w Luboszu - przepustowość 240 m³/doba - poziom oczyszczania ścieków 95% (bz).

Oczyszczalnia w Kwilczu jest już na granicy przepustowości i konieczna jest jej modernizacja oraz rozbudowa do poziomu ok. 700 m³/dobę. Poza tym planuje się rozbudowę sieci kanalizacyjnej w miejscowościach Prusim, Mościejewo i Niemierzewo. W 2023 roku Gmina przeprowadza kontrole bieżące w zakresie wywozu nieczystości płynnych.

Z sieci gazowej korzysta ok. 20% mieszkańców Gminy Kwilcz (wartość szacunkowa). Dostęp do sieci gazowej dotyczy wyłącznie miejscowości Kwilcz. Podmiotem odpowiedzialnym za rozbudowę sieci gazowej jest PGNiG. Gmina ocenia zainteresowanie mieszkańców i przedsiębiorstw podłączeniem do sieci gazowej jako średnie. Wśród miejscowości zainteresowanych wymienia Lubosz i Daleszynek.

Gospodarka odpadami

Zgodnie z Ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania, a w szczególności tworzą warunki do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na terenie gminy lub zapewniają wykonanie tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych.

W Gminie Kwilcz podmiotem odpowiedzialnym za odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów komunalnych jest Zakład Obsługi Mienia Samorządowego Sp. z o.o. z siedzibą w Kwilczu.

Odbiór odpadów odbywa się w podziale na 5 frakcji: plastik, makulatura, szkło, bioodpady i odpady niesegregowane (zmieszane). Właściciel nieruchomości nie ma już możliwości wyboru pomiędzy zbiórką selektywną i nieselektywną, ponieważ nowelizacja ustawy o utrzymaniu czystości porządku w gminach wprowadziła obowiązek segregacji odpadów. Od 1 stycznia 2022 r. obowiązująca stawka opłaty za gospodarowanie odpadami wynosi 23,00 zł od osoby miesięcznie. Z opłaty częściowo mogą być zwolnieni mieszkańcy nieruchomości jednorodzinnych, którzy posiadają kompostownik przydomowy i kompostują w nim bioodpady – zwolnienie wynosi 3,00 zł od osoby miesięcznie. Wówczas należy złożyć nową deklarację. Od mieszkańców, którzy zadeklarują kompostowanie, nie będą odbierane bioodpady.

Punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych prowadzony przez Gminę Kwilcz znajduje się przy ul. 1 Maja 1B i jest czynny we wtorki od godz. 7 do 18, w poniedziałek oraz środa-piątek od godz. 7 do 15 oraz w pierwszą sobotę w miesiącu. W PSZOK przyjmowane są następujące rodzaje odpadów komunalnych powstających na terenie nieruchomości zamieszkałych: papier, metale, tworzywa sztuczne, odpady opakowaniowe wielomateriałowe; szkło; bioodpady; odpady niebezpieczne; przeterminowane leki i chemikalia; zużyte baterie i akumulatory; odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwach domowych w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek; zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny; meble i inne odpady wielkogabarytowe; zużyte opony w ilości nieprzekraczającej 4 sztuk na nieruchomość na rok kalendarzowy; odpady budowlane i rozbiórkowe – niezanieczyszczone odpady betonowe oraz gruz betonowy i ceglany w ilości nieprzekraczającej 1000 kg na nieruchomość na rok kalendarzowy; odpady tekstyliów i odzieży.

W poniższej tabeli przedstawiono stan gospodarki odpadami w Gminie Kwilcz w latach 2018-2022. Na przestrzeni analizowanych lat masa odpadów odbieranych z terenu Gminy wzrosła, w tym zdecydowanie zwiększył się udział odpadów zbieranych w sposób selektywny, co jest sytuacją pozytywną i świadczy o zwiększającej się świadomości mieszkańców w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami oraz skuteczności podejmowanych przez władze samorządowe działań. Również pozytywną informacją jest coraz większa liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi. W latach 2018-2022 wzrosła z 5 529 do 5620 osób, przy jednocześnie zanotowanym spadku liczby mieszkańców Gminy dla tych lat.

Analizie poddano poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. Pozytywnym trendem jest to, iż w Gminie corocznie (z dużą przewagą) osiągniany był wymagany poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia zarówno papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła.

Tab. 8. Stan gospodarki odpadami w Gminie Kwilcz w latach 2018-22

	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (os.)	5 529	5 489	5 434	5 458	5 620

Łączna ilość zebranych odpadów komunalnych (Mg), w tym:		1 845,56	1 878,50	1 940,29	1 980,26	1 992,23
<i>zmieszane</i>		92,28	75,14	0,00	0,00	0,00
<i>segregowane</i>		1 753,28	1 803,36	1 940,29	1 980,26	1 992,23
Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów		95%	96%	100%	100%	100%
Ilość zebranych odpadów na mieszkańca		0,33	0,34	0,36	0,36	0,35
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła (%)	gmina	25,18	42,48	64,63	x	x
	wymagany	30	40	50	x	x
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych (%)	gmina	36,49	39,67	18,12	95,94	x
	wymagany	50	60	70	70	x
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (%)	gmina	10,68	1,86	0,86	1,59	2,16
	wymagany	<40	<40	<35	<35	x
poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych	gmina	-	-	-	29,49	26,02
	wymagany	-	-	-	>20	>25

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań.

Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska

Postępujące zanieczyszczanie środowiska oraz wynikające z niego zmiany klimatyczne, będące skutkiem nadmiernej ekspansji człowieka na środowisko zmuszają do podejmowania działań ograniczających jego degradację oraz służących poprawie jego komponentów. Działania te związane są w szczególności z ochroną powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb.

Gminna ewidencja źródeł ciepła prowadzona jest na podstawie złożonych deklaracji (CEEB). Najpopularniejszymi źródłami ciepła w Gminie Kwilcz wciąż pozostają paliwa stałe (węgiel, miał, ekogroszek), następnie energia elektryczna i gaz, oraz w dużym stopniu wykorzystywane jest

OZE. Dla deklaracji złożonych formularzem B, czyli budynki niemieszkalne najczęściej wskazywanymi źródłami ciepła są energia elektryczna a następnie gaz i paliwa stałe.

Tab. 9. Ewidencja źródeł ciepła w Gminie Kwilcz według stanu na 2021 rok

Wyszczególnienie źródeł ciepła na podstawie przeprowadzonej ewidencji:	Liczba źródeł ciepła w gminie, w tym:		Formularz B (budynki niemieszkalne)	
Stałe (węgiel, miał, ekogroszek)	820	47%	23	15%
Gaz	325	19%	25	16%
Energia elektryczna	424	24%	99	63%
Sieć ciepła	41	2%	4	3%
OZE	140	8%	5	3%
inne	0	0%	0	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań.

Gmina realizuje Gminny Program zmiany źródeł ciepła w lokalach mieszkalnych i budynkach mieszkalnych jednorodzinnych na terenie Gminy Kwilcz poprzez dotacje celowe z budżetu Gminy Kwilcz na dofinansowanie zmiany źródeł ciepła w lokalach mieszkalnych i budynkach mieszkalnych jednorodzinnych na terenie Gminy Kwilcz.

Uchwałą nr XXV/216/2021 Rady Gminy Kwilcz przyjęła w dniu 22 kwietnia 2021 r. Regulamin udzielania dotacji celowych z budżetu Gminy Kwilcz na dofinansowanie zmiany źródeł ciepła w lokalach mieszkalnych i budynkach mieszkalnych jednorodzinnych na terenie Gminy Kwilcz.

Celem dotacji było ograniczenie na terenie Gminy Kwilcz emisji zanieczyszczeń, w szczególności pyłów drobnych emitowanych ze źródeł niskiej emisji oraz ograniczenie emisji innych substancji mogących stanowić o przekroczeniu standardów jakości powietrza, a także doprowadzenie do trwałej likwidacji urządzeń nie spełniających norm PN-EN 303-5:2012 na ogrzewanie proekologiczne, tj. ogrzewanie gazowe, elektryczne, olejowe oraz na paliwo stałe.

Najważniejsze decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach wydane w latach 2015-2020:

- Rozbudowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Lubosz. (dz. 69/4 ob. Lubosz),
- Budowa elektrowni fotowoltaicznej o mocy 1,0 MW linii Sn wraz z kablami sterowania i telekomunikacyjnymi, dróg wewnętrznych oraz niezbędnych urządzeń elektroenergetycznych (dz. 712/18 ob. Kwilcz),
- Budowa parku solarnego "Farma" o mocy do 2 MW nr działki 216/8, Gmina Kwilcz (on. Prusim),
- Budowa kurnika o obsadzie 61 500 szt. wraz z infrastrukturą zewnętrzną na działce 104 w miejscowości Kubowo,
- Budowa czterech obiektów magazynowych na działce o nr ewid. 11/10 w miejscowości Lubosz,
- Budowa elektrowni słonecznej wraz z infrastrukturą towarzyszącą na działce 58 (obręb 0002) w m. Chorzewo,
- Budowa elektrowni słonecznej wraz z infrastrukturą towarzyszącą na działce o nr ewid. 51/1, 51/3, 51/4 w m. Chudobczyce,
- Budowa elektrowni słonecznej wraz z infrastrukturą towarzyszącą na działce o nr ewid. 74/13 w m. Chorzewo,
- Budowa zakładu produkcji olejów z tworzyw sztucznych wraz z niezbędną infrastrukturą (dz. 27, ob. Chudobczyce),

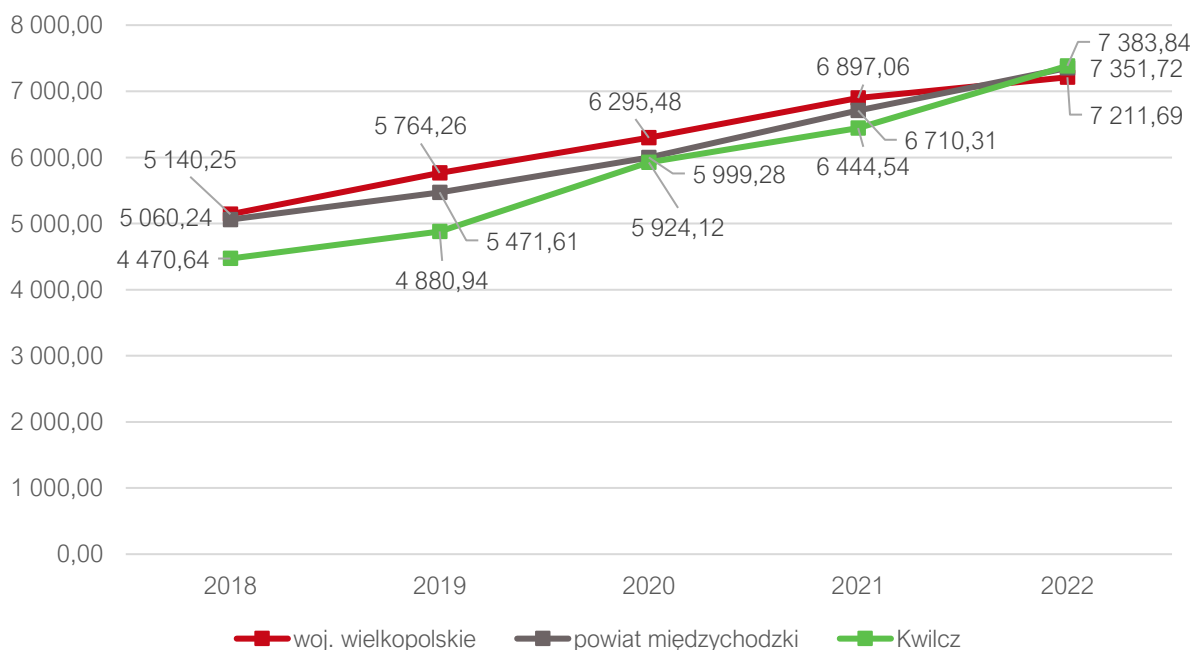
- Budowa parku solarnego o mocy do 3 MW na działce o nr ewid. 216/11 ob. Prusim,
- Budowa farmy fotowoltaicznej KWILCZ I o mocy do 1 MW zlokalizowanej w pobliżu miejscowości Upartowo,
- Budowa centrum logistycznego i stacji paliw wraz z towarzyszącą infrastrukturą w Kwilczu - etap I i II,
- Budowa placu magazynowego na terenie zakładu ZETBEER Sp. z o. o. w Orzeszkowie,
- Budowa zakładu produkcji olejów tworzyw sztucznych oraz RDF wraz z niezbędną infrastrukturą (dz. 25/1, ob. Chudobczyce).

2.3. Stan finansów samorządowych

Wykonanie budżetu

Dochody budżetu Gminy Kwilcz na przestrzeni lat 2017-2022 ulegały znacznej tendencji wzrostowej – z 28,2 mln zł w 2017 roku do ponad 45,2 mln zł w 2022, a więc wzrosły o 17 mln zł w analizowanych latach.

Poniższy wykres przedstawia dochody ogółem w przeliczeniu na jednego mieszkańca w Gminie Kwilcz na tle powiatu międzychodzkiego i województwa wielkopolskiego w latach 2018-2022. Na przestrzeni badanego okresu wskaźnik dochodów na 1 mieszkańca corocznie wzrastał (zarówno w Gminie, jak i w powiecie i województwie). Warto zauważyć, iż wskaźnik ten w 2022 roku jest wyższy w Gminie Kwilcz niż średnio w powiecie i województwie. W 2018 roku na jednego mieszkańca w Gminie Kwilcz przypadała kwota 4 470,64 zł, natomiast w 2022 była to już kwota 7 383,84 zł. Różnica wyniosła więc 2.913,20 zł.

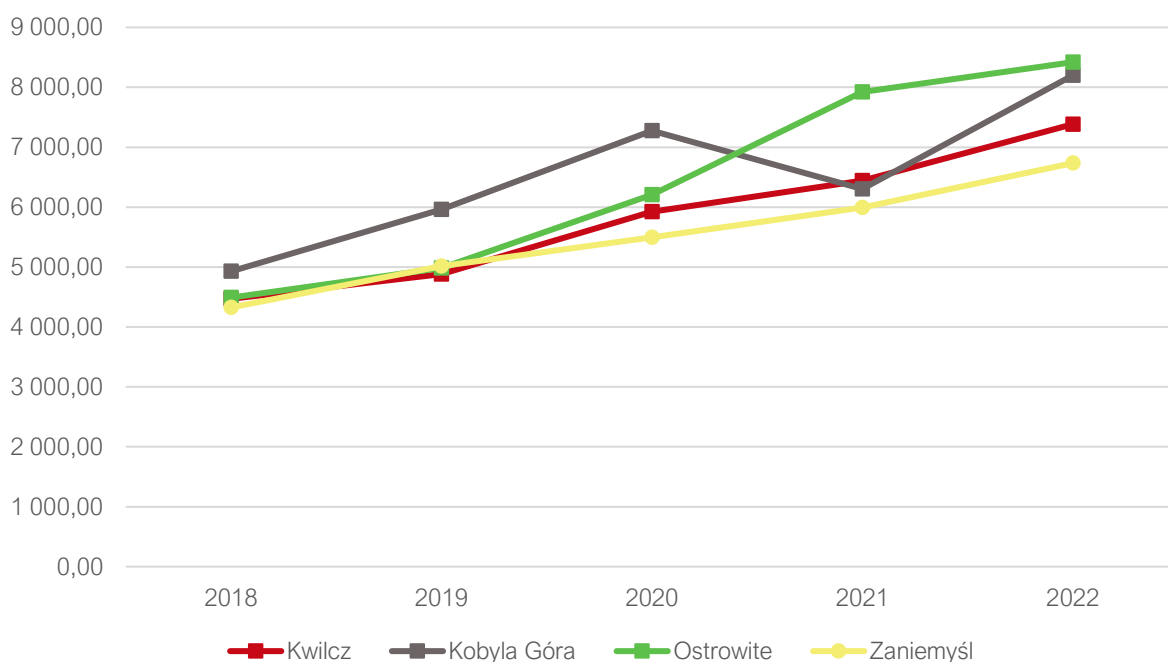

Ryc. 20. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Kwilcz na tle powiatu i województwa w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na tle gmin wybranych do grupy porównawczej Gmina Kwilcz nie wyróżnia się bardzo mocno. Przez wszystkie analizowane lata Gmina Kwilcz wykazuje wartości na średnim poziomie. W porównaniu z innymi badanymi gminami nie dochodzi do gwałtownych zmian we wskaźniku, lecz stabilny przyrost. Podsumowując dochody ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Gminie

Kwilcz są porównywalne do tych w powiecie i województwie oraz w gminach z grupy porównawczej.

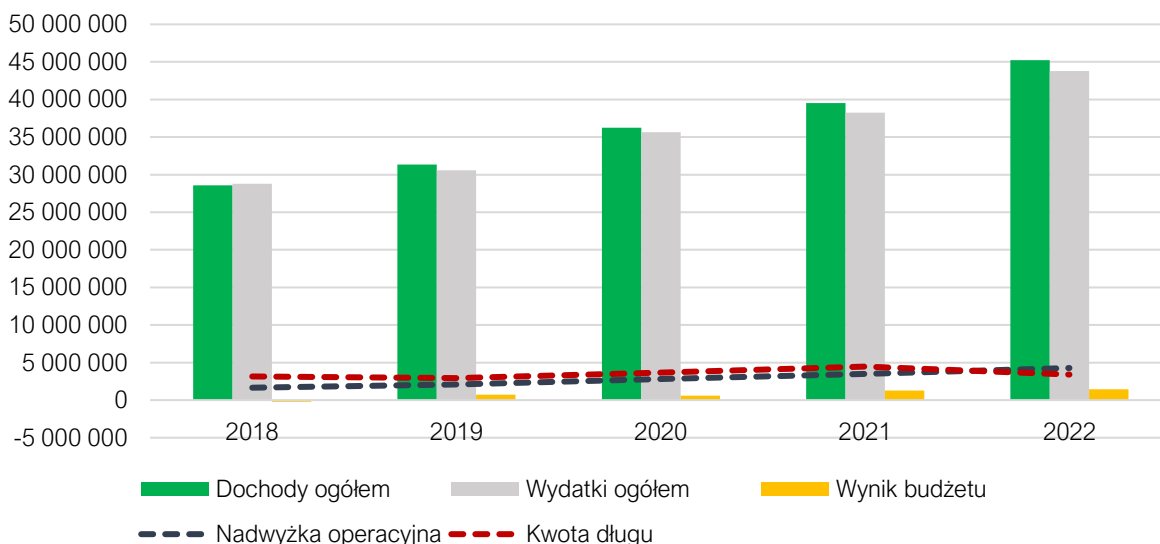
Ryc. 21. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w grupie porównawczej w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród dochodów budżetowych najwyższy udział stanowią dochody bieżące (średnio 94% w latach 2017-2022). Widoczny wpływ na ich kształtowanie ma stopniowe zwiększanie się kwot pochodzących z udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (z kwoty 3,4 mln zł w 2017 roku do 6,9 mln zł w 2022 roku), subwencji ogólnej (wzrost z kwoty 7,3 mln zł do 9 mln zł), dochodów z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące (wzrost dochodów z 9,6 mln zł do 14,7 mln zł). Dodatkowo widoczny jest bardzo duży wzrost dochodów majątkowych w latach 2017-2022 (z 0,8 mln zł do 3,8 mln zł), jednak ich udział w dochodach budżetowych jest niewielki (poniżej 9%).

Corocznie wzrastają również wydatki bieżące Gminy Kwilcz. W 2017 roku wydatki bieżące kształtowały się na poziomie 25 mln zł i do 2022 roku wzrosły o ponad 12 mln zł, osiągając kwotę 37 mln zł. Tendencja ta jest zjawiskiem naturalnym, jednak ważne jest, aby wzrost wydatków bieżących był współmierny do wzrostu uzyskiwanych dochodów bieżących.

Na poniższym wykresie przedstawiono wykonanie budżetu Gminy Kwilcz w latach 2018-2022. Analizując dane przedstawione na wykresie można zauważyć nie tylko stopniowy wzrost dochodów Gminy, ale także jej wydatków. W 2018 roku ogólne wydatki Gminy przewyższały jej dochody, czego efektem był ujemny wynik budżetu na poziomie -218,7 tys. zł. Nadwyżka operacyjna budżetu (różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi) w latach 2018-2022 zwiększyła się z poziomu 2,4 mln zł do kwoty 4,3 mln zł (9% dochodów ogółem). Kwota długu na przestrzeni analizowanych lat oscylowała między 2,9 mln zł w 2019 roku a 4,5 mln zł w 2021 roku – w 2022 roku wyniosła 3,4 mln zł (8% dochodów ogółem).

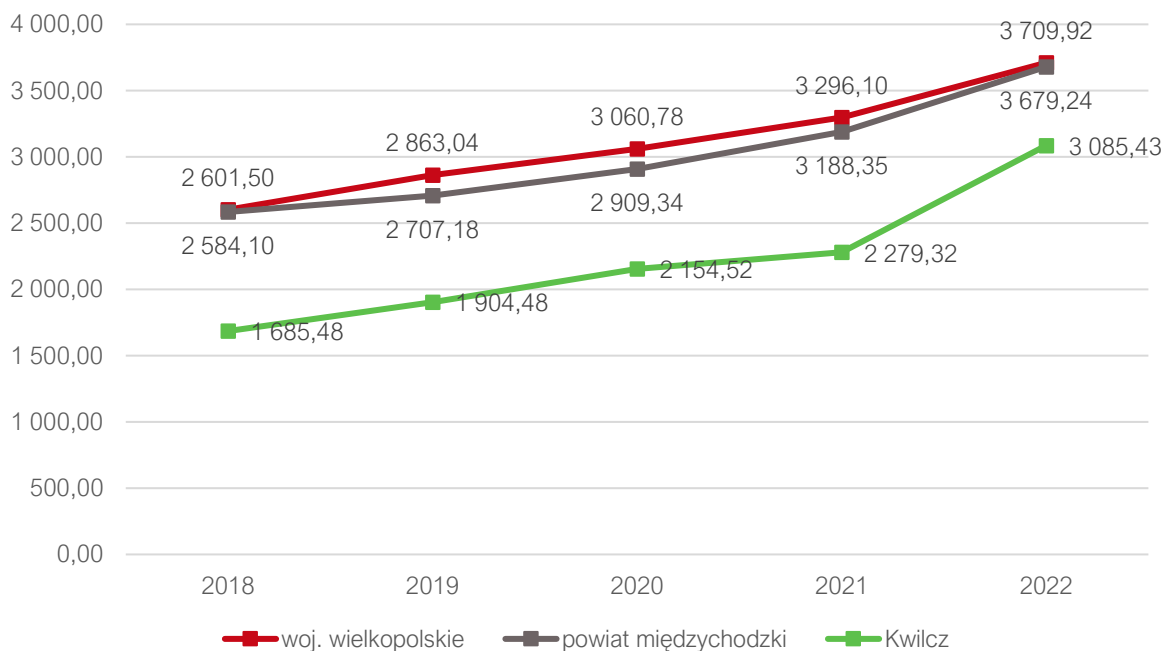
Ryc. 22. Wykonanie budżetu Gminy Kwilcz w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Struktura dochodów i wydatków

Na dochody budżetowe jednostek samorządu terytorialnego składają się: dochody własne, subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa. Najważniejszą składową budżetu gminy są dochody własne, obejmujące przede wszystkim wpływy z podatków i opłat lokalnych. Dochody własne są kluczowe dla gminy, bowiem gmina może wpływać na ich wysokość, m.in. poprzez określanie stawek podatkowych, wprowadzanie ulg i zwolnień czy umarzanie należności. Dzięki temu jednostka samorządowa może oddziaływać na lokalne podmioty gospodarcze, a tym samym kreować miejscową gospodarkę.

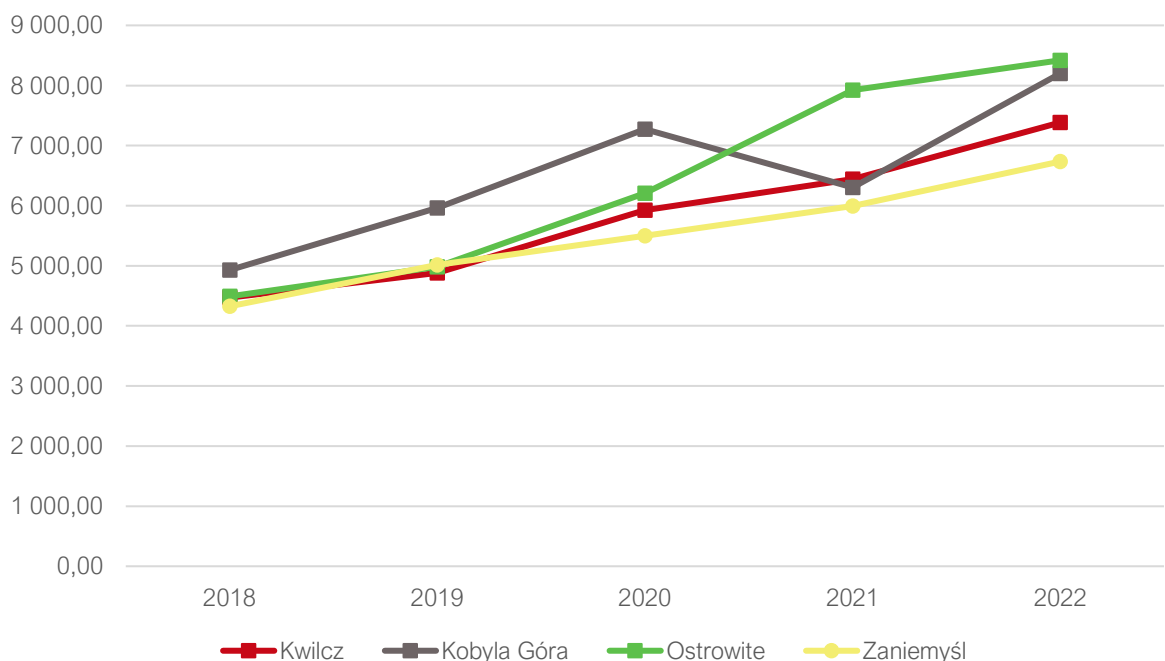
Poniższy wykres przedstawia dochody własne w Gminie Kwilcz w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2018-2022 na tle powiatu oraz województwa. Przez wszystkie badane lata Gmina Kwilcz osiągała niższy badany wskaźnik niż porównywane jednostki. Jednak w 2022 roku obserwuje się większy wzrost dochodów własnych niż u średniej powiatowej i wojewódzkiej.

Ryc. 23. Dochody własne na 1 mieszkańca w Gminie Kwilcz na tle powiatu i województwa w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na tle grupy porównawczej ponownie nie wyróżnia się Gmina Kwilcz, osiągając porównywalne dochody własne. Mimo ich wzrostu w 2022 roku Gmina Kwilcz nadal jej dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca nie różnią się o więcej niż 630 zł dla skrajnych wartości.

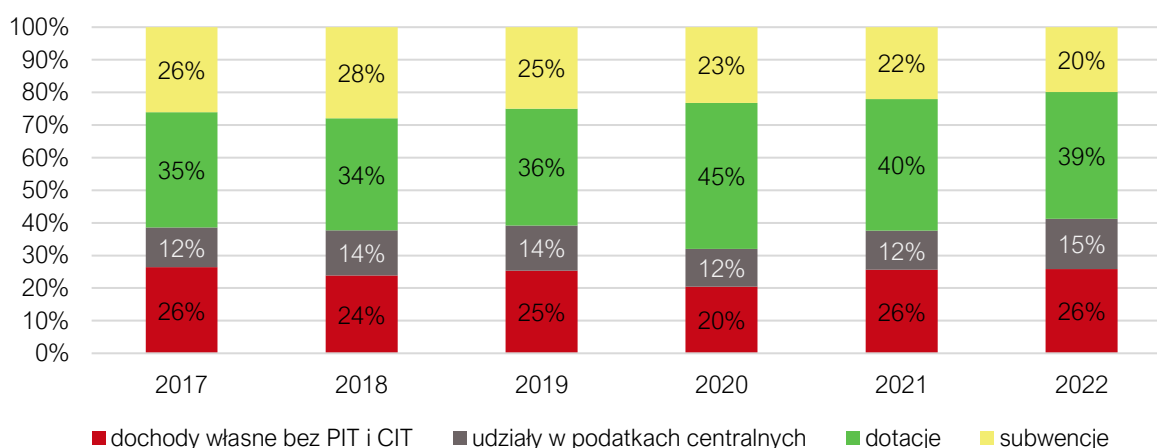

Ryc. 24. Dochody własne na 1 mieszkańca w grupie porównawczej w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poniższy wykres przedstawia strukturę dochodów budżetu Gminy Kwilcz w latach 2017-2022. W analizowanym okresie największy udział w strukturze dochodów nieprzerwanie od 2017 roku

posiadają dotacje (między 34% a 45%). Drugą grupą co do wielkości udziałów w budżecie Gminy w okresie do 2021 roku były subwencje, które zostały wyprzedzone przez dotychczas na trzecim miejscu będące dochody własne bez podatku PIT i CIT. Najmniejszy udział w strukturze dochodów Gminy posiadały udziały w podatkach centralnych (PIT i CIT), oscylujące na poziomie 12-15%. Dochody własne Gminy wraz z udziałem w podatkach centralnych stanowiły więc około 32-41% dochodów ogółem. Jest to zjawisko negatywne, ponieważ skutkiem może być mniejszy wpływ samej jednostki administracyjnej na kreowanie własnej struktury i wysokości dochodów.

Ryc. 25. Struktura dochodów Gminy Kwilcz w latach 2017-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Pogłębiając analizę dochodów budżetu Gminy Kwilcz, największy wpływ na wynik budżetu miał podatek od osób fizycznych (PIT), którego kwota wzrosła z 3,4 mln zł w 2017 roku do 6,9 mln zł w 2022 roku oraz podatek od nieruchomości, którego kwota wzrosła z 3,4 mln zł w 2017 roku do 4,6 mln zł do 2022 roku – wzrost mniej dynamiczny, lecz udział w dochodach znaczący. Wśród pozostałych dochodów warto wyróżnić także wpływy z podatku rolnego, które corocznie kształtują się w wysokości około 600 tys. zł. Inne podatki, które przekraczają w dochodach kwotę 100 tys. zł to podatek leśny, od środków transportowych, od czynności cywilnoprawnych oraz opłata eksploatacyjna. Szczegółowe kwoty przedstawione zostały w tabeli poniżej.

Tab. 10. Dochody podatkowe Gminy Kwilcz w latach 2017-2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
PIT	3 387 273,00	3 920 759,00	4 294 377,00	4 167 596,00	4 646 503,00	6 892 336,00
CIT	44 860,17	27 667,00	61 747,00	47 497,00	90 140,00	74 012,00
podatek rolny	578 116,45	567 763,00	550 440,00	602 724,00	585 108,00	632 016,00
podatek od nieruchomości	3 394 987,68	3 399 367,00	3 468 960,00	3 771 103,00	3 818 341,00	4 571 484,00
podatek leśny	145 989,01	149 814,00	144 906,00	147 241,00	149 463,00	160 539,00
podatek od środków transportowych	301 265,80	305 275,58	320 350,96	343 025,16	332 063,48	378 364,73

karta podatkowa	4 452,41	679,40	1 678,99	1 827,51	24,47	11 106,40
podatek od czynności cywilnoprawnych	321 363,00	147 238,01	220 061,28	292 715,53	495 475,65	317 090,54
wpływy z opłaty skarbowej	23 607,00	25 273,00	21 865,00	29 196,00	34 887,00	23 531,67
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	218 000,16	187 878,20	202 336,20	225 991,96	207 473,24	226 847,71

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

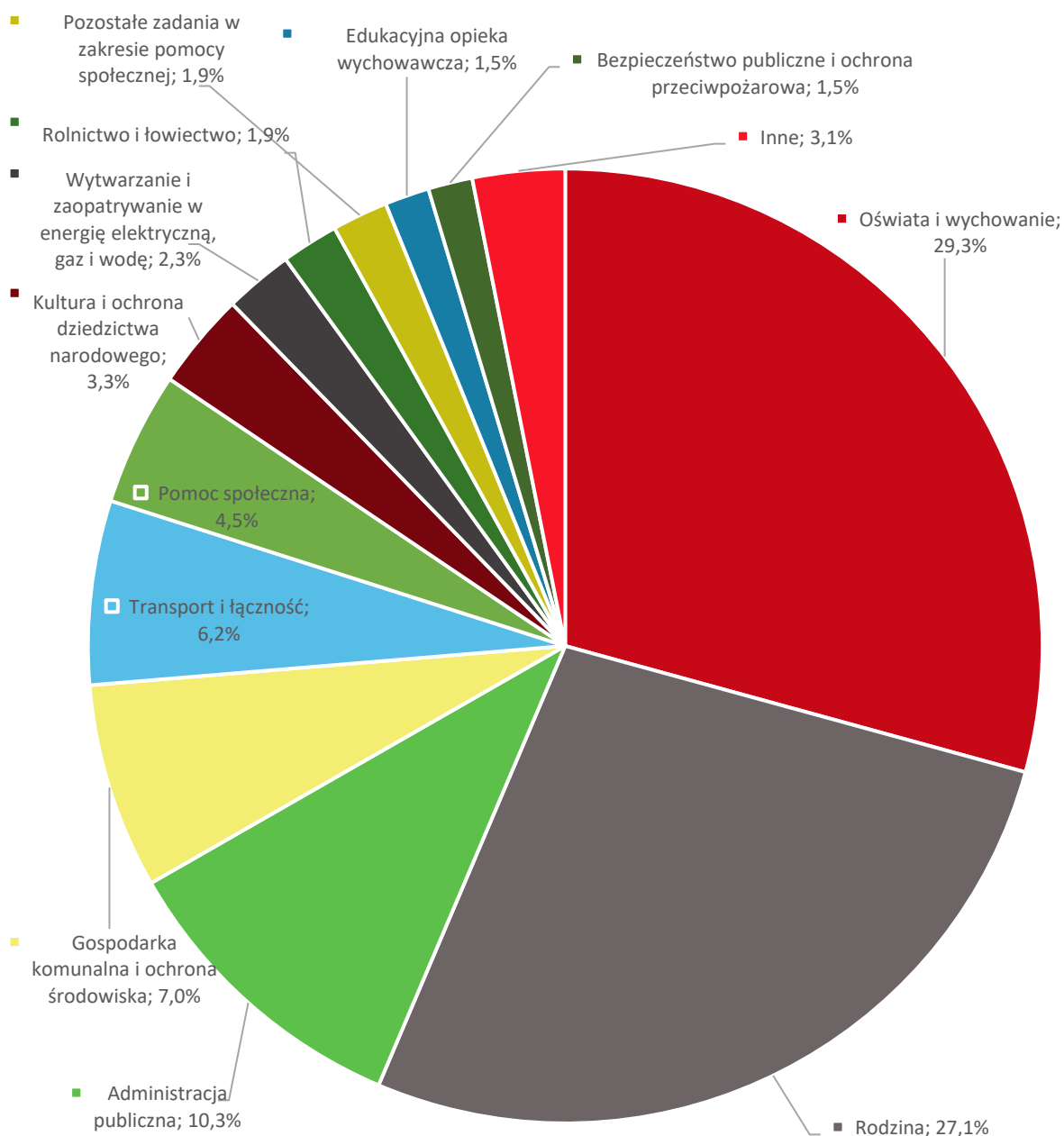
Warto mieć jednak na uwadze, że potencjał finansowy Gminy Kwilcz w zakresie podatku rolnego, podatku od nieruchomości oraz podatku od środków transportowych jest wyższy niż osiągnięty. Wynika to z faktu, iż Gmina stosuje niższe niż maksymalne stawki podatkowe, a także stosuje ulgi i zwolnienia podatkowe. W efekcie w latach 2017-2022 łączna wartość zmniejszenia wpływów z tytułu podatku rolnego wynosiła 140 tys. zł, z tytułu podatku od nieruchomości ponad 3,1 mln zł, a z tytułu podatku od środków transportowych prawie 1,3 mln zł.

Tab. 11. Kwoty stawek podatkowych oraz ulg i zwolnień podatkowych w Gminie Kwilcz w latach 2017-2022 (zł)

		2017	2018	2019	2020	2021	2022
podatek rolny	skutki obniżenia górnych stawek podatków	0,00	0,00	36 667,38	38 232,50	38 965,30	27 081,67
podatek od nieruchomości	skutki obniżenia górnych stawek podatków	339 990,51	404 550,04	369 043,56	225 347,37	340 477,40	86 613,54
	skutki udzielonych ulg i zwolnień	224 663,72	224 663,72	216 995,74	230 313,61	230 509,21	262 189,77
podatek od środków transportowych	skutki obniżenia górnych stawek podatków	167 450,42	175 038,23	198 013,16	212 870,42	241 422,91	289 889,26

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

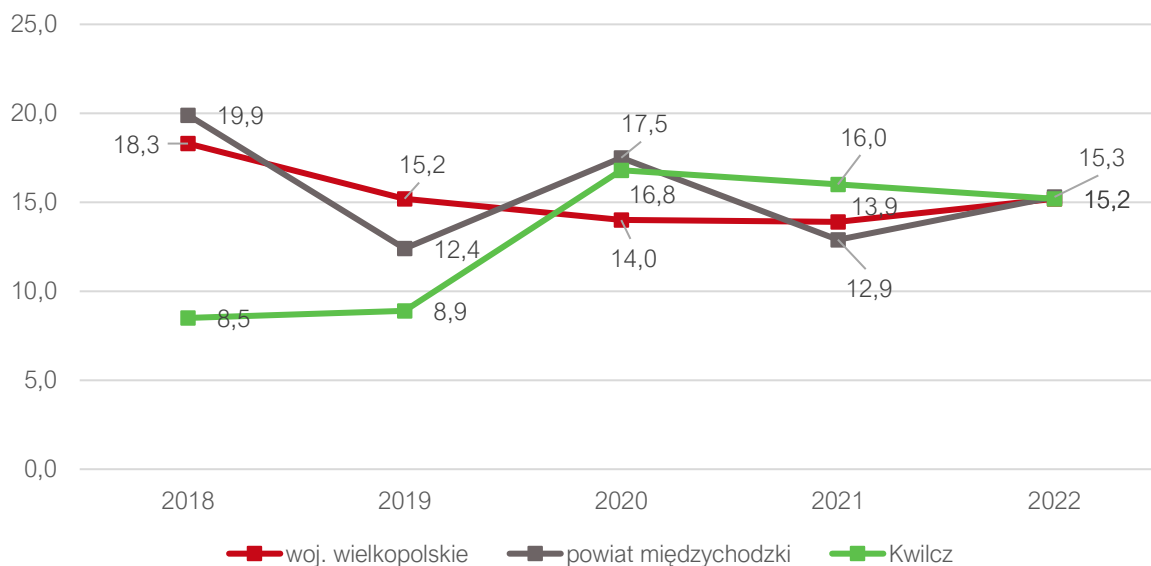
Biorąc pod uwagę wydatki w latach 2017-2022, największy udział przypadają w działach: oświata i wychowanie (29%) i rodzina (27%), a więc generowały one największe wydatki w strukturze średnich wydatków w Gminie. Następnie wyróżniały się działy: administracja publiczna (10%), gospodarka komunalna i ochrona środowiska (7%), transport i łączność (6%), pomoc społeczna (5%) oraz kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (3%). Wydatki w pozostałych działach stanowiły poniżej 3% całkowitych wydatków.

Ryc. 26. Struktura średnich wydatków Gminy Kwilcz w latach 2017-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych

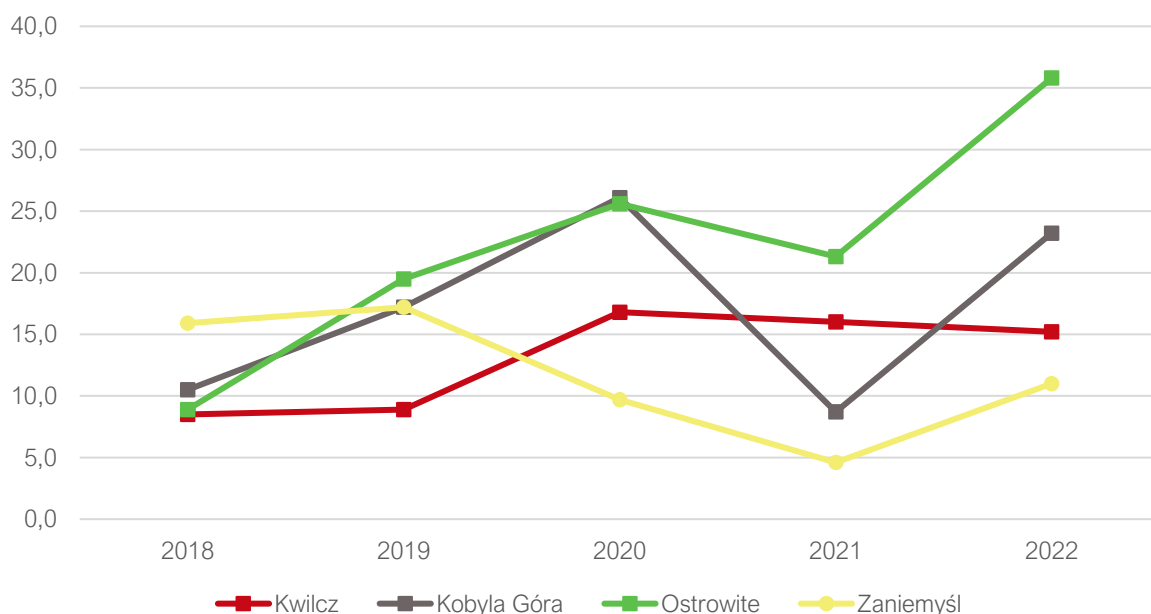
Poniżej przedstawiono udział wydatków inwestycyjnych w całkowitych wydatkach Gminy Kwilcz na tle powiatu międzychodzkiego i województwa wielkopolskiego w latach 2018-2022. Z analizy wynika, że największy udział nakładów inwestycyjnych Gmina poniosła w 2020 roku – wydatki inwestycyjne stanowiły w tym roku 16,8% wydatków ogółem. Przeznaczona na wydatki majątkowe kwota wyniosła prawie 6 mln zł i składało się na nią wiele inwestycji, min.: remont i przebudowa oczyszczalni ścieków miejscowości Lubosz, modernizacja stacji uzdatniania wody w Kwilczu, budowa ulicy Parkowej w Kwilczu i budowa zjazdu z drogi krajowej do działek inwestycyjnych Gminy. Tym samym w 2020 roku Gmina dorównała do średnich dla powiatu i województwa, mimo, iż w poprzednich latach jednostki te osiągały wyższe niż dla Gminy wartości.

Ryc. 27. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Kwilcz na tle powiatu i województwa w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na tle grupy porównawczej Gmina Kwilcz również wykazuje się średnimi wartościami. W latach 2018-19 Gmina Kwilcz była na ostatnim miejscu, by w 2021 roku osiągnąć trzecie miejsce i w następnym roku spaść o jedną lokatę, kiedy to osiągnęła z powrotem trzecie miejsce z roku 2020 wśród porównywanych gmin.

Ryc. 28. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w grupie porównawczej w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

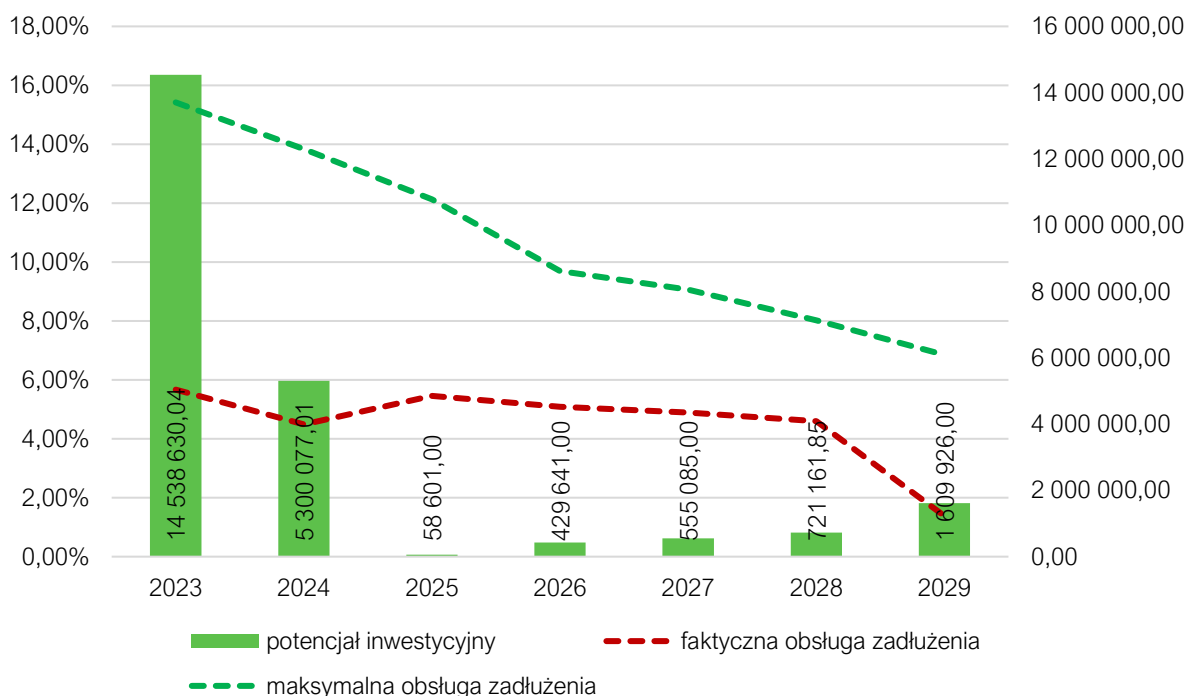
Potencjał inwestycyjny

Wykres poniżej przedstawia kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Kwilcz na lata 2023-2029 na podstawie Uchwały Nr XLVIII/389/2023 Rady Gminy Kwilcz z dnia 12 maja 2023 r.

w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Kwilcz na lata 2023-2028. Pozwala on na ocenę możliwości inwestycyjno-kredytowych Gminy w przyszłości.

Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Jak wynika z wykresu, obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Kwilcz pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań.

Wykres przedstawia także potencjał inwestycyjny, rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2023-2029. Wynika z tego, że w okresie przedstawionym na rycinie zsumowany potencjał inwestycyjny Gminy wyniesie jedynie ponad 8,6 mln zł. Należy mieć jednak na uwadze, że WPF najbardziej precyzyjnie odnosi się do roku bieżącego i przyszłego. Prognoza na kolejne lata wyznaczana jest na podstawie trendów makroekonomicznych, które w obecnej sytuacji gospodarczej często ulegają zmianie, dlatego potencjał inwestycyjny przedstawia szacunkowe wartości.

Ryc. 29. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Kwilcz na lata 2023-2029

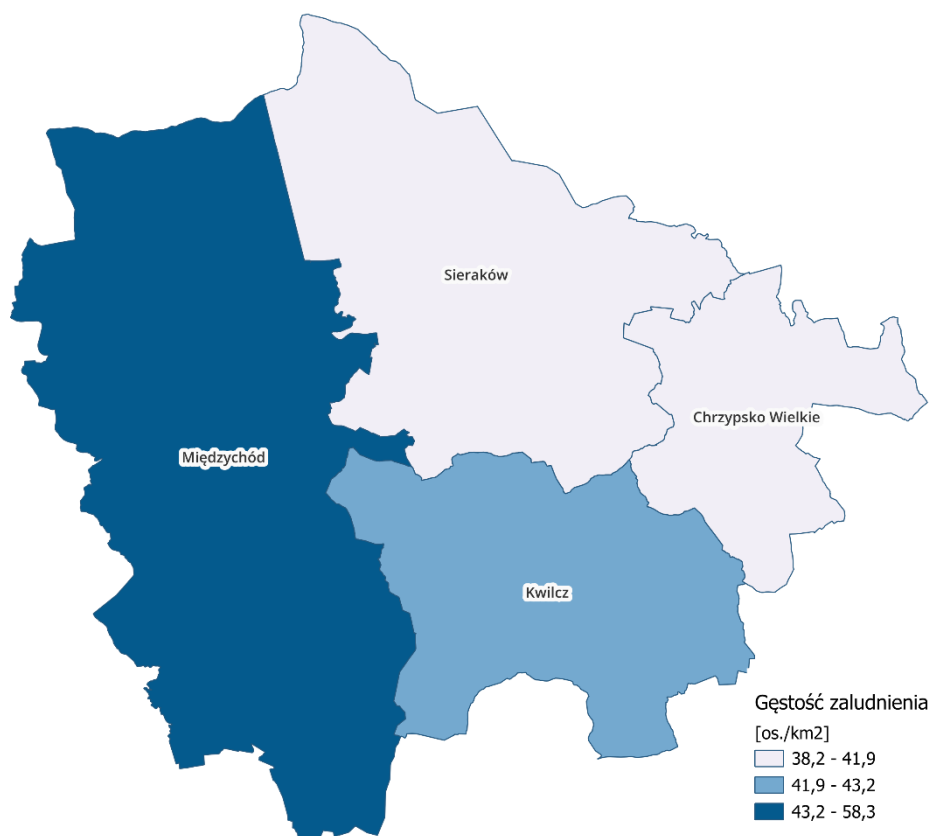
Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały Nr XLVIII/389/2023 Rady Gminy Kwilcz z dnia 12 maja 2023 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Kwilcz na lata 2023-2029

CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY

3.1. Demografia

Analiza demograficzna przeprowadzona została na podstawie danych uzyskanych z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego (<https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>), które różnić się mogą od danych gminnej ewidencji ludności ze względu na stosowanie innej metodyki obliczeń. W GUS bilanse liczby i struktury ludności w gminach opracowane są w oparciu o wyniki Narodowych Spisów Powszechnych z uwzględnieniem zmian spowodowanych ruchem naturalnym (urodzeniami i zgonami), migracjami ludności (na pobyt stały i czasowy) oraz przemieszczeniami związanymi ze zmianami administracyjnymi. Dane o zarejestrowanych urodzeniach i zgonach pochodzą ze sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego, dane o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, a źródłem danych o zameldowaniach na pobyt stały w gminie jest rejestr PESEL (od 2006 roku). Mimo niewielkich rozbieżności pomiędzy gminną ewidencją a danymi GUS, analiza danych pozwala na zbadanie trendów i prognozowanych zmian w strukturze demograficznej.

Według danych GUS Gmina Kwilcz w 2022 roku liczyła 6 121 mieszkańców, co w przeliczeniu na powierzchnię dało gęstość zaludnienia 43,2 os./km². Na rycinie poniżej przedstawiono kształtowanie się gęstości zaludnienia w poszczególnych gminach w powiecie międzychodzkiem.

Ryc. 30. Gęstość zaludnienia w powiecie międzychodzkiem w 2022 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

W poniższej tabeli umieszczone zostały dane dotyczące zmiany liczby ludności w powiecie międzychodzkiem oraz gminach z grupy porównawczej w latach 2018-2022 wraz ze średnią dynamiką zmian oraz udziałem mieszkańców gmin w stosunku do całkowitej liczby osób zamieszkujących powiat. Na przestrzeni analizowanych lat liczba ludności w powiecie

utrzymywała się na podobnym poziomie (średnia dynamika zmian kształtowała się na poziomie 99,2%, co oznacza spadek liczby ludności w powiecie). Analizując zmiany liczby mieszkańców w poszczególnych gminach w powiecie zaobserwować można, iż sytuacja jest mało zróżnicowana (rozbieżność 0,4 punktu procentowego). W każdej gminie doszło do spadku liczby ludności, a średnia dynamika wahała się od 98,9% w Gminie Kwilcz do 99,3 w Gminie Sieraków.

Średnia dynamika zmian liczby ludności w Gminie Kwilcz wynosi 98,9% – na tle gmin w powiecie jest to najmniej korzystny wynik. Porównując jednak Gminę Kwilcz z gminami z grupy porównawczej (a więc jednostkami podobnymi i charakteryzującymi się wspólnymi cechami) zaobserwować można, iż dynamika ta jest bardzo zbliżona, trochę niższa niż w większości jednostek, co oznacza, iż zmniejszanie się liczby mieszkańców w Gminie Kwilcz następuje porównywalnie lub szybciej niż w większości Gmin z grupy porównawczej.

Ponadto mieszkańcy Gminy Kwilcz stanowią 17% wszystkich mieszkańców powiatu międzychodzkiego. Jest to 3 wynik po gminach Międzychód i Sieraków, których mieszkańcy stanowią ponad 70% wszystkich mieszkańców powiatu. Jedynie Gminę Chrzypsko Wielkie zamieszkuje mniej mieszkańców.

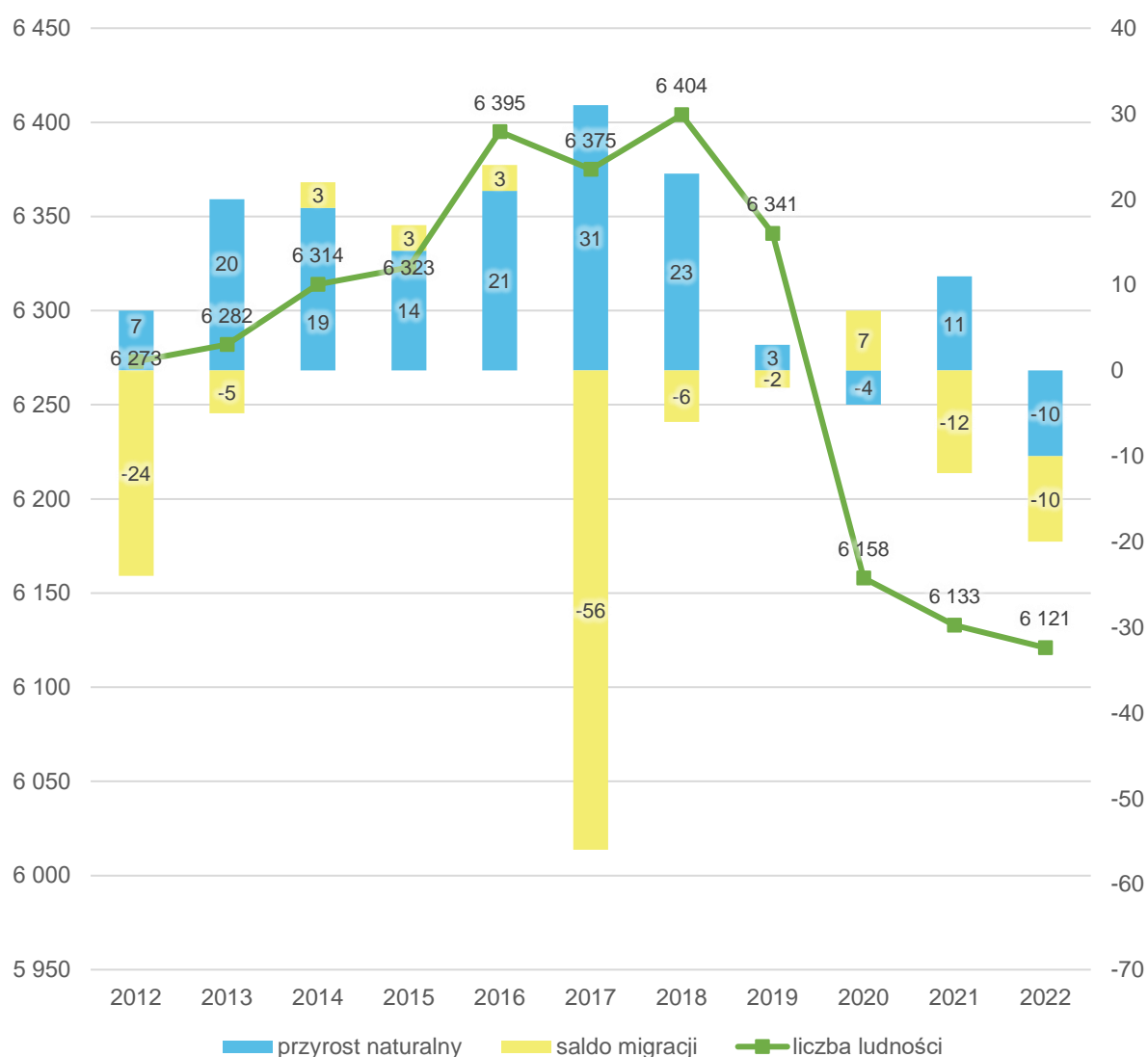
Tab. 12. Zmiany liczby ludności w powiecie międzychodzkiem 2018-2022

JST	2018	2019	2020	2021	2022	udział w 2022 r.	średnia dynamika
powiat międzychodzki	36 982	36 751	36 097	35 908	35 769	100%	99,2%
Chrzypsko Wielkie	3 347	3 306	3 239	3 213	3 226	9%	99,1%
Kwilcz	6 404	6 341	6 158	6 133	6 121	17%	98,9%
Międzychód	18 463	18 391	18 098	18 015	17 914	50%	99,2%
Sieraków	8 768	8 713	8 602	8 547	8 508	24%	99,3%
grupa porównawcza							
Kwilcz	6 404	6 341	6 158	6 133	6 121	-	98,9%
Kobyła Góra	6 141	6 139	6 189	6 187	6 232	-	100,4%
Ostrowite	5 116	5 077	4 887	4 858	4 780	-	98,3%
Zaniemyśl	6 933	6 958	6 937	6 905	6 905	-	99,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Również w szerszej, dziesięcioletniej perspektywie czasowej, w Gminie widoczny jest spadek liczby mieszkańców. Od 2012 do 2018 roku obserwowano stopniowy, powolny choć systematyczny, wzrost liczby mieszkańców (z wyjątkiem w roku 2017, ale w 2018 było więcej mieszkańców niż w 2016). W 2019 roku sytuacja ta odwróciła się i liczba mieszkańców nieco się zmniejszyła, a w 2020 roku doszło już do gwałtownego spadku. Taka sama sytuacja, powolnego zmniejszania się, wystąpiła w kolejnych 2 analizowanych latach. Jeśli sytuacja z 3 ostatnich lat przerodzi się w trend, w przyszłych latach obserwowalny będzie pogłębiający się spadek liczby mieszkańców. Głównym czynnikiem, który wpływał negatywnie na liczbę ludności, było saldo

migracji i w większości analizowanych lat zaobserwowano ujemny jego wynik. Przyrost naturalny cechował się dodatnimi wartościami, poza latami 2020 i 2022, co mogło być także wywołane ujemnym saldem migracji z lat poprzednich.

Ryc. 31. Liczba ludności, przyrost naturalny i saldo migracji w Gminie Kwilcz w latach 2012-2022
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zachodzące w Gminie procesy demograficzne uzależnione są w dużej mierze od przyrostu naturalnego oraz salda migracji. Jak wynika z tabeli zamieszczonej poniżej, wskaźnik przyrostu naturalnego w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców w województwie wielkopolskim w 2021 roku kształtował się na poziomie ujemnym, taki sam proces zarejestrowano zarówno dla powiatu międzychodzkiego, jak i wszystkich gmin powiatu. Ujemny przyrost naturalny w gminach oscylował w przedziale od -1,63 (Kwilcz) do -4,36 (Chrzypsko Wielkie). Dla grupy porównawczej Gmina Kwilcz wypadła lepiej niż większość gmin, jedynie Kobyla Góra osiągnęła lepszy wskaźnik (-0,97). W pozostałych gminach wskaźnik był wielokrotnie bardziej negatywny (-3,63 i -8,28). Ujemny przyrost naturalny oznacza, iż liczba urodzeń jest niższa niż liczba zgonów wśród mieszkańców danej jednostki.

Kolejnym wskaźnikiem przedstawionym w poniższej tabeli jest wskaźnik salda migracji, czyli różnica między odpływem a przyływem mieszkańców. Wartości tego wskaźnika są dość

zróznicowane w badanych jednostkach. W powiecie międzychodzkiem saldo migracji jest dodatnie, a więc oznacza to, że więcej osób wyprowadza się na teren powiatu niż z niego wprowadza. Dodatkowo wskaźniki salda migracji obserwuje się jedynie dla Gminy Chrzypsko Wielkie. W Gminie Kwilcz obserwuje się najniższy wskaźnik salda migracji w powiecie. Porównując Gminę Kwilcz z gminami z grupy porównawczej rysuje się podobna sytuacja. Gmina Kwilcz osiąga gorsze wyniki wskaźnika niż średnia dla gmin z tej grupy.

Tab. 13. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie Kwilcz w latach 2018-2022 na tle powiatu i województwa

JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2022 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2018 r.	2022 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2018 r.
woj. wielkopolskie	-2,16	-0,80	0,40	0,01
powiat międzychodzki	-3,27	-1,10	-0,89	0,42
Chrzypsko Wielkie	-4,36	-1,76	0,62	1,20
Kwilcz	-1,63	-1,31	-1,63	-0,17
Międzychód	-3,23	-0,63	-1,06	0,28
Sieraków	-4,11	-1,69	-0,59	0,85
grupa porównawcza				
Kwilcz	-1,63	-1,31	-1,63	-0,17
Kobyła Góra	-0,97	0,74	7,90	2,26
Ostrowite	-8,28	-1,73	-2,07	0,16
Zaniemyśl	-3,63	-1,45	3,34	-0,22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując dalsze wskaźniki demograficzne dla Gminy Kwilcz, powiatu międzychodzkiego oraz gmin z grupy porównawczej zaobserwować można stopniowe starzenie się społeczeństwa, czyli wzrost udziału liczby osób starszych (seniorów) w stosunku do osób w wieku produkcyjnym. W Gminie Kwilcz jak i powiecie międzychodzkiem dynamika tej zmiany wynosi 122% i postępuje dość szybko w stosunku do innych jednostek, np. średnio w województwie jest to 114%. Zestawiając grupę porównawczą Gmina Kwilcz również plasuje się wysoko. Oznacza to, że liczba osób w wieku poprodukcyjnym zwiększa się szybciej w Gminie niż w porównywanych jednostkach. Należy mieć zatem na uwadze, iż zwiększająca się liczba osób starszych prowadzi może do różnego rodzaju wyzwań związanych, np. z obciążeniem systemu finansów publicznych poprzez wzrost kosztów opieki zdrowotnej i usług opiekuńczych wraz ze zwiększającym się zapotrzebowaniem na nie. Przy jednoczesnym spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym na terenie Gminy zmieni się może również zapotrzebowanie na inne usługi – coraz mniej pożądane będą te skierowane do dzieci i młodzieży (takie jak opieka żłobkowa, przedszkolna), a zwiększy się popyt na usługi dla osób starszych.

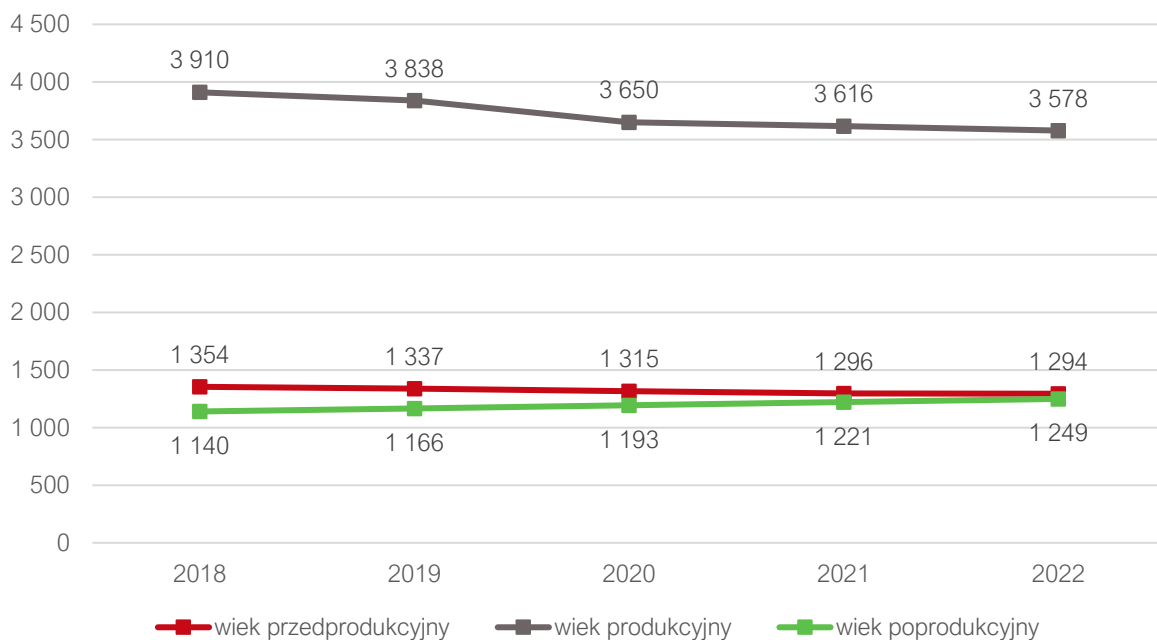
Na przedstawioną prognozę wskazuje także inny wskaźnik – liczby mieszkańców w wieku 25-34 lata, czyli osób stanowiących główną siłę rozwoju gospodarczego. Osoby w tym wieku najczęściej zakładają rodziny, podejmują zatrudnienie, otwierają własną działalność gospodarczą, itp. W Gminie Kwilcz odpływ ludności w tym wieku postępuje wolniej niż w powiecie i grupie porównawczej, ale sytuacja nadal jest niekorzystna, ponieważ dynamika zmian to nadal 87%. Rodzi to konieczność podjęcia działań, które przyczynią się do zatrzymania w Gminie ludzi młodych.

Tab. 14. Wskaźniki demograficzne dla Gminy Kwilcz w 2018 i 2022 roku na tle innych jednostek

JST	mieszkańcy w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem (%)			ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym (%)		
	2018	2022	dynamika	2018	2022	dynamika
woj. wielkopolskie	15,02	13,24	88%	24,20	27,70	114%
powiat międzychodzki	14,87	12,55	84%	23,90	29,20	122%
Kwilcz	15,62	13,53	87%	20,90	25,60	122%
Kobyła Góra	14,63	12,39	85%	20,40	24,20	119%
Ostrowite	13,57	11,71	86%	23,20	27,20	117%
Zaniemyśl	14,90	12,80	86%	20,90	24,60	118%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Potwierdzeniem powyżej sformułowanych wniosków jest przedstawiona na poniższym wykresie struktura ludności w Gminie Kwilcz w latach 2018-2022 w postaci danych bezwzględnych. Analogicznie do pokazanego wyżej stopniowego wzrostu udziału liczby osób w wieku poprodukcyjnym w całej strukturze demograficznej Gminy wraz z jednoczesnym zmniejszaniem się udziału osób w wieku produkcyjnym, zauważyć można spadek liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym oraz wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Warto zauważyć, iż przy zmniejszającej się liczbie osób w wieku produkcyjnym liczba seniorów nadal będzie wzrastać. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym na przestrzeni analizowanych lat ulega powolnemu spadkowi i może dojść do przecięcia się w przyszłości tej krzywej z krzywą osób w wieku poprodukcyjnym (liczba seniorów przewyższy liczbę dzieci).

Ryc. 32. Struktura ludności w Gminie Kwilcz w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Z uwagi na widoczne stopniowe starzenie się społeczeństwa i zmniejszającą się liczbę osób młodych i dzieci, sytuację demograficzną w Gminie można ocenić jako niekorzystną. Alarmujący jest również systematyczny spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym, z jednoczesnym stopniowym zwiększaniem się udziału osób w wieku emerytalnym. Warto mieć na uwadze, że konsekwencją przedstawionych wyżej tendencji będzie w przyszłości brak zastępowalności pokoleń na rynku pracy oraz spodziewany spadek dochodów Gminy z tytułu udziału w PIT, jak również zwiększone zapotrzebowanie na usługi społeczne skierowane do seniorów czy konieczność przeprowadzenia przez Gminę działań mających na celu zwiększenie napływu do Gminy ludzi młodych w celu zahamowania procesu starzenia się społeczeństwa.

3.2. Kapitał społeczny

Przedszkola

Do form opieki nad dziećmi do lat 3 zalicza się żłobki oraz kluby dziecięce. Na terenie Gminy Kwilcz nie funkcjonują publiczne placówki tego typu.

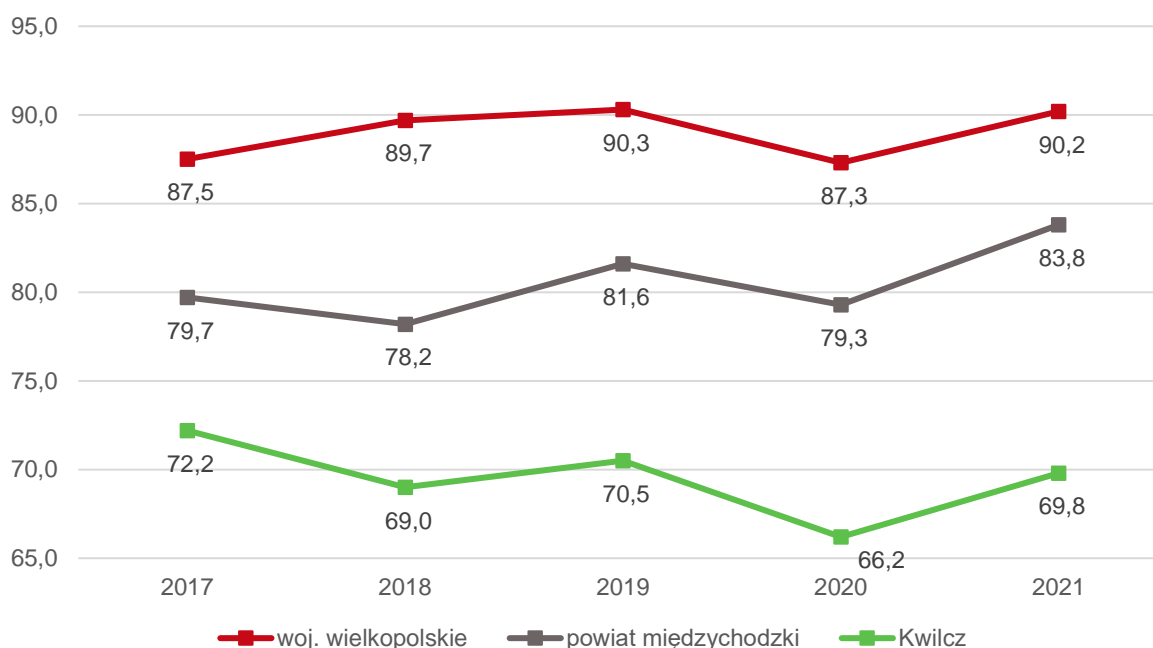
Opiekę przedszkolną na terenie Gminy zapewniają: Przedszkole „Pod Topolą” w Kwilczu, 3 oddziały przedszkolne w Szkole Podstawowej w Luboszu oraz 1 oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej w Kwilczu. W największej placówce w Gminie, czyli w Przedszkolu „Pod Topolą” w Kwilczu, pod opieką jest 152 dzieci w 6 oddziałach, co daje nam średnią 25,33 dziecka w jednej grupie. Opieka sprawowana jest w godzinach 7-15.30.

Tab. 15. Przedszkola na terenie Gminy Kwilcz

Lp	Nazwa przedszkola/oddziału/punktu przedszkolnego	Liczba dzieci	Liczba grup	Średnia wielkość grupy	Godziny otwarcia
1.	Przedszkole "Pod Topolą" w Kwilczu	152	6	25,33	6.30 – 16.00
2.	Oddziały Przedszkolne w Szkole Podstawowej w Kwilczu	27	1	27	7 – 16.00
3.	Oddziały Przedszkolne w Szkole Podstawowej w Luboszu	68	3	22,67	6.50 – 15.30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Kwilcz

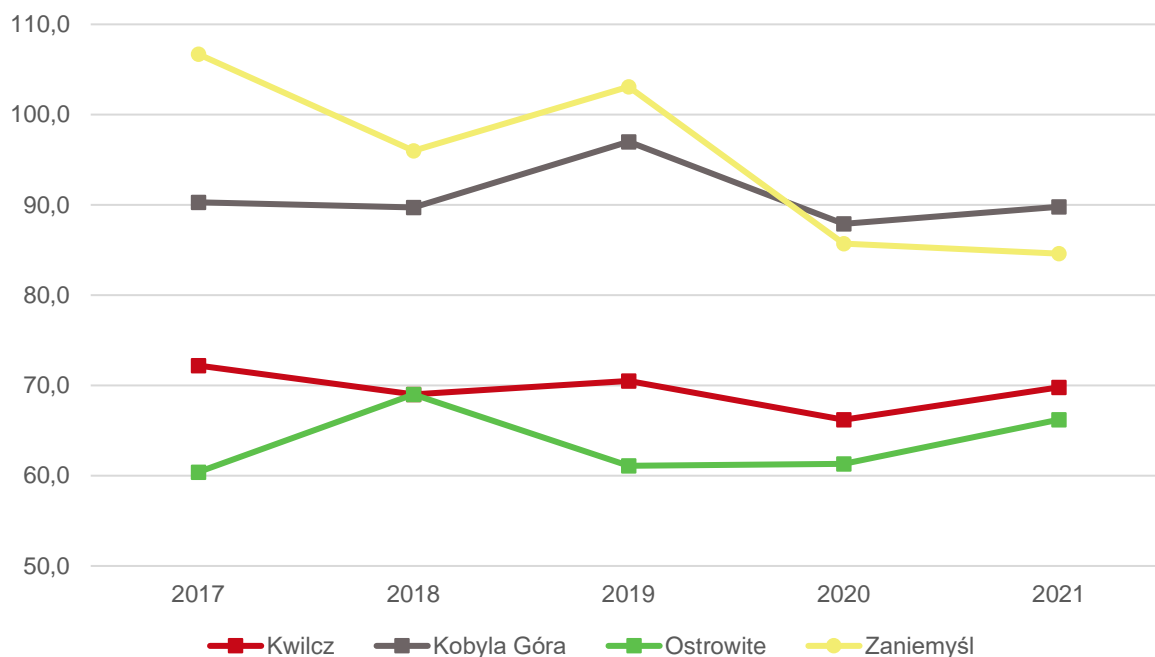
Według danych GUS upowszechnienie opieki przedszkolnej na terenie Gminy Kwilcz w 2021 roku wynosiło około 70%. Oznacza to, że taki udział dzieci w wieku 3-5 lat zamieszkujących na terenie Gminy uczęszcza do przedszkoli. Jest to dość niski poziom upowszechnienia i odbiega od średniej dla powiatu (84%) i województwa (90%).

Ryc. 33. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Kwilcz w latach 2017-2021 na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

W porównaniu z gminami z grupy porównawczej, nadal Gmina Kwilcz osiąga porównywalny poziom do Gminy Ostrowite, która charakteryzuje się najniższym wskaźnikiem z badanych. Gminy Kobyła Góra i Zaniemyśl osiągają lepsze wskaźniki na poziomie około 90%, natomiast ta ostatnia w latach 2017 i 2019 przekroczyła wartość 100% co oznacza, że miejsca w przedszkolach były wykorzystywane też przez mieszkańców innych gmin.

Ryc. 34. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Kwilcz i grupie porównawczej w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Rok do roku liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli na terenie innych gmin wynosi 12, natomiast z terenu innych gmin nie jest zapisany żaden przedszkolak. Znacznemu zwiększeniu uległ miesięczny koszt utrzymania dziecka w przedszkolu gminnym. Na przestrzeni lat 2018-2021 kwota ta zwiększyła się z 8,8 tys. zł do 10,8 tys. zł, aby w 2022 roku osiągnąć kwotę 9 784,21 zł na jedno dziecko.

Tab. 16. Funkcjonowanie placówek przedszkolnych w Gminie Kwilcz

	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba dzieci z terenu gminy w przedszkolach na terenie innych gmin (os.)	12	12	12	12	12
Liczba dzieci z terenu innych gmin w przedszkolach na terenie gminy (os.)	0	0	0	0	0
Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym (zł)	8 768,50	9 401,50	9 233,28	10 888,46	9 784,21

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Kwilcz

Szkoły

Na terenie Gminy Kwilcz funkcjonują dwie szkoły podstawowe zlokalizowane w Kwilczu i Luboszu. Największą z placówek jest Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Kwilczu, do której w 2021 roku uczęszczało 375 uczniów, podzielonych na 18 oddziałów o średniej wielkości

wynoszącej 21 uczniów. Szkoła Podstawowa im. Konstytucji 3 Maja w Luboszu jest szkołą mniejszą. Uczęszcza tam 177 uczniów w 11 oddziałach, co daje średnią 16 uczniów na oddział. W żadnej z gminnych szkół nie ma potrzeby organizacji zmianowego systemu pracy.

Tab. 17. Szkoły podstawowe na terenie Gminy Kwilcz

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału	Liczba etatów nauczycieli	Zmianowy system pracy (tak/nie)
1.	Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Kwilczu	375	18	20,83	38,73	nie
2.	Szkoła Podstawowa im. Konstytucji 3 Maja w Luboszu	177	11	16,09	31,73	nie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Kwilcz

Stan bazy dydaktycznej w szkołach na terenie Gminy Kwilcz jest podobny. SP w Kwilczu posiada 21 sal lekcyjnych, natomiast SP w Luboszu 10. W obydwu szkołach znajduje się sala sportowa w dobrym stanie, komputery, tablety oraz ozoboty do użytku uczniów, projektory multimedialne, monitoring, świetlica, gabinet pielęgniarstwa i parking dla kadry i rodziców. W zakresie obowiązkowego zapewnienia dowozów i odwozów uczniów szkół i placówek oświatowych na terenie Gminy Kwilcz przewozy regularne realizowane są przez zorganizowany przez gminę publiczny transport zbiorowy.

Tab. 18. Stan bazy dydaktycznej w szkołach na terenie Gminy Kwilcz

Nazwa szkoły:	Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Kwilczu	Szkoła Podstawowa im. Konstytucji 3 Maja w Luboszu
Liczba sal lekcyjnych (szt.)	21	10
Rodzaj i stan obiektów sportowych / sal gimnastycznych (np. sala gimnastyczna - dobry/do remontu)	sala sportowa / dobry	sala sportowa / dobry
Pracownie językowe	nie	nie
Klasy dwujęzyczne / sportowe / integracyjne	nie	nie
Komputery do użytku uczniów (szt.)	27	49
Tablety (szt.)	25	25
Projektory multimedialne (szt.)	15	10
Tablice interaktywne (szt.)	10	9
Ozoboty (szt.)	12	21
Kamery - monitoring szkolny	tak	tak
Szafki dla każdego ucznia	nie	nie
Świetlice	7.00-16.00	tak
Parkingi dla kadry / rodziców	tak	tak
Gabinet pielęgniarstwa / stomatologiczny	tak	tak

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Kwilcz

Za rok szkolny 2021/2022 przyznano (w czerwcu 2022) następujące stypendia Gminne:

- Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Kwilczu:
 - stypendia za wyniki w nauce I stopnia: 32,
 - stypendia za wyniki w nauce II stopnia: 25,
 - za osiągnięcia w olimpiadach, konkursach, turniejach i zawodach: 7,
 - za wzrost średniej ocen: 5
- Szkoła Podstawowa im. Konstytucji 3 Maja w Luboszu:
 - stypendia za wyniki w nauce I stopnia: 18,
 - stypendia za wyniki w nauce II stopnia: 5,
 - za osiągnięcia w olimpiadach, konkursach, turniejach i zawodach: 8,
 - za wzrost średniej ocen: 5

Za rok szkolny 2022/2023 przyznano (w czerwcu 2023) następujące stypendia Gminne:

- Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Kwilczu:
 - stypendia za wyniki w nauce I stopnia: 37,
 - stypendia za wyniki w nauce II stopnia: 31,
 - za osiągnięcia w olimpiadach, konkursach, turniejach i zawodach: 21,
 - za wzrost średniej ocen: 4
- Szkoła Podstawowa im. Konstytucji 3 Maja w Luboszu:
 - stypendia za wyniki w nauce I stopnia: 15,
 - stypendia za wyniki w nauce II stopnia: 10,
 - za osiągnięcia w olimpiadach, konkursach, turniejach i zawodach: 4,
 - za wzrost średniej ocen: 3

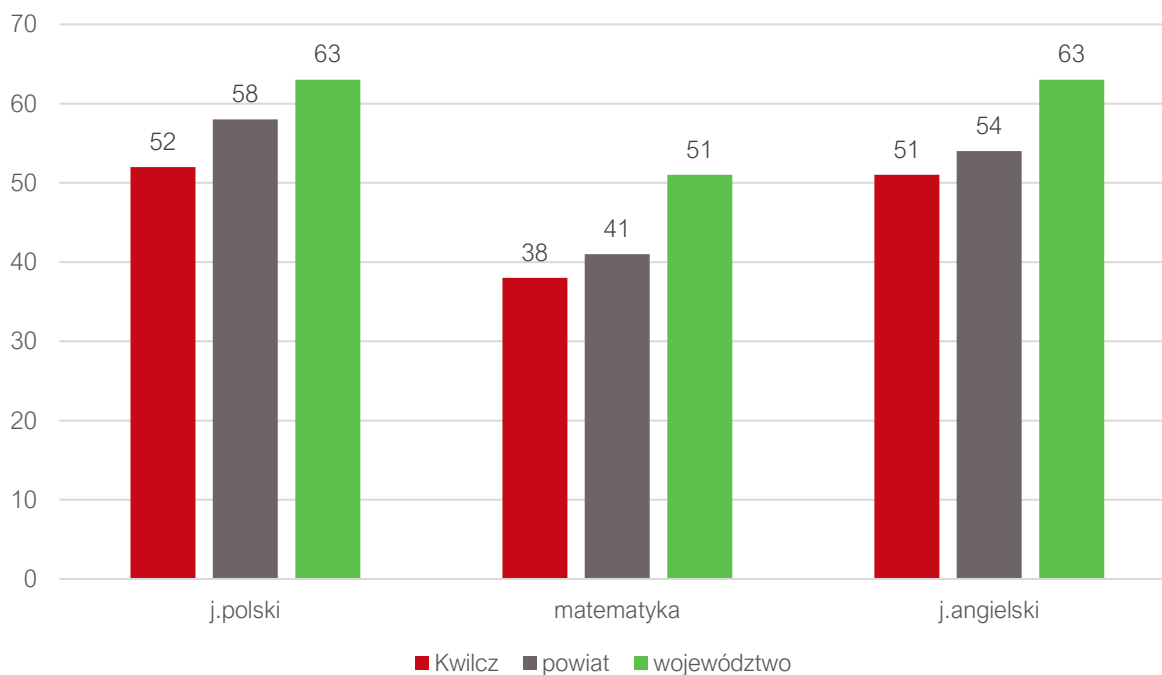
Liczba uczniów zamieszkujących Gminę Kwilcz w latach 2018-2022 ciągle nieznacznie wzrasta. Dotyczy to także uczniów uczęszczających do szkół na terenie gminy, jak i uczniów uczęszczających do szkół na terenie innych gmin. Najprawdopodobniej, największą grupę uczniów dojeżdżających do innych gmin, są uczniowie szkół ponadpodstawowych, ponieważ na terenie gminy nie ma, żadnej takiej szkoły.

Tab. 19. Liczba uczniów zamieszkujących Gminę Kwilcz uczęszczająca do szkół na terenie Gminy

	2018	2019	2020	2021	2022
Łączna liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie gminy wraz z klasami "0" (os.)	541	552	554	564	567
Liczba uczniów z terenu gminy, uczęszczających do szkół na terenie innych gmin (os.)	66	70	76	85	93

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Kwilcz

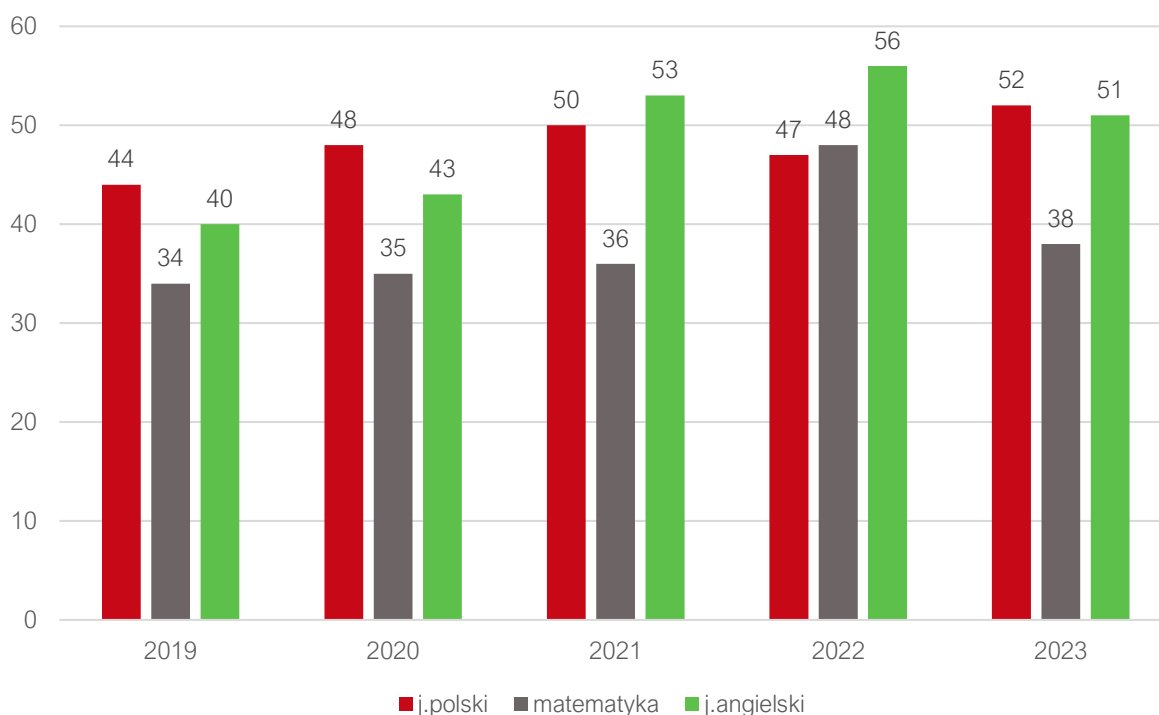
W celu określenia jakości nauczania na poziomie podstawowym w Gminie Kwilcz przeanalizowano wyniki egzaminu ósmoklasisty jakie osiągnęli uczniowie gminnych szkół. Na poniższym wykresie zestawiono wyniki z poszczególnych przedmiotów w 2023 roku i porównano je ze średnią w powiecie oraz województwie. Zauważyć można dysproporcje między wynikami dla gminy, powiatu i województwa na każdym z egzaminów. Średni wynik w gminie jest niższy od średniego wyniku w powiecie o 3-6%, natomiast wobec średniej dla województwa wyniki są niższe już o 11-13%.

Ryc. 35. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Kwilcz w roku 2023 na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE 2023.

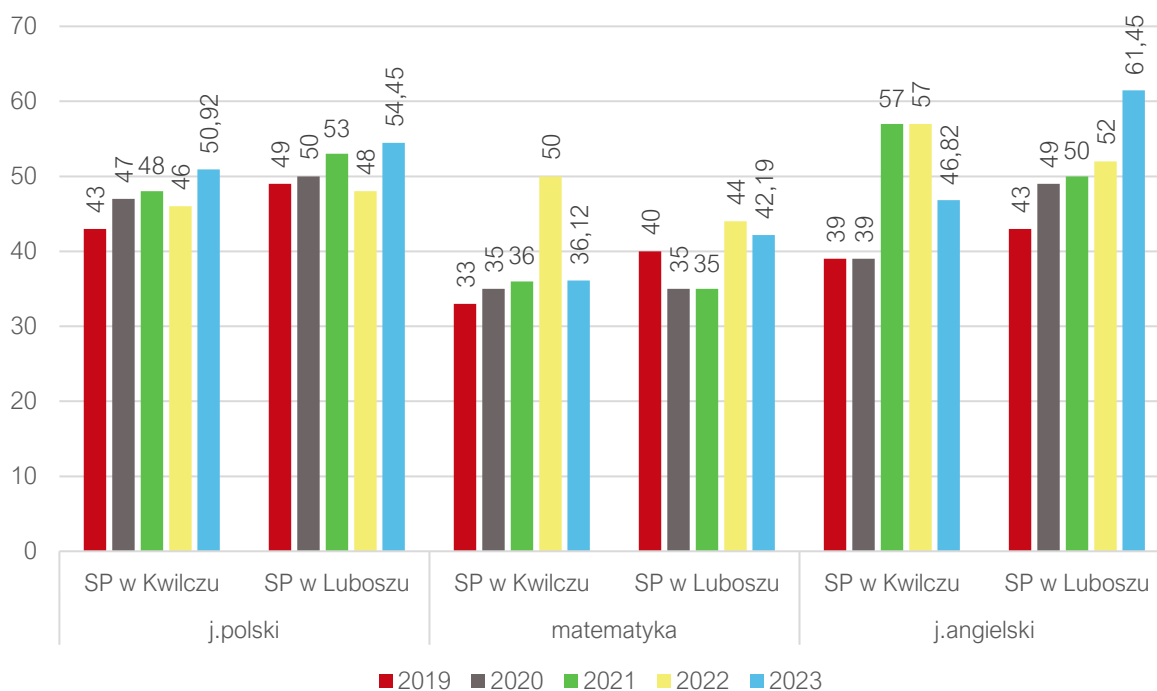
Następnie przeanalizowano wyniki z poszczególnych egzaminów w ujęciu 5 letnim. W przypadku języka polskiego najwyższy wynik uczniowie gminnych szkół uzyskali w 2021 i 2023 roku. Od 2019 roku średnia wzrasta, poza rokiem 2022, kiedy zaobserwowano spadek o trzy punkty procentowe względem poprzedniego roku. Matematyka wypadła najslabiej, jednak jest to trend obserwowany w całym kraju. Warto zatem dostrzec bardzo wysoki skok średniej w 2022 roku – o 12 punktów procentowych w stosunku do roku poprzedniego. W 2023 roku wynik ten spadł, lecz nadal pozostał nieznacznie wyższy niż w poprzednich latach. W przypadku języka angielskiego zaobserwować można tendencję wzrostową w analizowanych latach. Od 2019 roku do 2022 wynik wzrósł z 40 procent do 56. Niepokojącym jest jednak spadek w roku 2023 do poziomu 51%.

Ryc. 36. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Kwilcz w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE 2023.

Na koniec zestawiono wyniki z egzaminu z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego dla poszczególnych szkół w Gminie Kwilcz. W większości badanych lat lepiej prezentowała się szkoła w Luboszu, a gorzej szkoła w Kwilczu. Jedynie w latach 2021-2022 SP w Kwilczu lepiej wypadła w egzaminach z matematyki i z języka angielskiego. Warto zauważyć jednak na zmianę w wynikach z egzaminu z języka angielskiego. W szkole w Luboszu, która w 2021 miała wynik niższy o 7 pkt.%, w 2023 osiągnęła już średnią wyższą o 14 punktów procentowych względem szkoły w Kwilczu. Największe trudności uczniowie mają z matematyką, jedynie w szkole w Kwilczu w 2022 roku średnia osiągnęła 50%, aczkolwiek jest to sytuacja charakterystyczna dla całego kraju.

Ryc. 37. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w szkołach podstawowych na terenie Gminy Kwilcz w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE 2023.

Tabela poniżej przedstawia dane dotyczące wykonania wydatków w dziale 801 Oświata i wychowanie w latach 2018-2022. Można z niej wnioskować, że wydatki bieżące na oświatę corocznie wzrastały, łącznie o ponad 4 mln zł. Najwyższy udział stanowiły wydatki bieżące przeznaczane na wynagrodzenia i pochodne. Gmina w badanym okresie największe środki na inwestycje w dziale oświata i wychowania przeznaczyła w 2018 i 2022 roku i było to odpowiednio 500 tys. zł i ponad 700 tys. zł. W pozostałych latach kwoty te były znikome i utrzymywały się na poziomie do 90 tys. zł. Ponadto warto zauważyć, że stopień pokrycia wydatków subwencją oświatową jest coraz niższy i spadł z 61% w roku 2018 do 46% w roku 2022, czyli około 15 pkt.%.

Tab. 20. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Kwilcz w latach 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022
WYDATKI OGÓŁEM	9 132 082,95	9 127 469,52	9 739 158,78	10 969 502,70	12 704 623,91
Wydatki bieżące, w tym:	8 627 990,70	9 127 469,52	9 694 158,80	10 879 502,70	11 982 724,51
<i>Wynagrodzenia i pochodne</i>	6 539 497,16	6 984 029,72	7 402 720,78	8 183 798,22	9 076 026,49
<i>Pozostałe wydatki bieżące</i>	2 088 493,54	2 143 439,80	2 291 438,02	2 695 704,48	2 906 698,02
Wydatki majątkowe	504 092,25	0,00	44 999,98	90 000,00	721 899,40
SUBWENCJA OŚWIATOWA	5 614 265,00	5 654 320,00	5 551 629,00	5 648 800,00	5 859 568,00
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801	3 517 817,95	3 473 149,52	4 187 529,78	5 320 702,70	6 845 055,91

Stopień pokrycia	61%	62%	57%	51%	46%
-------------------------	-----	-----	-----	-----	-----

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Kwilcz

Kultura i sport

Podmiotem realizującym zadania z zakresu upowszechnienia kultury i czytelnictwa w Gminie Kwilcz jest Kwileckie Centrum Kultury i Edukacji oraz Biblioteka Publiczna im. Fm. Mazurkiewicza w Kwilczu (CKiEBP). Do podstawowych zadań CKiEBP należy w szczególności organizowanie i prowadzenie działalności w zakresie:

- udostępniania i popularyzowania kultury,
- kulturalnej i edukacyjnej,
- animacji kulturalnej i twórczości artystycznej,
- ochrony i popularyzacji dziedzictwa kulturowego regionu.

Budynek instytucji kultury oprócz podstawowej funkcji jaką spełnia jako wypożyczalnia książek i czytelnia jest również miejscem spotkań i wydarzeń kulturalnych. Odbývają się tutaj warsztaty, wykłady, spotkania autorskie i wiele więcej. Dodatkowo zorganizowana jest biblioteka mobilna w Luboszu w każdą 1. i 3. środę miesiąca, pogotowie książkowe dla osób chorych, program Cykl Biblioteczny. Oprócz tego realizowane są działania w sekcjach:

- Pati Dance,
- Przedpołudnie z mamą,
- Kuchcikowo – Warsztaty kulinarne,
- Kreatywnie – Pozytywnie,
- Teatr u Mazura,
- Spotkanie z gwarą,
- Zajęcia reportersko-filmowe,
- Spryciarki,
- Z książką ku przygodzie,
- Mole książkowe,
- Gry planszowe,
- Robotyka,
- Kindloteka,
- Zdrowy kręgosłup,
- Zumba,
- Joga,
- Rysunek i malarstwo,
- Ciasteczkowo.

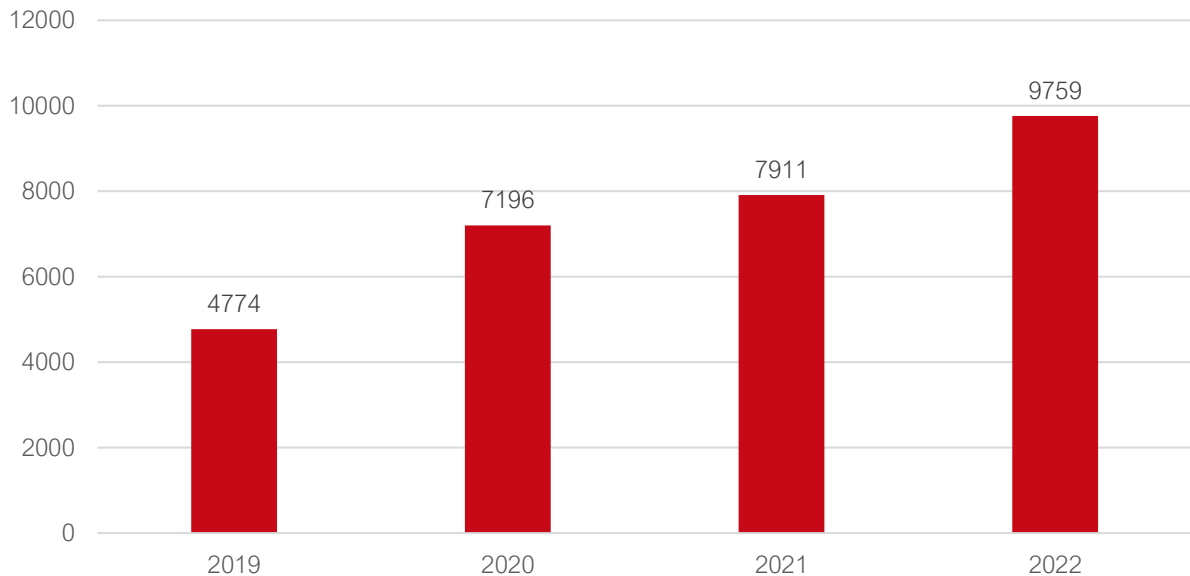
Organizowane są także: Centrum Smaku, Cafe Kwilcz, Kroniki Kwileckie, „Florek w słonecznym lesie” oraz Kolędziolki. Dodatkowo realizowane są też projekty w poszczególnych sołectwach. Wydarzenia te służą nie tylko ukulturalnianiu się i zapewnieniu rozrywki, ale dają także możliwość integracji różnych grup wiekowych i umożliwiają mieszkańcom wspólne spędzanie czasu.

Ponadto, Biblioteka bierze udział w projektach tj.:

- Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa jest programem uchwalonym na lata 2021-2025 przez Radę Ministrów w celu poprawy stanu czytelnictwa w Polsce poprzez wzmacnianie roli bibliotek publicznych, szkolnych i pedagogicznych jako lokalnych ośrodków życia społecznego, stanowiących centrum dostępu do kultury i wiedzy

- QUEST „Karty historii cmentarza - Lapidarium w Orzeszkowie”,
- Mała książka - wielki człowiek – celem projektu jest systemowa poprawa stanu czytelnictwa w Polsce poprzez skoordynowane, wieloletnie działania na rzecz promocji, edukacji czytelniczej oraz kształtowania nawyku obcowania z książką od najmłodszych lat.

W 2022 roku z Biblioteki Publicznej wypożyczono 9 759 książek i liczba ta wzrosła w porównaniu do roku 2019 ponad dwukrotnie (4 774).

Ryc. 38. Liczba wypożyczonych książek w latach 2019-2022

Źródło: Kwileckie Centrum Kultury i Edukacji im. Floriana Mazurkiewicza oraz Biblioteka Publiczna w Kwilczu

W 2022 roku Gmina Kwilcz przekazała:

- dotację podmiotową dla centrum kultury w kwocie 562 000,00 zł;
- dotacja podmiotowa dla biblioteki w kwocie 270 000,00 zł.

Łącznie CKiEBP otrzymało z budżetu Gminy dotację w kwocie 832.000,00 zł. Ogółem przychody CKiEBP w 2022 roku wyniosły 1.397.961,93 zł, natomiast koszty działalności 1.234.548,26 zł.

Obiektami służącymi zaspokajaniu potrzeb kultury fizycznej mieszkańców Gminy są ogólnodostępne boiska sportowe oraz sale sportowe (przy Szkole Podstawowej w Kwilczu oraz Luboszu), które udostępniane są mieszkańcom, w szczególności dzieciom oraz działającym na terenie Gminy klubom sportowym na preferencyjnych warunkach (stawka opłaty dla dzieci oraz klubów wynosi 1,00 zł netto za godzinę, natomiast mieszkańcy Gminy mogą liczyć na preferencyjną stawkę – 50% kwoty bazowej). Podstawowymi jednostkami realizującymi cele i zadania w zakresie kultury fizycznej są stowarzyszenia. Główną formą pomocy, jaką Gmina udziela w ramach posiadanych środków w budżecie, służącą wsparciu rozwoju sportowego dzieci i młodzieży reprezentujących kwileckie kluby sportowe, jest dotacja. Na obszarze Gminy Kwilcz działają organizacje sportowe, które po rozstrzygnięciu konkursu ofert, realizują zadania publiczne w zakresie upowszechniania kultury fizycznej i sportu (również w ramach programów profilaktycznych).

W 2022 roku Gmina Kwilcz ogłosiła otwarty konkurs ofert obejmujący zadania w zakresie: wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, sportu, turystyki, rekreacji oraz innych aktywnych

form spędzania wolnego czasu wśród mieszkańców Gminy Kwilcz. Złożono 6 ofert, z których 6 otrzymało dofinansowanie na łączną kwotę 65 000,00 zł. Wartość wykorzystanej dotacji to kwota 64 589,43 zł. W dziedzinie aktywności fizycznej młodzieży oraz dorosłych najaktywniejszym podmiotem jest G.K.S. „Rzemieślnik” w Kwilczu.

Stan poszczególnych obiektów sportowych i ich wykorzystanie jest zaprezentowane w tabeli poniżej. Boisko sportowe w Kwilczu jest już częściowo wyremontowane, natomiast ORLIK w Kwilczu wymaga częściowego remontu. Sale sportowe w Kwilczu i Luboszu są po remoncie lub w dobrym stanie technicznym. Pozostałe boiska, siłownie zewnętrzne i inne obiekty na terenie Gminy mogą być w różnym stanie technicznym.

Tab. 21. Stan infrastruktury kulturalnej i sportowej na terenie gminy

Nazwa obiektu i lokalizacja:	Charakterystyka obiektu	Zajęcia organizowane dla mieszkańców
Boisko sportowe w Kwilczu	Częściowo wyremontowane	Funkcjonowanie stowarzyszenia
ORLIK w Kwilczu	Do częściowego remontu	Animacje sportowe dla różnych grup wiekowych
Sala sportowa w Kwilczu	Po remoncie	Różne formy aktywności stowarzyszeń i grup niesformalizowanych
Sala sportowa w Luboszu	Dobry stan	Różne formy aktywności mieszkańców i grup niesformalizowanych
Boiska, siłownie zewnętrzne na terenie Kwilcza oraz poszczególnych sołectw	W różnym stanie technicznym	Różne formy aktywności stowarzyszeń i grup niesformalizowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Kwilcz

Bezpieczeństwo publiczne

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 Ustawy o samorządzie gminnym, utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa należy do zadań własnych gminy.

Tab. 22. Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej na terenie Gminy

Nazwa jednostki	Lokalizacja	Ujęcie w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym
OSP Kwilcz	Kwilcz	tak
OSP Lubosz	Lubosz	tak
OSP Kurnatowice	Kurnatowice	tak

OSP Chorzewo	Chorzewo	nie
OSP Mechnacz	Mechnacz	nie
OSP Miłostowo	Miłostowo	nie
OSP Mościejewo	Mościejewo	nie
OSP Niemierzewo	Niemierzewo	nie
OSP Daleszynek	Daleszynek	nie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminnego w Kwilczu

Na terenie Gminy Kwilcz działa aktualnie 9 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych (jednostek operacyjno- taktycznych), realizujących swoje zadania statutowe:

- 3 działające w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym (KSRG): OSP Kwilcz, OSP Lubosz, OSP Kurnatowice;
- 6 działających poza KSRG: OSP Mechnacz, OSP Miłostowo, OSP Mościejewo, OSP Daleszynek, OSP Chorzewo, OSP Niemierzewo.

W działaniach ratowniczych może brać udział 156 członków, w tym 102 w KSRG. Wszyscy posiadają przeszkolenia uprawniające do udziału w działaniach ratowniczo-gaśniczych, co najmniej podstawowe, poza tym szkolenia: komendantów gminnych, naczelników, dowódców, kierowców-konserwatorów sprzętu ratowniczego, LPR, KPP i inne.

Na terenie Gminy działają również Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze w Kwilczu i Luboszu. MDP skupiają młodych ludzi w działaniach związanych z bezpieczeństwem pożarowym. Organizują szkolenia, konkursy, zawody, a także angażują się w służbę społeczną. Celem MDP jest edukacja pożarowa, rozwijanie umiejętności technicznych i przywódczych, a także wspieranie społeczności lokalnej.

W 2022 roku na terenie Gminy Kwilcz stwierdzono 33 przestępstwa kryminalne (wzrost o 18 w odniesieniu do roku 2021), a więc wzrost o prawie 100%, których wykrywalność spadła do poziomu 41,6% (w roku 2021 wynosiła 44%, o 2,4 % do roku 2021). W kategorii przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu w 2022 roku odnotowano 4 przypadki (wzrost o 2), przy wykrywalności 100%. Liczba przestępstw stwierdzonych przeciwko mieniu wzrosła do 30 czynów stwierdzonych w 2022 roku (z 14 czynów stwierdzonych w 2021 r.). Jednocześnie odnotowano wzrost wykrywalności do roku 2021 i jest na poziomie 46,6%. W ramach przestępstw przeciwko mieniu odnotowano więcej czynów w kategorii kradzież z włamaniem (5), a ich wykrywalność wzrosła do 66,6%. W 2022 roku nie odnotowano przypadków przestępstw: kradzież i kradzież poprzez włamanie samochodu. W kategorii „kradzieży cudzej rzeczy” liczba stwierdzonych czynów zmalała do 7 czynów (w kategorii kradzieży cudzej rzeczy wykrywalność jest na poziomie 28,5 % i była niższa o 9 % niż w 2021 roku). W 2022 roku odnotowano 3 przestępstwa z kategorii uszkodzenia mienia (wykrywalność 100%). W 2022 na terenie Gminy Kwilcz odnotowano spadek bezpieczeństwa w ruchu drogowym w porównaniu do roku ubiegłego. Najwięcej zdarzeń drogowych aż 48 odnotowano na drodze krajowej K-24 w tym 3 wypadki z jedną ofiarą śmiertelną. Odnotowano również wzrost przestępstw ogółem stwierdzonych do roku poprzedniego o 33. W dużej mierze spowodowane to jest wzrostem przestępczości z art. 209 § 1 Kodeksu karnego (uchylanie się od wykonania obowiązku alimentacyjnego) oraz z art. 178a § 1 Kodeksu karnego – prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego (16 przypadków). Najczęstsze problemy występujące na terenie gminy: zaśmiecanie, spożywanie

alkoholu w miejscach niedozwolonych, przekraczanie prędkości w obszarach zabudowanych. Na terenie Gminy nie funkcjonuje aktywny system monitoringu.

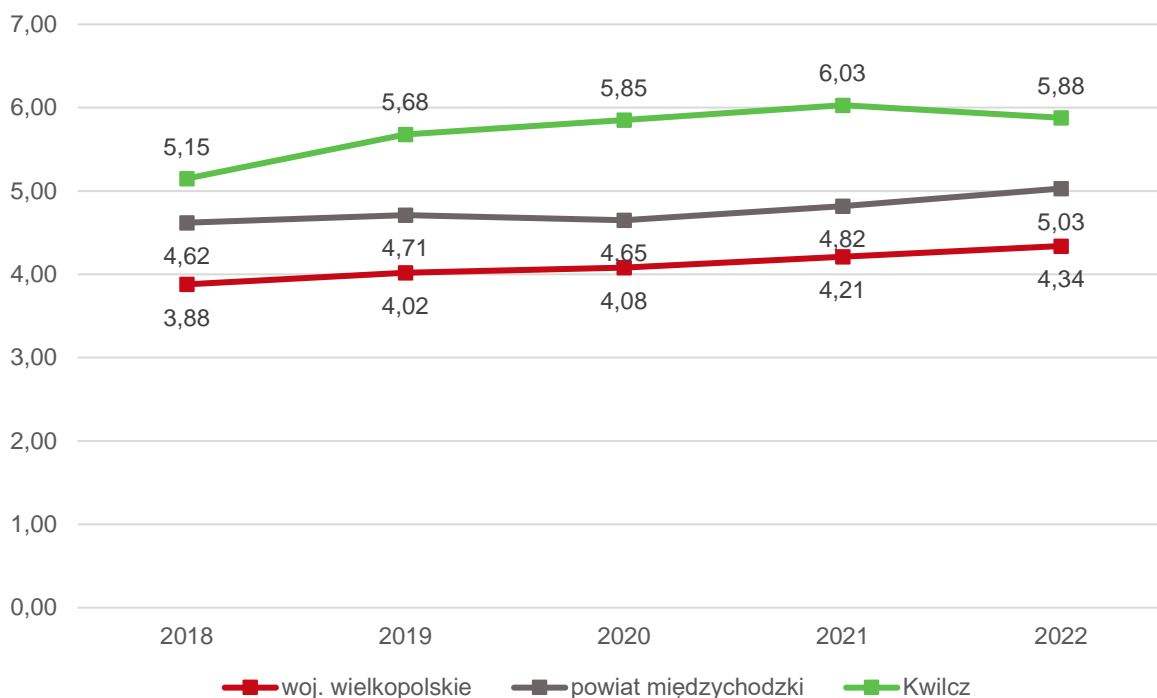
W 2022 roku odnotowano 75 przestępstw, co w odniesieniu do roku 2021 stanowiło wzrost o 33. Od 2019 roku zauważalny jest wzrost liczby popełnianych przestępstw. Jednocześnie wykrywalność wszystkich przestępstw osiągnęła poziom 81,3%.

Otoczenie zewnętrzne i wewnętrzne Gminy

Na terenie Gminy Kwilcz działalność prowadzą organizacje pozarządowe. Skupiają one sympatyków danych dziedzin, pozwalają wspólnie spędzać czas, realizować się i spełniać swoje pasje mieszkańcom Gminy. Prężnie działają organizacje pozarządowe wspomagające rozwój społeczności lokalnych oraz świadczące pomoc na rzecz potrzebujących. Wśród nich wyróżnia się m.in.:

- Stowarzyszenie Za Rzeczą Osób Niepełnosprawnych „Tęcza” – rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych;
- Ochotnicza Straż Pożarna:
 - w Kwilczu i Kurnatowicach – ochrona przeciwpożarowa, zarządzanie kryzysowe, likwidacja zagrożeń, sport, kultura,
 - w Chorzewie, Niemierzewie, Miłostowie, Luboszu, Daleszynie, Mechnaczu i Mościejewie – ochrona przeciwpożarowa, zarządzanie kryzysowe, likwidacja zagrożeń;
- Stowarzyszenie „Nasz Kwilcz” – kultura, edukacja, współpraca międzynarodowa;
- Stowarzyszenie Kulturalne - Stara Szkoła 19 – kultura, edukacja, współpraca międzynarodowa;
- Stowarzyszenie Przyjaciół Chóru Im. Świętej Rity – kultura;
- Gminny Klub Sportowy „Rzemieślnik” – sport;
- Stowarzyszenie Integracyjne Wspólnoty Barka – pomoc społeczna;
- Stowarzyszenie „Ziemi Luboskiej” – kultura, sport;
- Stowarzyszenie Sercem Tworzymy Przyszłość – kultura, sport;
- Stowarzyszenie Przyjaciele Wsi Miłostowo – kultura;
- Klub Sportowy Sokół Lubosz – kultura, sport.

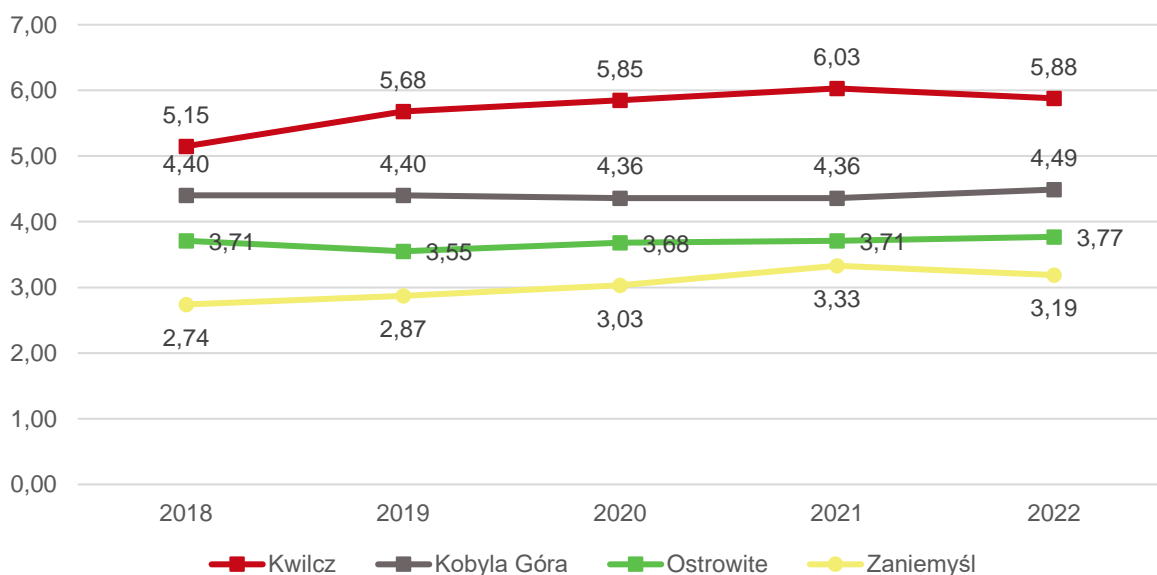
Wyróżnia się też takie organizacje jak: Diakonijna Fundacja Zatrudnienia „Ethos”, Fundacja Pawła Bekiera, Stowarzyszenie Sportowe Regionu „Ranczo-Kraina-Sportu”, Fundacja Olandia i Fundacja Im. Łukasza Cieplińskiego. Jak wykazano powyżej na terenie Gminy Kwilcz działa aktywnie w różnych dziedzinach wiele organizacji pozarządowych. Na poniższym wykresie przedstawiono kształtowanie się tej sytuacji w przeliczeniu na wskaźnik obrazujący liczbę działających w Gminie fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. Wartość wskaźnika zestawiono w latach 2018-2022 i porównano ze średnią dla powiatu i województwa. Wskaźnik dla wszystkich jednostek rośnie w analizowanych latach, poza rokiem 2022, kiedy w Gminie Kwilcz nastąpił lekki spadek, jednak nadal wskaźnik Gminy jest powyżej wskaźnika powiatu i województwa.

Ryc. 39. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Kwilcz na tle powiatu i województwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wspomniany wyżej wskaźnik zestawiono również z grupą porównawczą, gdzie Gmina Kwilcz plasuje się 1 miejscu i to znacznie wyżej niż pozostali. Jest to sytuacja pozytywna, ponieważ stwierdzić można, że mieszkańcy Gminy Kwilcz są bardziej aktywni społecznie i chętniej uczestniczą w organizacjach pozarządowych niż mieszkańcy gmin o podobnych uwarunkowaniach.

Ryc. 40. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Kwilcz na tle porównywanych jednostek

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gmina Kwilcz należy do stowarzyszeń i związków międzygminnych takich jak:

- Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski – realizuje wsparcie gminy w bieżącej działalności;
- Związek Gmin Wiejskich – realizuje wsparcie gminy w bieżącej działalności;
- Stowarzyszenie LGD Puszcza Notecka – działa na rzecz promocji turystycznej i gospodarczej, a także promocji sportu i kultury;
- Wielkopolska Organizacja Turystyczna – działa na rzecz promocji turystycznej;
- Wielkopolski Ośrodek Kształcenia i Studiów Samorządowych – organizuje szkolenia oraz realizuje wsparcie gminy w bieżącej działalności.

Ponadto gmina jest zaprzyjaźniona z Gminą Ślemień (powiat żywiecki, województwo śląskie) oraz francuską Gminą Breteil.

Od 2023 roku funkcjonuje Młodzieżowa Rada Gminy Kwilcz, która:

- jest reprezentacją młodzieży zamieszkałej na terenie Gminy Kwilcz i uczącej się w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych;
- podejmuje działania w celu prezentacji poglądów osób młodych oraz wzmacniania udziału tych osób w życiu społeczności lokalnej;
- jest organem o charakterze konsultacyjnym, doradczym i inicjatywnym.

Do zadań Młodzieżowej Rady Gminy należy:

- opiniowanie bieżących działań i inicjatyw uchwałodawczych w sprawach wiążących się z życiem i aktywnością osób młodych,
- współpraca z władzami samorządowymi Gminy Kwilcz przy rozstrzyganiu istotnych oczekiwań i potrzeb dzieci i młodzieży, w tym przedstawianie propozycji w tym zakresie,
- podejmowanie działań zmierzających do wykorzystania potencjału i czasu osób młodych,
- inicjowanie i propagowanie wśród osób młodych działań kulturalnych, rekreacyjnych, sportowych i edukacyjnych,
- podejmowanie przedsięwzięć zmierzających do rozwijania dialogu międzypokoleniowego,
- podejmowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji społecznej środowiska ludzi młodych,
- budowanie pozytywnego wizerunku młodzieży,
- współpraca z organizacjami społecznymi i innymi podmiotami,
- współpraca z radami młodzieżowymi i innymi organizacjami młodzieżowymi działającymi w kraju i za granicą,
- promowanie partnerstwa między samorządem lokalnym a organizacjami społecznymi działającymi na rzecz dzieci i młodzieży,
- upowszechnianie informacji o działaniach podejmowanych na terenie gminy na rzecz osób młodych i dorosłych.

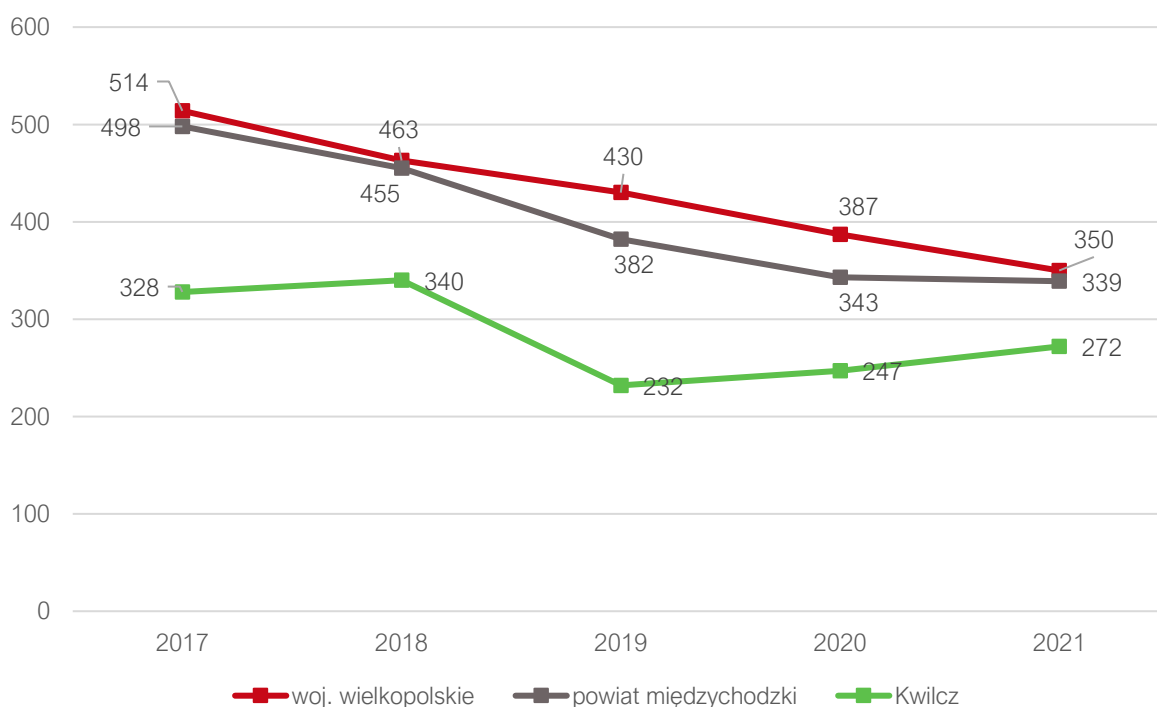
3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Opieka zdrowotna dla mieszkańców Gminy Kwilcz zapewniana jest przez Przychodnię Lekarską SIMED-Karpiewscy S.J. przy ul. Gumnej 4D w Kwilczu, oraz apteki MEDICA przy ul. Powstańców Wielkopolskich 15, Kwilcz i LAMBERTI przy ul. Gumnej 4D, Kwilcz. Najbliższa stacja pogotowia znajduje się przy Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Międzychodzie przy ul. Szpitalnej 10.

Za realizację zadań dotyczących pomocy społecznej oraz podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem w Gminie Kwilcz odpowiedzialny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kwilczu. Do podstawowych zadań pomocy społecznej należą: wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, a także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań mających na celu usamodzielnienie osób i rodzin oraz ich integrację ze środowiskiem. Oprócz GOPS funkcjonują także:

- Warsztaty Terapii Zajęciowej w Kwilczu – zajmujące się wsparciem osób niepełnosprawnych;
- Centrum Integracji Społecznej w Kwilczu oraz w Chudobczycach – realizujące odbudowę i podtrzymanie u osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, zdolności do ponownego pełnienia ról społecznych oraz samodzielnego poruszania się po rynku pracy.

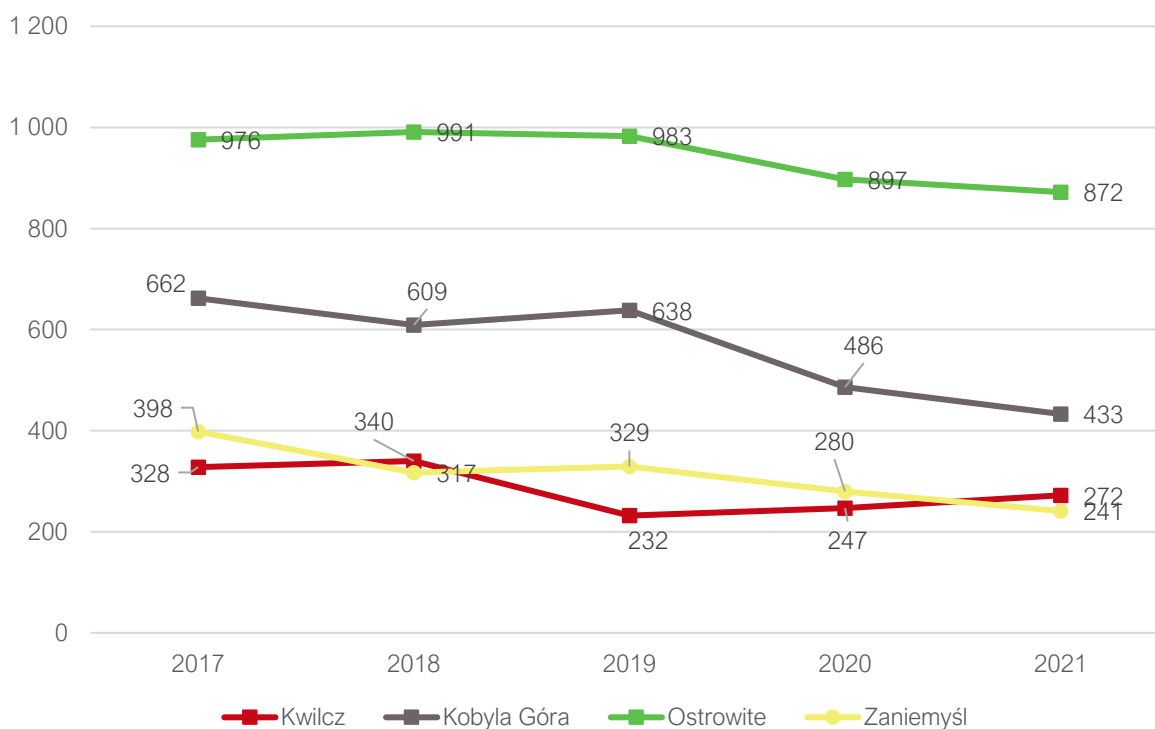
Wykres poniżej przedstawia liczbę beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej GOPS w Kwilczu w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w latach 2017-2021. Od roku 2017 dostrzec można tendencję spadkową dla wskaźnika w powiecie i województwie, jednak w Gminie Kwilcz on wzrasta poza rokiem 2019, kiedy doszło do gwałtownego spadku i był zdecydowanie niższy niż w porównywanych jednostkach. Widać, że przy obecnie zachodzącym trendzie dojdzie do zrównania się wskaźników tych trzech jednostek w najbliższych latach.

Ryc. 41. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Kwilcz na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Porównując liczbę beneficjentów OPS w gminach z grupy porównawczej Gmina Kwilcz jest najniżej razem z Gminą Zaniemyśl. Gmina Kobyla Góra i Ostrowite, osiągają wielokrotnie większe wskaźniki.

Ryc. 42. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Kwilcz i grupie porównawczej w latach 2017-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych członków wspólnoty samorządowej jest zadaniem własnym gminy, nałożonym przez ustawę z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego. Na mocy uchwały nr XXXIX/272/2010 Rady Gminy Kwilcz z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie: zasad wynajmowania lokali mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Kwilcz określone zostały szczegółowe kryteria warunkujące możliwości ubiegania się o mieszkanie z zasobu Gminy.

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę mieszkań socjalnych i komunalnych będących w zasobie Gminy Kwilcz w latach 2018-2022. Zauważyć można stopniowe zmniejszanie się liczby mieszkań komunalnych – w przeciągu 5 lat ich liczba zmniejszyła się o 5. Z kolei liczba mieszkań socjalnych nie wzrosła na przestrzeni analizowanych lat. Średni czas oczekiwania na mieszkanie komunalne wynosi ok. 2 lata.

Tab. 23. Liczba mieszkań socjalnych i komunalnych w zasobie Gminy Kwilcz w latach 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba mieszkań komunalnych	30	30	30	27	25
Liczba mieszkań socjalnych	4	4	4	4	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Kwilcz.

ZAŁĄCZNIK NR 2: WZÓR ANKIETY

ANKIETA

Strategia Rozwoju Gminy Kwilcz na lata 2024-2030

Szanowni Państwo,

W związku z przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy Kwilcz na lata 2024-2030, zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety. Ankieta jest anonimowa.

Dziękujemy Państwu za udział w zbieraniu danych, Państwa opinia i uwagi pomogą zaplanować działania, niezbędne do rozwoju naszej Gminy!

Część I

Proszę o wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę.

Społeczeństwo						
<i>Jak oceniasz:</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Aktywność mieszkańców na rzecz gminy?						
Skuteczność działania pomocy społecznej?						
Dostęp do podstawowej opieki medycznej?						
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej?						
Dostęp do żłobków / klubów malucha?						
Wsparcie osób starszych oferowane przez gminę (DPS, Klub Seniora)?						
Wsparcie osób niesamodzielnych?						
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy?						
Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy?						
Funkcjonalność budynków administracji publicznej?						
Gospodarka						
<i>Jak oceniasz:</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy?						
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy?						
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie gminy?						
Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie gminy?						
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami?						
Dostępność usług na terenie Gminy?						
Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w Gminie?						
Konkurencyjność gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji?						

Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym?						
Środowisko i przestrzeń						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Estetykę swojej gminy?						
Jakość powietrza w gminie?						
Ofertę gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska?						
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających?						
Infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty, itp.)?						
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)?						
Świadomość ekologiczną mieszkańców?						
System odbioru odpadów na terenie gminy?						
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?						
Walory środowiska przyrodniczego w gminie?						
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy?						
Infrastruktura techniczna						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Stan dróg w gminie?						
Małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)?						
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych?						
Jakość sieci wodociągowej?						
Jakość sieci kanalizacyjnej?						
Jakość sieci gazowej?						
Dostęp do Internetu w gminie?						
Turystyka i rekreacja						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Atrakcyjność turystyczną gminy?						
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie?						
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej?						
Poziom bazy gastronomicznej?						
Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych?						
System ścieżek rowerowych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych?						

Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów?						
Działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów?						
Edukacja i kultura						
<i>Jak oceniasz:</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Dostęp do edukacji przedszkolnej?						
Jakość edukacji przedszkolnej w gminie?						
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie gminy?						
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych?						
Jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie?						
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy?						
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie gminy?						
Dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie gminy?						
Organizację dowozu dzieci do szkół?						
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w gminie?						
Dostęp do obiektów kulturalnych w gminie? (godziny i dni otwarcia, itp.)?						
Działalność domu kultury i biblioteki?						
Działalność świetlic wiejskich?						

Część II:

1. Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które są najistotniejsze do poprawy w gminie w ciągu najbliższych lat:

- poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
- poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego / zapewnienie transportu zbiorowego
- rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych
- rozbudowa oświetlenia ulicznego
- rozwój infrastruktury sportowej
- budowa i modernizacja sieci wodociągowej
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
- rozwój sieci gazowej
- budowa i modernizacja świetlic wiejskich
- rozwój przedsiębiorczości/ ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej
- poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
- poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie gminy
- zwiększenie dostępu do Internetu
- wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
- stworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3
- stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
- poprawa dostępu do usług medycznych
- zmniejszenie bezrobocia
- promocja gminy
- inwestycje w rozwój turystyki
- budowa obwodnicy
- podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
- zwiększenie dostępności przedszkoli
- zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży
- poprawa bezpieczeństwa publicznego
- rozwój kultury
- aktywizacja osób starszych
- inne (*jakie?*)

Część III:

1. Co Pani/Pana zdaniem powinno być wizytówką gminy?

Metryczka

Płeć:

- kobieta
- mężczyzna

Wiek:

- poniżej 18 lat
- 18-25 lat
- 26-35 lat
- 36-45 lat
- 46-55 lat
- 56-65 lat
- powyżej 65 lat

Zatrudnienie:

- uczeń/student
- rolnik
- przedsiębiorca
- osoba pracująca
- osoba bezrobotna
- emeryt / rencista
- inne (jakie?)

Zamieszkanie:

- jestem mieszkańcem gminy
- nie jestem mieszkańcem gminy

Zamieszkanie:

- jestem mieszkańcem miasta
- jestem mieszkańcem wsi
- nie jestem mieszkańcem gminy

ZAŁĄCZNIK NR 3: TABELA EWALUACYJNA

CEL STRATEGICZNY I: WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW BAZUJĄCA NA ROZWIŃIĘTEJ INFRASTRUKTURZE, CZYSTYM ŚRODOWISKU I PRZYJAZNEJ PRZESTRZENI

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
1.1. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej	Budowa, rozbudowa i przebudowa oraz remonty gminnej infrastruktury drogowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą				
	Budowa, rozbudowa i przebudowa tras rowerowych oraz ciągów pieszo-rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (m.in. wiaty rowerowe, tablice informacyjne itp.)				
	Współpraca z zarządcami dróg wyższych kategorii, które zlokalizowane są na terenie Gminy				
	Utrzymanie połączeń komunikacji zbiorowej				
	Budowa, rozbudowa i przebudowa oraz remonty oświetlenia ulicznego, budowa przejść dla pieszych, sygnalizacji świetlnej i poprawa stanu oznakowania drogowego				
	Budowa, rozbudowa i przebudowa oraz remonty sieci wodociągowej wraz ze stacjami uzdatniania wody				
	Budowa, rozbudowa i przebudowa oraz remonty sieci kanalizacji sanitarnej				
	Budowa, rozbudowa i przebudowa oraz remonty sieci kanalizacji deszczowej				

	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Kwilczu				
	Budowa, rozbudowa i przebudowa oraz remonty sieci rowów melioracyjnych i innych urządzeń				
	Dążenie do rozwoju sieci internetowej oraz telekomunikacyjnej poprzez współpracę z operatorami				
1.2. Zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego	Przeciwdziałanie występowaniu zjawisk ekstremalnych oraz adaptacja do zmian klimatu poprzez zachowywanie naturalnej zdolności retencyjnej gruntów, promowanie i wspieranie rozwiązań w zakresie zwiększania retencji oraz rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury				
	Zachowanie obszarów chronionych oraz zapewnienie ochrony miejsc posiadających szczególne walory środowiskowe				
	Ochrona istniejących walorów krajobrazowych Gminy				
	Wsparcie mieszkańców w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków oraz promowanie tego rozwiązania w miejscach, gdzie nie ma możliwości doprowadzenia sieci kanalizacyjnej				
	Podniesienie poziomu jakości powietrza poprzez termomodernizację				

	budynków użyteczności publicznej				
	Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy i ich promocja wśród mieszkańców				
	Wdrażanie programów wspomagających wymianę źródeł ciepła na bardziej ekologiczne dla mieszkańców gminy oraz usuwanie azbestu				
	Rozwój systemu segregacji odpadów, w tym likwidacja dzikich wysypisk odpadów				
	Promocja, edukacja i wspieranie przedsięwzięć dotyczących upowszechniania wiedzy z dziedziny ekologii, w tym rozwiązań w zakresie błękitno-zielonej infrastruktury i postępowania z odpadami				
1.3. Dostępna i racjonalnie zagospodarowana przestrzeń	Wyznaczenie stref funkcjonalnych w dokumentach planistycznych na rzecz świadomego rozwoju przestrzennego				
	Regulacja polityki przestrzennej poprzez opracowanie planu ogólnego				
	Modernizacja i rozbudowa obiektów użyteczności publicznej z przystosowaniem dla osób ze szczególnymi potrzebami				
	Ograniczenie rozpraszania zabudowy				
1.4. Bezpieczna i nowoczesna Gmina	Budowa monitoringu gminnego				
	Modernizacja i doposażanie jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP)				

	Zacieśnianie współpracy z policją oraz dążenie do zwiększenia częstotliwości patroli w miejscach szczególnie niebezpiecznych				
	Zwiększenie dostępu do Internetu szerokopasmowego				
	Rozwój e-usług oraz wdrażanie rozwiązań Smart City w zarządzaniu gminą				

CEL STRATEGICZNY II: ZRÓWNOWAŻONA GOSPODARKA OPARTA NA LOKALNYCH ZASOBACH

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
2.1. Rozwój sfery gospodarczej Gminy	Inicjowanie i podejmowanie działań na rzecz wzrostu zainteresowania przez inwestorów strategicznych terenami inwestycyjnymi Gminy				
	Wyznaczenie kolejnych stref inwestycyjnych				
	Zorganizowanie Inkubatora przedsiębiorczości				
	Ulgi podatkowe dla pracodawców tworzących nowe miejsca pracy				
	Podjęcie działań mających na celu utworzenie podmiotu skupiającego przedsiębiorców z terenu Gminy				
2.2. Rozwój oferty wypoczynkowo-rekreacyjnej oraz promocja Gminy	Wsparcie rozwoju prywatnych właścicieli zabytków, doradztwo w zakresie zdobywania środków zewnętrznych				
	Zwiększenie świadomości, poczucia tożsamości lokalnej w obszarze dóbr kultury i dziedzictwa narodowego				
	Budowa produktu turystycznego opartego na agroturystyce jako część rozwoju usług turystycznych na terenie Gminy				
	Stworzenie bazy noclegowej wraz z ofertą turystyczną				
	Zagospodarowania budynków gminnych na potrzeby turystyczne i rekreacyjne				

	Rozwój infrastruktury gastronomicznej nad jeziorami				
	Wytoczenie oznakowanych szlaków turystycznych w oparciu o gminne zabytki oraz walory przyrodniczo-krajobrazowe Gminy				
	Prowadzenie kampanii promocyjnych gminy (CKiE)				
	Stworzenie aplikacji z ofertą turystyczną				
	Organizowanie targów twórczości lokalne				
	Współpraca z NGO, gminami partnerskimi w celu zwiększenia możliwości promocyjnych oraz poszerzenia oferty kulturalnej				

CEL STRATEGICZNY III: AKTYWNE I ZINTEGROWANE SPOŁECZEŃSTWO W GMINIE KWILCZ

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
3.1. Bogata oferta kulturalno-sportowa oraz rozwój społeczeństwa obywatelskiego	Budowa Biblioteki				
	Zapewnienie wysokiej jakości infrastruktury kulturalnej poprzez m.in. modernizację i doposażanie obiektów				
	Rozwój oferty kulturalnej odpowiadającej na potrzeby różnych grup wiekowych				
	Poprawa dostępności oraz jakości infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, m.in. boiska, place zabaw, siłownie plenerowe				
	Wsparcie działalności świetlic wiejskich, w tym opracowanie oferty kulturalnej w celu wykorzystania ich jako lokalne centra aktywności społecznej				
	Promocja i wsparcie lokalnych klubów sportowych				
	Wsparcie działalności lokalnych organizacji pozarządowych				
3.2. Poprawa funkcjonowania usług opieki zdrowotnej i pomocy społecznej	Zwiększenie dostępu do opieki zdrowotnej				
	Stworzenie oferty lokali do wynajęcia dedykowanych lekarzom specjalistom				
	Wsparcie i realizacja zadań związanych z ochroną zdrowia - programy zdrowotne i profilaktyczne realizowane we współpracy i samodzielnie przez gminę				
	Zwiększanie świadomości mieszkańców w zakresie walki z uzależnieniami i promocja zdrowia, w tym aktywnego trybu życia				
	Budowa mieszkań komunalnych i socjalnych				

	Zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych wysokiej jakości dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym doszkalanie kadry opiekunów i asystentów rodzin				
	Wsparcie działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w zakresie opieki dziennej nad osobami starszymi i opieki wychnieniowej				
	Rozwój gminnej polityki senioralnej uwzględniającej potrzeby aktywnych osób starszych				
	Rozwój systemu świadczenia usług prewencji i rozwiązywania problemów społecznych, w tym walki z ubóstwem, alkoholizmem, narkomanią, przemocą				
	Dążenie do integracji społecznej i zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnościami i osób starszych				
3.3.Wysoka jakość systemu oświaty i opieki nad dziećmi	Zapewnienie wysokiej jakości infrastruktury żłobkowej, w tym zwiększenie dostępu do placówek opieki nad dziećmi do lat 3				
	Zwiększenie dostępu do opieki przedszkolnej				
	Dostosowanie placówek oświatowych wraz z infrastrukturą szkolną do potrzeb zwiększonej liczby dzieci				
	Wsparcie rozwoju kompetencji nauczycieli				
	Poprawa jakości i dostępu do szkolnych obiektów infrastruktury sportowej				
	Zapewnienie szerokiej oferty zajęć pozalekcyjnych				
	Modernizacja i wyposażenie obiektów szkolnych i przedszkolnych, w tym bazy				

	<p>dydaktycznej i sportowej, dedykowanej dzieciom i młodzieży wspomagającej rozwój fizyczny i psychiczny od najmłodszych lat życia</p>				
	<p>Organizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, pozwalających rozwiązać ich pasje i zainteresowania</p>				

Spis tabel

Tab. 1. Oceny poszczególnych podobszarów w Gminie Kwilcz.....	24
Tab. 2. Spójność celów strategicznych i operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Kwilcz z celami Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego.	48
Tab. 3. Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2017-2021	72
Tab. 4. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w powiecie międzychodzkiem w latach 2018-2022.....	76
Tab. 5. Podmioty gospodarcze w REGON dla grupy porównawczej w latach 2018-2022	76
Tab. 6. Podmioty działające na terenie Gminy Kwilcz w 2022 r. według sekcji PKD	77
Tab. 7. Struktura bezrobotnych w Gminie Kwilcz na koniec stycznia 2023 roku	81
Tab. 8. Stan gospodarki odpadami w Gminie Kwilcz w latach 2018-22	83
Tab. 9. Ewidencja źródeł ciepła w Gminie Kwilcz według stanu na 2021 rok	85
Tab. 10. Dochody podatkowe Gminy Kwilcz w latach 2017-2022.....	90
Tab. 11. Kwoty stawek podatkowych oraz ulg i zwolnień podatkowych w Gminie Kwilcz w latach 2017-2022 (zł)	91
Tab. 12. Zmiany liczby ludności w powiecie międzychodzkiem 2018-2022	96
Tab. 13. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie Kwilcz w latach 2018-2022 na tle powiatu i województwa	98
Tab. 14. Wskaźniki demograficzne dla Gminy Kwilcz w 2018 i 2022 roku na tle innych jednostek	99
Tab. 15. Przedszkola na terenie Gminy Kwilcz	101
Tab. 16. Funkcjonowanie placówek przedszkolnych w Gminie Kwilcz	102
Tab. 17. Szkoły podstawowe na terenie Gminy Kwilcz.....	103
Tab. 18. Stan bazy dydaktycznej w szkołach na terenie Gminy Kwilcz	103
Tab. 19. Liczba uczniów zamieszkujących Gminę Kwilcz uczęszczająca do szkół na terenie Gminy	104
Tab. 20. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Kwilcz w latach 2018-2022	107
Tab. 21. Stan infrastruktury kulturalnej i sportowej na terenie gminy	110
Tab. 22. Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej na terenie Gminy	110
Tab. 23. Liczba mieszkań socjalnych i komunalnych w zasobie Gminy Kwilcz w latach 2018-2022	116

Spis

Ryc. 1. Podział respondentów ze względu na płeć	22
Ryc. 2. Podział respondentów ze względu na wiek	22
Ryc. 3. Podział respondentów ze względu na status.....	23
Ryc. 4. Podział respondentów ze względu na miejsce zamieszkania	23
Ryc. 5. Ocena poszczególnych obszarów według ankietowanych w Gminie Kwilcz	24
Ryc. 6. Główne priorytety rozwoju według ankietowanych	27
Ryc. 7. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Kwilcz	46
Ryc. 8. Obszary strategicznej interwencji w Wielkopolsce o indykatywnym zasięgu	50
Ryc. 9. Położenie Gminy Kwilcz na tle powiatu i województwa	63
Ryc. 10. Gminy powiatu międzychodzkiego	64
Ryc. 11. Odległości od centralnego punktu m. Kwilcz pokonywane samochodem osobowym...65	
Ryc. 12. Granice miejskich obszarów funkcjonalnych w województwie wielkopolskim.....	69
Ryc. 13. Zasięg miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w obrębie Gminy Kwilcz	71
Ryc. 14. Formy ochrony przyrody występujące na terenie Gminy Kwilcz	73
Ryc. 15. Porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2018-2022 działających na terenie Gminy Kwilcz.....	78
Ryc. 16. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Kwilcz na tle powiatu i województwa	79
Ryc. 17. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w grupie porównawczej w latach 2018-2022	79
Ryc. 18. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Kwilcz na tle powiatu i województwa	80
Ryc. 19. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w grupie porównawczej w latach 2018-2022	81
Ryc. 20. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Kwilcz na tle powiatu i województwa w latach 2018-2022.....	86
Ryc. 21. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w grupie porównawczej w latach 2018-2022.....	87
Ryc. 22. Wykonanie budżetu Gminy Kwilcz w latach 2018-2022	88
Ryc. 23. Dochody własne na 1 mieszkańca w Gminie Kwilcz na tle powiatu i województwa w latach 2018-2022	89
Ryc. 24. Dochody własne na 1 mieszkańca w grupie porównawczej w latach 2018-2022	89
Ryc. 25. Struktura dochodów Gminy Kwilcz w latach 2017-2022	90
Ryc. 26. Struktura średnich wydatków Gminy Kwilcz w latach 2017-2022	92
Ryc. 27. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Kwilcz na tle powiatu i województwa w latach 2018-2022	93
Ryc. 28. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w grupie porównawczej w latach 2018-2022	93
Ryc. 29. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Kwilcz na lata 2023-2029.....	94
Ryc. 30. Gęstość zaludnienia w powiecie międzychodzkiem w 2022 roku.....	95
Ryc. 31. Liczba ludności, przyrost naturalny i saldo migracji w Gminie Kwilcz w latach 2012-2022	97
Ryc. 32. Struktura ludności w Gminie Kwilcz w latach 2018-2022	100
Ryc. 33. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Kwilcz w latach 2017-2021 na tle powiatu i województwa	101
Ryc. 34. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Kwilcz i grupie porównawczej w latach 2017-2021	102
Ryc. 35. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Kwilcz w roku 2023 na tle powiatu i województwa	105
Ryc. 36. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Kwilcz w latach 2019-2023	106

Ryc. 37. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w szkołach podstawowych na terenie Gminy Kwilcz w latach 2019-2023	107
Ryc. 38. Liczba wypożyczonych książek w latach 2019-2022	109
Ryc. 39. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Kwilcz na tle powiatu i województwa.....	113
Ryc. 40. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Kwilcz na tle porównywanych jednostek	113
Ryc. 41. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Kwilcz na tle powiatu i województwa.....	115
Ryc. 42. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Kwilcz i grupie porównawczej w latach 2017-2022	116

